

LETO XXXIII.

ŠTEV. 12.

POPOTNIK

PEDAGOŠKI IN ZNANSTVEN LIST.

ZA

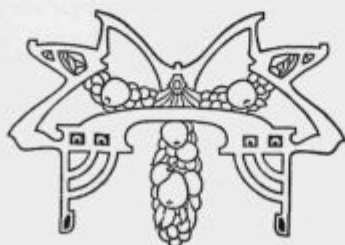
TRIDESETLETNICO UREDNIŠTVA

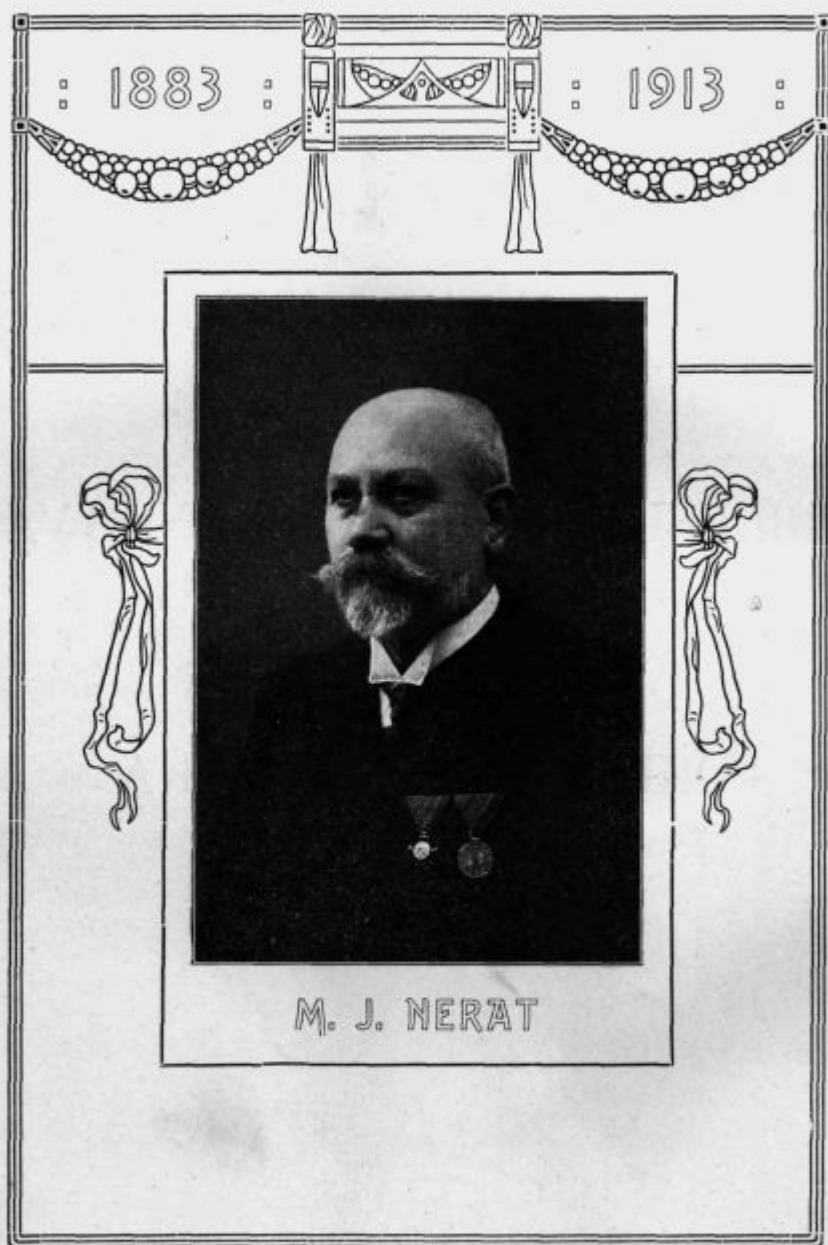
GOSPODU ŠOLSKEMU RAVNATELJU

M. J. NERATU

POKLONJENA ŠTEVILKA.

UREDIL PAVEL FLERÈ.

M. J. NERAT

Mihaelu Neratu

ob tridesetletnici urejevanja „Popotnika“

L. Černej.

*Ko učiteljstvo slovensko
svoje vrste pregleduje,
da najboljše zaznamuje,
sliši Tvoje se ime! —
Znan si po slovenski zemlji,
v mestu, v trgu, v vsaki vasi,
kjer „Popotnik“ se oglási,
koder šole nam stojé.*

*Saj s „Popotnikom“ potuješ
v duhu trideseto leto
širo domovine vneto,
v nje napredek in procvit. —
S cvetjem ni ti pot posuta;
toda Ti se ne oziraš,
svojo ravno pot prodiraš,
mož odtočen in odkrit!*

*Slana je na lase padla,
srca ni Ti zamorila
in duhá Ti ni zakrila;
še junaški je Tvoj stas!
Bog Te živi, Bog ohrani,
da boš tudi štirideseto
dela še obhajal leto
in prihajal še med nas!*

POPOTNIK

L. XXXIII. 1912 Št. 12.

M. J. Nerat in „Zaveza“.

Spisal Fr. Kocbek.

„Popotnikov“ urednik g. ravnatelj M. J. Nerat obhaja letos redko in pomembno slavlje — **tridesetletnico**, odkar je preselil naš pedagoški list iz Celja v Maribor ter ga napolnjenega z raznim blagom pošiljal med slovensko učiteljstvo.

Rad sem se odzval vabilu, da sodelujem pri slavnostni številki „Popotnika“, ker me s slavlencem vežejo odkritosrčne prijateljske vezi in sem v njegovi družbi prebil vesele dneve, zlasti na najinem skupnem potovanju v Norimberk l. 1903., ki mi ostanejo vedno v najlepšem spominu.

V kolo njegovih sotrudnikov sem vstopil l. 1887. s svojim govorom „O zvezi slovenskih učiteljskih društev“ mesca novembra. Od tistega časa sva si redno dopisovala, včasih bolj pogosto, pozneje redkeje. Iz teh pisem kakor iz lista samega sem razvidel, kako širno obzorje je imel in še ima ravnatelj Nerat, kake težkoče je imel včasih s sklepi nekaterih učiteljskih društev in koliko opreznosti je moral imeti ob priliki raznih napadov, ki so prihajali iz učiteljstvu nasprotnih krogov.

Zlasti mnogo skupnega dela smo imeli Nerat, Gradišnik in jaz s snovanjem „Zaveze“, kar hočem pokazati tudi z odlomki iz Neratovih pisem.

Dne 15. novembra l. 1887. sem prejel prvo pismo od urednika Nerata, ki slove: „Dragi prijatelj! Vaš „govor“ mi je tem všečnej, ker se popolnoma strinja z mojimi nazori v tej velevažni stvari, radi katere sem si jaz, kakor Vam morda utegne znano biti, že kaj prizadeval. Vsled tega bode tudi Vaše društvo gotovo imelo lažje stanje, kajti po Primorskem in deloma tudi po Kranjskem sem Vam v tem smislu že nadelal jaz pot. Pa le ne rogovilite preveč po časnikih, to je stvari le na kvar!“

Če Vaš „govor“ res nameravate tudi poslati „Sl. N.“, Vas pač prosim, da tega ne storite preje, ko je prinesel „Pop.“ vsaj en oddel, kajti „N.“ je dnevnik in lahko govor v 3—4 štev. dogotovi, „Pop.“ pa tega ne more. Da pa bi „Pop.“ prežvekaval, kar so že drugi listi donašali,

se mi za ugled strokovnega časnika ne zdi posebno uspešno. Torej najpreje naj „Pop.“ en del prinese, potem še le lahko v „N.“ pride“

V mescu novembru smo že sestavili pravila „Zaveze“ in poziv na slov. učiteljstvo, naj snujejo okrajna učiteljska društva. V pismu od 10. dec. 1888 mi je pisal med drugim: „Jaz sem poziv in pravila razposlal vsem šolam črnomeljskega, kamniškega, kočevskega, kranjskega, novomeškega, postojnskega in radovljiškega okraja, ter — ker je poziva zmanjkalo — le večrazrednicam ostalih šolskih okrajev kranjske dežele, za Štajersko in Koroško ni več poziva.“

Glede „Zaveze“ so se našli nekateri nasprotniki in so se potegovali za „Štaj. slov. učit. zvezo“, ki se je ustanovila mnogo kasneje, seve z drugim namenom, nego je tačas šlo pri ustanovitvi „Zaveze“ za vse slovenske dežele. In takrat je urednik Nerat zopet preudarno ravnal. Dne 3. marca 1888. l. mi je pisal med drugim: „Gotovo ste se čudili, ko v zadnji „Pop.“ številki niste našli mej drugimi tudi prijavljenega „odgovora“ učiteljskega društva. Po mojem prepričanju pač ne kaže takih dopisov objavljati, ker bi utegnili na druga, zlasti omahljiva društva neugodno vplivati, kar bi stvari nikakor ne bilo v prid. Kazalo bi marveč po mojem mnenju stopiti z društvom v razgovor ter ga skušati prepričati, da bi zaveza štaj. sloven. učiteljev po izgledu Lapajneteta v sedaj nem času bilo le mrtvo rojeno dete, s katerem bi se zaželjen namen ne le nikoli ne dosegel, ampak tako društvo bi se vtegnilo pri naših razmerah v Gradcu smatrati celo kot demonstracija zoper težnje deželnega odbora in dež. šolske oblasti. In tako bi nam ne bilo mogoče pospeševati niti šolskega niti stanovskega interesa. Vse drugače pa je z zavezo učit. društev po moji ideji, katero je Celjsko učit. društvo jelo izvrševati. Taka zaveza utegne si, ako je vodstvo v dobrih rokah, pridobiti v kratkem toliko vpliva, da bode njen glas obveljal tudi na merodajnem mestu. Vse to bi bilo treba društvu v prevdarek objaviti in prepričan sem, da se ne bo več obotavljalo. Nasprotno pa bi vtegnilo društvo biti zelo užaljeno, ko bi se njegov odgovor in celo še z Vašo opazko objavil. Take stvari so zelo kočljive in treba je obdržati hladno kri. To je moje mnenje, s katerim pa nikakor nočem Vaših ukrepov ovirati. Ako menite, da bi se pismo le objavilo, bode se objavilo, toda na odgovornost odbora, kar bi uredništvo moralo opomniti“

„Osnovni odbor za „Zavezo“ ima po vsem zelo težko, ker zelo važno nalogo. Odgovornost njegova je velika; zato je tudi treba opreznosti! Po mojem mnenju itak ne gre vse tako, kakor bi iti moralo. Ni se še namreč doseglo eno in že se drugo kuje.¹ Tako se cepijo moči in

¹ Komaj je Celjsko učiteljsko društvo izvolilo 2. nov. 1887 odbor za ustanovitev „Zaveze“, že se je dober mesec pozneje 29. dec. 1887 predlagala ustanovitev „Privatnega podpornega društva slovenskih učiteljev.“ Op. pis.

zanimanje se odvraca od prvotne prevažne stvari! Bi se „Podporno društvo“ ne dalo bolje osnovati po „Zavezi učit. društev“ ali bolje, bi li ne bilo umestno, ko bi „Zaveza“ potem, ko bi že stala na trdnem temelju, se razdelila v sekcije, katerih ena bi bila tó, kar namerava biti „podporno društvo?“ Vsaj v Čehih je tako — če se ne motim. Sicer pa s podpornim društvom menda itak ne bode nič, ker je denar — kosmopolitičen“.

Urednik Nerat je imel popolnoma prav. „Privatno podporno društvo“ je mirno zaspalo, oziroma se nikdar ni ustanovilo, pač pa pozneje v okrilju „Zaveze“ kot samostalno društvo „Jubilejna samopomoč“. Spominjam se še, da so na ustanovnem zboru tudi hoteli nekateri tovariši imeti zelo komplicirano društvo, kakor se je nameravalo z Brezovnikovim „podpornim društvom“. Iz tega je razvidno, da se vsaka stvar čisto naravno razvija in dozori.

Leta 1888. je dobil osnovalni odbor „Zaveze“ dopis od c. kr. okraj. glavarstva v Celju, da se mora ustanovni zbor vršiti do gotovega roka (katerega sem že pozabil), čeprav še ni bilo vse potrebno pripravljeno, sicer se ustanovitev „Zaveze“ prepove. Rajni dr. Ivan Dečko, naprošen za svet in pomoč, nam je drage volje napravil brezplačno vlogo na c. kr. okrajno glavarstvo, v kateri je naznanil, da se ustanovni shod vrši leta 1889. v Ljubljani. Tako smo priromali pod kompetenco ljubljanskega magistrata in nam celjska politična oblast ni mogla do živega. Naj tú omenim, da celjskemu okrajnemu glavarstvu snovanje „Zaveze“ ni bilo všeč, o čemur vé soustanovnik tovariš Gradišnik več povedati, katerega so v tej zadevi večkrat citirali pred nemški krajni šolski svet v Hrastniku.

Urednik Nerat mi je v pismu od 16. nov. 1888 pisal tudi to-le: „Kar se tiče zborovanja „Zaveze“, je to res zelo težko, in reči moram, da se ravno tukaj zopet kaže, s kakimi ogromnimi zaprekami se imajo bojevati naše težnje. Toda ne obupajmo. Delujmo vstrajno, a ne prenačimo se! Primorčanov na nikakšen način pri zborovanju ne moremo pogrešati. Če je komunikacija po zimi za nje res tako neugodna — na kar jaz nisem mislil — tako nič ne preostaja, da se zborovanje zopet odloži. A res menite, da bode Velika noč ugodnejša? Da bi zborovali v velikem tednu, ne kaže z ozirom na kranjsko duhovščino in po Kranjskem šopirajoč se celotizem. Po Veliki noči pa imamo le en dan, namreč torek, in ker je v sredo že šola, še tega dneva nimamo celega, ker se že moramo vsaj na večer zopet vsak na svoj kraj odpeljati. Z dopustom je pa tudi težava, vsaj za nas štajerske učitelje.“

Vaši želji sem ustregel in naročil, da ostane stavek Gradišnikovega poziva do „Slov. učiteljev“ stati. Isto tako se je zgodilo glede društvenih pravil. Priložim Vam od vsakega en odtis, da vse pregledate, če Vam ugaja ter da se odločite, koliko odtisov od vsakega želite, da se potem vse skupaj tiska.

Jaz se popolnoma z Vami strinjam, da se ta poziv vpošlje vsem šolskim vodstvom in učiteljstvu na Kranjskem in tudi v Istro. Sem pa tudi za to, da se pridene vsakemu pozivu še 1 iztis „pravil“, da se med učiteljstvom razširja. Kazalo bode torej, da se vsaj 150 pozivov tiska pravil pa še več. Kaj ne? —

Kar se tiče prihodnjega predsednika „Zaveze“, je res težavno, in popolnoma razumem Vaše pomisleke glede Predika-jeve osebe. Če li g. Stegnar noče prevzeti? On je znan in dovolj priljubljen mož med učiteljstvom slovenskim, da bode gotovo voljen, ako ga predlagamo. Moja oseba bi bil Stegnar“

Leta 1889. se je o Veliki noči vendar ustanovila „Zaveza“. Dnevni red, kakor ga je sestavil ustanovni odbor, ni ugajal uredniku Neratu; zato je poslal družega, ki je bil tudi sprejet. O tem mi je pisal 8. aprila sledeče: „Jaz menim, da utegne tako sestavljen dnevni red sploh ugajati, in če tudi ne, vendar je strogo v okviru odobrenih zavezinih pravil sestavljen. Posel delegatov se mora po mojem prepričanju strogo ločiti od glavnega zbora, sicer so pravice delegatov lahko iluzorične, kar pa bi bil lahko povod mnogoterim neprilikam. Po Vašem dnevnem redu bi glavni zbor trajal več ur in preden bi prišli do predavanj, bi bilo že vse utrujeno tako, da bi govornikov nihče ne poslušal. To pa pri takih prilikah nikakor ne sme biti. Upam, da me razumete. Vendar pa moram odločno pristaviti, da jaz predlaganega dnevnega reda nikakor ne vsiljujem — le nasvetujem ga — in ga tudi ne dam preje tiskati, dokler se ne izrečete, ako se z menoj vjemate ali ne. Prelepo Vas torej prosim, da mi, če Vam moj predlog ne ugaja, takoj po prejemu tega pisma to brzojavite. Če pa moj predlog sprejmete, mi ni treba brzojaviti, pač pa Vas prosim, da mi takoj odpišete o stvari.“

Ko smo mesca marca 1889. pripravljali ustanovno zborovanje „Zaveze“, mi je pisal urednik Nerat dne 29. marca med drugim: „Dobro bi tudi bilo, ko bi se pred vsporodom uvrstil kak primeren članek, katerega morda ali Vi ali pa g. Gradišnik napiše. Prijatelju Gradišniku ob enem v tej zadevi pišem; pišite pa mu še tudi Vi!“

„Za glavno zborovanje nameravam prirediti Popotnika posebno izdajo: slavnostni list z izborna vsebino večinoma slavnosti primerne zadržaja in tudi zunanje po možnosti okrašen . . . Mislim, če že Ljubljancani vse žile napenjajo, da učiteljstvo dostojno sprejmejo v metropoli slovenski, moramo tudi mi zunaj kaj storiti, da se zviša slovesen značaj prvega zaveznega zborovanja. Le skrbite, da bode dnevni red primeren in dokaj zanimiv.“

Ustanovno zborovanje „Zaveze“ se je srečno vresničilo, le z volitvijo direktorija je bil pravi križ. Bolnemu Stegnarju je baje zdravnik

¹ Dotični članek od Gradišnika je prišel prepozno.

(Opomba pis.)

nasvetoval, da je izvolitev predsednikom odklonil. V Ljubljani ni bilo pravega navdušenja za „Zavezo“ in res so se kmalu eden za drugim odpovedali častnim mestom; 1. 1890. je drugi tajnik Furlan prinesel ostanke „Zaveze“ v Celje. Mogoče so bili posamezni (ali večina) ljubljanski učitelji iz krajevnega patriotizma indignirani, ker si je „Zaveza“ za svoje društveno glasilo izbrala Neratovega „Popotnika“.

Ko se je bilo bati, da komaj ustanovljena „Zaveza“ vsled nebrižnosti izvoljenih funkcionarjev ne zmrzne, je bil zopet urednik Nerat mož na svojem pravem mestu. Tovariša Praprotnika (takrat 2. podpredsednika) in mene je ponovno pismeno dregal, da smo vsi trije sestavili program, oklic in vse drugo potrebno za drugo skupščino „Zaveze“, ki se je vršila 25. in 26. maja 1890. l. v Celju. Zediniti smo se morali tudi za novi odbor.

V tej zadevi mi je pisal Nerat sledeče: „Da bi sedež „Zaveze“ bil v Mariboru, s tem ni nič . . . Dalje pa tudi menim, da mora ostati sedež kolikor toliko le v sredini teritorija, toraj na vsak način na Kranjskem. Krško ima res dovolj delavnih močij, katerim tudi volje ne primanjkuje. Ne iščimo torej dalje okoli. Pišem v tem smislu tudi Kantetu, da pripravi tudi primorske tovariše na to.“ Potem mi našteje razne funkcije za odbor, ki so bili tudi v resnici izvoljeni.

Urednik Nerat je mnogo delal v sejah upravnega odbora, zlasti da je prišlo do reformiranja naših učiteljskih listov. Tako je postal 1. 1900 „Popotnik“ strogo strokovni list, „Učit. Tovariš“ pa politično-šolski list. „Slovensko učiteljsko društvo“ se je tej spremembi ali pravzaprav prodaji svojega lista skrajša protivilo. —

Iz vsega le to malo. Saj se vidi že iz navedenih odlomkov pisem, kako vztrajno je stal urednik Nerat ob ustanovitvi „Zaveze“ in podpiral njen poznejši razvoj, ko so bili včasih kritični časi za mlado dete.

In h koncu: Iz dna srca Ti kličem, dragi prijatelj in pobratim, ob 30letnici Popotnikovega urednikovanja: Na zdar! in na mnogaja ljeta!

Naš „Popotnik“.

Napisal prof. Makso Pirnat v Kranju.

Za mladeničem so lepa, živahna leta, ki jih je prebil na učiteljišču. Napravil je maturo, poslovil se z zvestimi tovariši in določil, kdaj se zopet snidejo. Sedaj pa hajdi v življenje, v službo! Učitelj! Težak posel. Pa kaj bi ga skrbelo, saj se je pripravljaj štiri leta, poglobil se je v teorijo in prakso pouka in vzgoje. A kako kmalu se prepriča, da se je vendarle naučil premalo, da ga pogosto pušča na cedilu njegova pedagoška mo-

drost. Srečnega se sme šteti, ako službuje na šoli, kjer ima starejše, izkušene tovariše. Ne potrka zastoj pri njih za svet in pomoč. Kaj pa je s tistim mladim ali starim učiteljem, ki mu je usojeno, da deluje v samotni gorski vasi, kjer ga nima človeka, s katerim bi se mogel pogovoriti o šoli in ga vprašati za svet v kočljivih težkih slučajih. Edina njegova rešitev sta knjiga in strokovni list. Za slovenskega učitelja je bil in je v omenjenih razmerah pravi rešenik, moder svetovalec in zanesljiv vodnik naš vrli pedagoški list „Popotnik“.

Pač marsikak učitelj se bo s hvaležnostjo spomnil „Popotnika“ baš danes, ko obhaja častito slavnost: tridesetletnico, kar ga vodi in urejuje odlični naš starina, šolski ravnatelj M. J. Nerat.

Koliko dragocenega gradiva je podal „Popotnik“ slovenskim učiteljem. Tu se vije dolga vrsta daljših in krajših člankov, ki se bavijo z metodiko in didaktiko, s poukom in vzgojo, sploh z vsemi pojavi, ki prihajajo pri šolstvu v poštev, s pojavi ki ga ovirajo ali pospešujejo, otežujejo ali olajšujejo. Priznani naši vzgojitelji so napisali te članke in so v njih povedali, kar so najboljšega znali in vedeli. V književnem pregledu je našel učitelj vestnih poročil o važnih domačih in tujih pojavih v šolski literaturi. In koliko zanimivosti nudijo drobne notice! Rečemo lahko, da nam „Popotnikovi“ letniki predstavljajo nekako enciklopedijo pedagoškega znanja.

Ne mislim na tem mestu obširneje razpravljati o vsebini raznih „Popotnikovih“ letnikov, ampak opozoriti hočem na nekatere važnejše točke, ki se mi zde značilne za „Popotnika“ in za njegovega urednika.

Iz skromnega početka se je razvil „Popotnik“ v odličen in važen pedagoški list. Napredoval je v jeziku, napredoval po vsebini. Trezno in premišljeno se je vršil ta napredek. Pazljivo je zasledoval, kako se razvija šolstvo v drugih, kulturnejših državah. Kar je našel v tujini dobrega in za nas prikladnega, to je skušal uvesti tudi doma. Zato zavzemlje „Popotnik“ v zgodovini slovenskega šolstva važno mesto. Če se danes naše šolstvo kolikor toliko ugodno razvija, je to tudi brez dvoma „Popotnikova“ zasluga.

Ako vzgoja ni narodna, ni nič vredna. Zato je „Popotnik“ vedno povdarjal narodni moment v šolstvu. Pač mnovega slovenskega učitelja je naš „Popotnik“ privedel do tega, da se je otrešel narodne malomarnosti in mlačnosti, da se je zavedel, da poučuje v slovenski šoli slovensko mladino in da je treba pri njej poleg drugih blagih čustev vzgajati tudi narodno čustvo. Gotovo ostane „Popotnik“ zvest narodni svoji tradiciji in bo skušal tudi zanaprej pospeševati našo narodno vzgojo, za katero se Slovenci vse premalo ali celo nič ne brigamo.

Na svoj prapor je „Popotnik“ napisal tudi ta smoter, da med učiteljstvom ohranjuje in širi zdrav idealizem. Naj se nam učiteljem

posmehujejo, naj nas prezirajo, preganjajo in slabo plačujejo, to pa le ostane, da je učiteljski stan lep in idealen. Učiteljevo delo je posvečeno mladini, od mladine pa je odvisna naša prihodnost. Vzvišen poklic! Kdor se ga zaveda, se mu ne bo izneveril, zvesto bo vršil svojo nalogo, z veseljem prenašal samoto, preziranje, če treba tudi pomanjkanje, pogrešal ne bo zavidljivo raznih udobnosti, ki jih nudijo drugi stanovi. Da, zdravega idealizma je treba učitelju. Kako naj uspešno vzgajam, kako naj pridobivam mladino za plemenite vzore, ako jih sam nimam in ne živim zanje. Največjo moč pri vzgoji ima: dober zgled. Kvišku torej prapor idealizma, slovenski učitelji! Seveda pa ne moremo in ne smemo pozabiti, da živimo na realni zemlji. Zato je naša odločna zahteva, kakor je to tudi „Popotnik“ vedno povdarjal, da naj učiteljski stan v življenju upoštevajo, da naj poskrbe zlasti za njegov ugodnejši gmotni položaj. Kdor brez lastne krivde živi v večnih gmotnih skrbah in zadregah, izgubi nazadnje ves pogum in tudi idealizem.

„Popotnik“ se je oziral tudi na srednje šolstvo in rad odpiral svoje predale za tozadevne članke. Prav tako. Naše mnenje je, da bodi „Popotnik“ skupen list za ljudskošolske in srednješolske učitelje. Oboje vežejo mnoge vezi, da se te vezi okrepe, na to je delal in bo tudi delal naš „Popotnik“. Podajmo si roke, učitelji in profesorji, vsi smo vzgojitelji slovenske mladine, vodijo nas isti cilji, ti, „Popotnik“ pa bodi ognjišče naše medsobojne zveze in ljubezni.

Učitelji in profesorji „Popotnika“ s pčnosom nazivamo „naš“ Popotnik. Tako bodi tudi v bodočnosti in vselej. Ti pa „Popotnik“ neumorno in pridno popotuj po slovenskih pokrajinah in nas vse tiste, ki ljubimo slovensko mladino in jo želimo dvigniti na najvišjo stopinjo duševne narobrazbe in srčne izomike, uči in drami, vzbujaj in navdušuj, svetuj pa tudi tolaži!

In ko bodo pisali zgodovino razvoja naše slovenske kulture, bodo pošteno zabeležili med najodličnejšimi našimi kulturnimi pospešitelji in činitelji naš vrli pedagoški list „Popotnik“.

V to mu že naprej častitam, „Popotniku“ in njegovemu uredniku g. ravnatelju M. J. Neratu. Pa da sta mi čila in zdrava!

Sprejemni izpit za prvi razred srednjih šol.

Dr. Jos. Tominšek.

I.

Ta izpit veže ljudsko šolo s srednjo in njegov uspeh je često odločilen za bodočo usodo marsikaterega otroka, ki mu resnost življenja stopi takrat prvikrat pred oči. Zato se za ta izpit živo zanimajo trije činitelji: ljudskošolski in srednješolski učitelji ter občinstvo, t. j. starši z otroki. Ljudska šola je ponosna, ako njeni gojenci dobijo vstopnico v srednjo šolo, srednješolski učitelji se zavedajo odgovornosti, ki jim je naložena s temi izpiti, občinstvo pa smatra sprejemni izpit za absolutno merilo sposobnosti za srednje šole.

Vsi trije činitelji segajo v svoji sodbi preko meje; kajti: ljudska šola po svoji svrhi ni v to poklicana, da bi otroke, ko so dosegli deseto leto, imela pripravljene baš za vstop v prvi razred srednje šole; srednješolski učitelj tudi nikakor ne more prevzeti jamstva, da bo v kratkih minutah izpraševanja mogel prepoznati, je li otrok zanesljivo sposoben za srednjo šolo; občinstvo pa se jako težko sprijazni z mislijo, da otrok, ki je prestal sprejemni izpit, vendar morda ni sposoben za daljnje študije. Iz tega trojnega razmerja sledi obenem, da si ti trije činitelji stoje nasproti sumljivo, neuspehe pripisujoč drug drugemu — seveda vsi trije po krivici — in da si žele kake reforme, neredko v najradikalnejši obliki: v o d p r a v i sprejemnega izpita.

Klic po reformi se razlega tem odločneje, odkar se je ljudska šola osamostojila, tako, da zasleduje lastne svoje svrhe in da dosega svoj lastni zaključek ob koncu šolskega pouka, ne da bi se njen pouk prekinil in se stekal v popolnoma novo in oddaljeno strujo: v srednjo šolo. Ljudska šola je torej upravičena, da v načelu odklanja posebno pripravljanje za sprejem v srednjo šolo, češ, to ni njena naloga; ako vrši ta stranski posel, zamuja svoj lastni poklic baš v oni dobi, ko je ljudskošolski pouk v najlepšem teku: v četrtem in petem šolskem letu.

Tako govori načelo; vsakdnevna praksa in sila potrebe pa odloča drugače: hočeš, nočeš — ljudska šola opravlja vendar prej ko slej preparacijo nalašč za sprejemni izpit v srednjo šolo, ne morda za srednjo šolo kot tako. Naj se li to pripravljanje vrši v okvirju rednega pouka ali izven njega: godi se vsekako. Saj drugega činitelja zdaj ni, ki bi otrokom dobavil tisto znanje, ki se zahteva od kandidata za srednjo šolo; privatni pouk morejo dotičnikom privoščiti le malokateri starši; kvečjemu ga opravlja učitelj v posebnih urah za priglāsence, ako jih je dovolj, da se zanj izplača trud in delo.

Tako je bilo in je razmerje že 40 let in tako bo ostalo, dokler ostane srednja šola pri svojem načelu glede sprejema v prvi razred, pri

načelu, ki bo vsekako ostalo, dokler se korenito ne preobrne ustroj srednje šole v Avstriji po kakem inozemskem vzorcu, za kar sicer ni povoda. Predpisi za srednješolski sprejemni izpit so ostali v bistvu neizpremenjeni, ljudska šola pa, ki se ji je avtomatično prisojalo udejstvovanje teh predpisov, se je izpreminjala po metodi in po učnih načrtih in je postala še pestrejša, ker se ozira na potrebe provincij in krajevnih razmer.

II.

Sprejemni izpiti so se uvedli z odlokom naučnega ministrstva z dne 14. marca 1870, št. 2370. Ta odlok se glasi:

„§ 1. Pričenši s šolskim letom 1870/71 se od tistih, ki se potezajo za sprejem v prvi razred kake srednje šole (gimnazije, realne gimnazije, realke), ne bo več zahtevalo ljudskošolsko izpričevalo; zato pa morajo prestati sprejemni izpit.

§ 2. Ta izpit se vrši pod nadzorstvom ravnatelja ter tistih učiteljev, kijih on za to določi.

§ 3. Pri izkušnji se stavijo sledeče zahteve: ¹

- a) V **verouku** tolika mera znanja, kolikor sega more pribaviti v prvih štirih letnih tečajih ljudske šole.
- b) Spretnost v **čitanju** in **pisanju** učnega jezika in morebiti latinskih pismenk, početni nauki iz **oblikoslovja** učnega jezika, spretnost v **analizi** prosto razširjenih stavkov, poznanje **pravopisnih pravil** in ločil ternjih pravilna raba pri **narekvah**.
- c) Izurjenost v štirih temeljnih **računskih** načinih s celimi števili.“

Še istega leta (18. oktobra 1870. št. 10.355) je izšla določba, da je za sprejemni izpit prepovedano ponavljanje.

Ti predpisi veljajo — lahko se reče — povsem neizpremenjeni še zdaj. Glede postopanja pri skušnji, bodisi pismeni ali ustmeni, glede besedila in zahtev pri nalogah, glede merila pri klasifikaciji, torej v tehničnih ozirih, pa dajejo deželni šolski sveti skoraj vsako leto kako novo navodilo. Tudi se je razvila v posameznih provincijah in celo pri posameznih zavodih posebna tradicija, ki se je dotični učiteljski zbor drži. Taka neenotnost je prav sitna in more v konkretnem slučaju povzročati zadrege. Pisec teh vrst se je že pred desetimi leti (l. 1902) lotil posla, da bi, zbravši tozadevno snov, skušal sestaviti enotna načela za sloven-

¹ Te zahteve so bile stavljene že po organizacijskem načrtu iz l. 1849 (Entwurf der Organisation. § 60), samo da se je do l. 1870. učenec moral izkazati le z izpričevalom o njih. (Prim. zgor. § 1.) V dvomnih slučajih je imela gimnazija pravico, učenca za sprejem posebe izprašati.

ske provincije in da bi omogočil kolikor toliko enotno pripravljanje za ta izpit. Velika razlikovitost nabrane snovi pa je pokazala, da se ta smoter ne da doseči enostavno. Tako je nabrano gradivo ostalo neporabljeno in je čakalo ugodnega časa za objavo. Ta čas še niti danes ni prišel, a se oznanja, ker se resno misli na preustroj učnih načrtov ljudske šole in ker je tudi srednja šola stopila v tok živahnega razvoja.

Zato se bavim z vprašanjem to pot le v namigavanjih, ne vsestransko. Obsežnejša razprava izide o drugi priliki.

III.

V sredotočju zanimanja stojita vprašanji: 1. Kako se vrši izpit? 2. Kaj se zahteva pri izpitu?

Ad 1. Izpit je po sedaj veljavnih običajih dvojen: pismen in ustmen za učni jezik in za računstvo, za verouk samo ustmen. Da se skušnje ne zavlečejo preveč, se je razvila praksa precej obsežnih oproščenj: izpita za verouk je oproščen vsak, ki se izkaže z redom vsaj „dobro“ iz tega predmeta; za učni jezik in za računstvo je pismeni izpit brezizjemno obvezen, ustmeni pa le za tiste, ki se ne izkažejo i v ljudskošolskem izpričevalu i v pismeni nalogi z redom vsaj „dobro“; kdor ni dosegel takega reda, se mora vprašati iz vseh navedenih predmetov tudi ustmeno. — Jasno je torej, da mnogo zavisi od uspeha pismenih nalog; ako so se te posrečile, je sprejem malodane zasiguran.

Iz navedenega tudi sledi, da je del § 1. omenjenega ministrskega odloka iz l. 1870. dejstveno razveljavljen; tisti del namreč, ki pravi, da se pri sprejemu v prvi gimnazijski razred ne bo več zahtevalo ljudskošolsko izpričevalo; izpitna praksa pa se, kakor smo videli, opira baš na rede v ljudskošolskem izpričevalu!

Določilo glede učnega jezika se uveljavlja za vsak učni jezik, in sicer, če sta na kakem zavodu dva učna jezika, se prenese določilo na oba. Ker pa je izvirno določilo umerjeno po potrebah nemškega jezika, se morajo zahteve primerno prikrojiti za vsak drug jezik; a če sta dva, se vrhu tega poišče prikladno razmerje med obema. V tem oziru ima skoraj vsak zavod svoje udomačene posebnosti; ponekod, posebno v bližini italijanščine, se določila razširijo z navedbo podrobnosti.

Vsekako se priporoča, da se starši, preden dajo svojega otroka v srednjo šolo, dobro pouče o učnem jeziku oddelka, kamor naj otrok pride. Nedostatno znanje učnega jezika je silna ovira pri učnem napredku; le izredno nadarjen otrok se polagoma izkoplje.

Ad. 2. — Zahteve so v gorenjih občnih predpisih sicer označene; za oporo pri pripravljanju more tudi služiti knjižica: I. Rappold, Die Vorbereitung für die Aufnahmeprüfung“, in v zvezi z njo od istega avtorja „Schlüssel zu Rappold's, Vorbereitung für die Aufnahmeprüfung“;

oboje založeno na Dunaju (A. Pichlers Witwe & Sohn), po 80 vin. Knjižici sta sicer namenjeni za čisto nemške zavode, a se dasta snovno porabiti seveda za vsak jezik.

V podrobnostih pripomnim sledeče:

- a) V verouku zadošča znanje srednjega katekizma; izprašuje se v učnem jeziku prvega razreda dotične srednje šole.
- b) Iz učnega jezika (ali učnih jezikov) se piše najprej naloga. Ta obstoji iz diktata ter iz analize enega prosto razširjenega stavka. Pri diktatu, ki se jemlje iz okrožja ljudske šole, se gleda na spretost v pisavi, na pravopis in (le deloma!) na ločila; učenci morajo biti diktatov vajeni, sicer ne morejo slediti. Analiza se zahteva stavkovna in besedna; kako jo učenec izpelje, katero imenoslovje rabi — to je vseeno. — Ustno se izprašuje obično tako-le: učencu se predloži kak preprost sestavek, da ga čita, nakratko pove vsebino in potem razjasni razne oblike. Posebno važnost polagam na gladko čitanje! Pri slovniških vprašanjih se izpraševalec ravna, kolikor mu je mogoče, po načinu, kako se je učenec predmeta učil v ljudski šoli. Učenci se naj že prej pripravijo na to, da profesorja brez bojazni vprašajo za pojasnilo, kadar morda ne razumejo, po čem vpraša, in se sploh naj privadijo točnosti in odločnosti.
- c) Zahteve v računanju so v splošnih predpisih itak dovolj označene. Opozarjam le, da se obično ne dajejo suhi, ampak uporabljani računi. Jako dober vtis dela učenec, ako je navajen, da ob koncu računa izrecno z besedami zabeleži rezultat.

IV.

Najboljši vpogled v resnične zahteve nudijo pač pravi vzorci nalog, ki so se na posameznih zavodih v raznih letih res dale. Zbral sem jih več v svrhu primerjanja in z namenom, da se po njih sestavijo enotna načela. Tu objavljam nekatere; njih letnico zamolčim, iz jasnih razlogov.

1. C. kr. gimnazija v Rudolfovem.

a) Nemški diktat: Die beiden Frösche. — Ein heißer Sommer hatte einst einen Sumpf ausgetrocknet und die Frösche mußten sich nunmehr nach anderen Wohnorten umsehen. Zwei von ihnen kamen zu einem sehr tiefen Brunnen, wo es des Wassers noch genug gab. „Was brauchen wir weiter zu gehen?“ ruft der eine. „Hier wollen wir hinunterhüpfen.“ „Nicht so schnell!“ erwiderte der andere Frosch. „Hinunter springen ist leicht. Doch wenn dieser Brunnen vertrocknet, würde unser Ende desto qualvoller sein.“

b) Slovenski diktat. — Nauki za življenje. — Lenoba človeka bolj utruja, nego delo. Ako ti je življenje ljubo in drago, ne zame-tuj časa. Čas je stvar, iz katere obstoji življenje. Mnogo si izgubil, ako

dalje ležiš, kakor ti je treba, ter ne pomisliš, da speča lisica ne ujame kokoši. Lenoba tako počasi leze, da jo dohiti siromaštvo prej, nego si mislimo. Zgodaj v posteljo in zopet zgodaj na noge, to je, kar stori človeka zdravega, imovitega in modrega. Delaj že danes, ker ne veš, kaj te bo jutri zadrževalo od dela.

c) Za analizo sta bila odbrana sledeča stavka: „Dem feigen Mann zeigt das Glück den Rücken.“ — „Dobre knjige so nam najboljše prijateljice.“

d) Računske naloge:

1. Za neko kupčijo dá prvi trgovec 4582 K, drugi trgovec dá 5687 K, tretji 4965 K, četrti 3867 K in peti 4234 K. Koliko denarja so zložili vsi trgovci?

2. Neki oče zapusti dvema sinoma 6898 K; starejši dobi 4435 K; koliko kron dobi mlajši sin?

3. Voznik naloži 34 vreč; vsaka vreča tehta 249 kg; koliko kilogramov tehtajo vse vreče?

4. Med 6 oseb se razdeli 76.392 K; koliko dobi ena oseba?

2. Nemško-slovenske gimnazijske paralelke v Celju:

a) Nemški diktat: — Der Herbst. — Die Tage des Sommers werden kürzer und der Herbst naht heran. Das Laub der Bäume wird gelb und fällt auf die Erde. Nur wenige Blumen blühen noch auf den Wiesen. Die Vögel verlassen unsere Länder und fliegen in wärmere Gegenden. Äpfel, Birnen, Zwetschken, Nüsse sind reif und werden von den Bäumen geschüttelt. Der Winzer schneidet die süßen Trauben von den Weinstöcken. Die Gärten und Felder sind leer. Der Landmann pflügt den Acker. Die Zeit der Jagd ist gekommen. Der Mensch dankt Gott für die reichen Gaben.

Nemška analiza: „Der Winzer schneidet die süßen Trauben von den Weinstöcken.“

b) Slovenski diktat: — Zvita lisica je srečala nekaj v gozdu starega volka, ki je ves pobit in klavern pod grmom ležal in najbrž minljivost vsega posvetnega premišljeval. Ona ga nagovori in pravi: „Dober dan! Kaj pa Vam je, striček, da ste tako žalostni in se držite, kakor bi bila danes pepelnična sredo? Saj je predpust.“ Volk ji odgovori: „O, pri meni se je že davno štiridesetdanski post začel; stradam, da bi se kmalu lupil; saj sem tako slab, da se mi ne ljubi na lov iti, kjer bi si oskrbel kako pečenko.“

Slovenska analiza: „Zvita lisica je srečala nekaj v gozdu starega volka.“

c) Računske naloge:

1. Izračunaj vsoto treh števil, ako je prvo 35.896, drugo za 7836 večje od prvega in tretje za 6583 večje od drugega!

2. Neki oče zapusti starejšemu sinu 6840 K, mlajšemu pa za 1580 K manj; koliko dobita oba skupaj?

3. Pri zdravem odraslem človeku udari žila 4550 krat v eni uri; kolikokrat v enem tednu?

4. Veletržec skupi na leto 227.760 K; koliko skupi povprečno na dan?

2. Druga državna gimnazija v Ljubljani.

a) Slovenski diktat. — Lisica in grozdje. — Lisica pride nekega dne mimo vinske trte, ki je bila polna sladkega grozdja. Dolgo stopa okoli in premišlja, kako bi prišla do njega. Nato začne skakati in se vzpenjati po trsu; pa vse je bilo zaman. Grozdje je viselo previsoko. Ptice na bližnjem drevesu so se jele posmehovati. Ko zapazi to lisica, obrne se zaničljivo od grozdja in reče: „Grozdje je za me še prekislo, nočem ga.“

b) Nemški diktat. — Der Pfau und der Hahn. — Einst sprach der Pfau zur Henne: „Sieh einmal, wie hochmütig und trotzig dein Hahn einhertritt. Und doch sagen die Menschen nicht: ‚der stolze Hahn‘, sondern nur immer ‚der stolze Pfau‘“. „Das macht,“ sagte die Henne, „weil der Mensch einen ungegründeten Stolz übersieht.“

c) Analiza: „Suho zemljo obdaja od vseh strani voda.“ — „Die Mutter erzählte gestern ihren Kindern eine schöne Geschichte.“

d) Računstvo:

1. V neki deželi se je porodilo v petih letih 58.725, 58.857, 56840, 60.838, 62.552 ljudi; umrlo pa jih je 50.459, 57.559, 52.030, 60.235, 54.976. Za koliko je bilo število rojenih večje kakor umrlih v vseh petih letih?

2. Na neki železnici se popelje povprečno na dan 10.987 ljudi; koliko v enem letu?

3. Pri skupni kupčiji je imelo 217 soudeležnikov 81.375 K dobička; koliko pride na vsakega soudeležnika?

4. C. kr. državna gimnazija v Mariboru. (Nemško-slovenski oddelek.)

a) Nemški diktat. — Ein armer Greis trug auf dem Rücken Reisig aus dem Walde nach seiner Hütte. Der Weg war noch lang und der Greis war müde. Verdrießlich legte der Alte seine Last nieder und rief den Tod, damit er seinem traurigen Leben ein Ende mache. Kaum hatte er ausgeredet, stand der Tod vor ihm und fragte, was er wünsche. Erschrocken sagte der Greis: „Ach, ich bitte dich, hilf mir diese Bürde auf die Schulter heben!“

b) Slovenski diktat. — Na enem očesu slep jelen se je hodil past poleg morja. Slepoko oko je obračal vselej proti morju, češ, od te strani se mi ni treba bati ničesar, na ono stran pa vidim. Primeri pa se, da priplava ladja. Z nje ugledajo jelena in ga ustrele. Jelen se zvrne; preden pa pogine, pravi: „Pač sem bil neumen! Od one strani sem se bal, a mirno zaupal morju, ki mi je prineslo smrt.“

c) Analiza: „Ein armer Mann trug auf dem Rücken Reisig.“ — „Jelen obrača slepoko oko proti morju.“

d) Računstvo:

1. Voznik naloži 27 vreč žita; izmed 7 najtežjih vreč tehta vsaka 148 kg, izmed 11 lažjih vsaka po 132 kg in ostale srednje po 136 kg; koliko tehta ves tovor?

2. Arlič dolguje Blažiču 582 zlatov, vsak zlat po 20 K; koliko mu še dolguje, ako mu odplača 6575 K?

C. kr. prva državna gimnazija v Ljubljani.

a) Slovenski diktat. — Pes in ovca. — Ko so živali še govorile, je ovca rekla gospodarju: „Čudno ravnaš, da ničesar ne daš nam, ki ti dajemo volno, jagnjeta in sir. Same si moramo iskati živeža; psu pa, ki ni za nič, deliš svoje jedi.“ Pes odgovori na to: „Jaz sem tisti, ki vas varuje, da vas ne ukradejo tatje, ne raztrgajo volkovi. Ko bi vas jaz ne varoval, bi se še pasti ne mogle zaradi nevarnosti.“

b) Nemški diktat. — Der Hund. — Das Pferd nützt uns durch seine Körperkraft, die Kuh durch ihre Milch, das Schaf durch seine Wolle, der Hund aber durch seine Klugheit. Klugheit ist oft mehr wert als Wolle und Milch. Darum genießt der Hund auch die Ehre, den Menschen begleiten und mit ihm in demselben Zimmer sein zu dürfen. Diese Auszeichnung vergilt er durch seine Wachdienste und durch standhafte Treue.

c) Analiza: „Spomladi nam na solnčnatih krajih cveto prve cvetlice.“ — „Unser Lehrer erzählte uns heute in der Schule eine schöne Geschichte.“

d) Računstvo:

1. Dežela Štajerska ima 1.282.708, Koroška 361.008, Kranjska 498.958 in Primorska 695.384 prebivalcev; koliko ima Češka dežela več prebivalcev nego vse druge našete dežele, ako jih ima sama 5.843.250?

2. Za neki vodovod je treba 3785 m železnih cevi; koliko veljajo cevi, ako se računi 1 m à 874 h?

3. Ob železnici, ki je 14.319 m dolga, stoji 387 brzojavnih drogov; kako daleč sta povprečno po dva droga narazen?

6. Nemška gimnazija v Celju.

a) Diktat. (Z nemškimi črkami.) — Der Wolf, das Lamm und das Reh. — Ein hungriger Wolf sah ein Lamm auf der Wiese weiden. „Das ist ein zarter Bissen für mich“, sagte er, sprang auf das Lamm zu und packte es. In demselben Augenblicke kam ein junges Reh aus dem Gebüsch hervor. Da ließ der Wolf das Lamm fahren, indem er sagte: „Dich kann ich später auch noch haben.“ und jagte das Reh. Dieses aber entkam durch seine Schnelligkeit und nun wollte der Wolf sich das Lamm holen. Aber sieh, dieses war inzwischen verschwunden. Mit bitterem Gesicht und leerem Magen mußte der Wolf von dannen ziehen. — (Z latinskimi črkami): Wer anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein. Morgenstund' hat Gold im Mund'. Wer nicht hören will, muß fühlen. Rom ist nicht an einem Tage erbaut.

b) Analiza: „Ein hungriger Wolf sah ein Lamm auf der Wiese weiden.“

c) Računstvo:

1. Jemand nimmt ein: 16.024 K, 8070 K, 14.014 K, 697 K und gibt aus: 12.601 K, 700 K, 10.044 K und 900 K; wieviele Kronen bleiben ihm noch übrig?

2. Ein Kaufmann kaufte 70.698 kg; wieviel kostet die Ware, wenn 1 kg mit 809 h bezahlt wird?

3. 293.909 h werden unter 847 Arme verteilt; wieviele Heller erhält jeder?

4. $153.768 : 298 = ?$

Pripomnja: Podobne so naloge drugih zavodov in raznih let. V njih stvarno presojo se načelno ne spuščam.

Ali je egoizem vzgojni princip.

Podaval K. K.

(Konec).

Spoznali smo eden vzrok, zakaj nima po današnjih šolah konfesionalni verski pouk za vzgojo vesti v kulturnoetičnem smislu, v svrhu kulturnega stremljenja družbe, povoljnih uspehov. Lahko bi rekli, da se verska podlaga etike ne ujema popolnoma s socialnoetičnimi pogoji razvoja udobnosti ali kulturnega stanja. Iz tega sledi, da versko naziranje, verovanje ne more biti v šoli edino etično vzgojno načelo. Je pa še mnogo drugih razlogov za dejstvo, da na vero fundirana etična vzgoja ne rodi za kulturno stremljenje potrebnih sposobnostij. Opozarjam le na dejstvo, da rodi družabno življenje vsak hip prav različne oblike odvisnosti do drugih za vsakega posameznika n. pr. gmotne, pravne, mezдне odvisnosti, ki postajajo s splošnim napredkom vedno bolj komplicirane. Za pravilno ravnanje v vseh takih slučajih se izkazuje verska etična naobrazba s svojimi konfesionalnimi smotri več ali manj nezadostna ali celo neporabna. Kateri so n. pr. vzroki za neuspevanje ali celo propadanje posebno produktivnih zadrug, konsumnih društev i. t. d. po naši domovini? Kaj pomeni „Ljudstvo še ni zrelo pri nas za take asociacije vzajemnega prizadevanja“, dasi je tako verno in dobro?

Iz vsega tega vendar sledi, da mora šolska vzgoja basirati neodvisno od konfesije na kulturni ali socialni etiki. Sicer pa je sploh neumestno, običajnemu verouku po naših šolah podtikati namen, ki ga ne more imeti. Njegov namen je vendar vzgajati mladino v konfesionalne cerkvene svrhe, taka vzgoja nima smotra služiti v prvi vrsti udejstvovanju kulturnega stanja v družbi.

Kulturna etika se nam razodeva v etičnih potrebah življenja organizirane družbe, ona je posvetna, življenjska etika. Idealno etično razmerje med posamezniki družbe je pravičnost, na njeni podlagi je življenje možno, povspeti se višje in bujnejše razcvetati.

Nagibna sila kulturnega stremljenja po udobnosti je hrepenenje vsakega posameznika po razcvetanju in razvoju lastnega življenja, oziroma njega uživanja. To hrepenenje imenujejo v znanosti tudi nagon samoohrane, ki pa ne izraža stremljenja popolno. Vsakdo stremi po razvoju, razcvetanju in uživanju svojega življenja in ta cilj pomenja tudi za vsakega povoljno zemeljsko srečo. Komu nedostaja tega nagona, tega ne smatramo za normalnega, ampak za idiota. Ta nagon z vsemi potrebnimi fizičnimi in duševnimi funkcijami tvori v bistvu individualiteto, osebnost samo, kajti konec tega nagona ali hrepenenja pomenja obenem konec osebnosti.

Izrazi za učinkovanje tega življenjskega nagona, tega pohlepa po razcvetanju in uspevanju svojega življenja, pohlepa po osebni sreči in

udobnosti, so tudi: samoljubje, ljubezen do sebe, egoizem. Temu nasproti so teoretiki konstruirali pojem altruizem ali ljubezen do drugih, kojemu pa nedostaje realne podlage. Za uresničenje kulture ali udobnosti popolnoma zadostuje egoizem, da, kulturni uspehi so nemogoči brez silnega egoizma vseh posameznikov. Proizvajanje življenjskih potrebščin, prilagodenje ozemlja življenjskim potrebam do udobnosti ali blagostanja je silno naporno in težavno, izvršljivo le vsled silnega pohlepa po uspevanju in razcvetanju življenja vseh vsakodobno živečih. Iz ljubezni do drugih, iz altruizma se še nihče ni udinjal za težaška dela; iz ljubezni do drugih ne rovtajo, ne obračajo zemljo, ne zidajo ceste i. t. d. nikjer po svetu, ampak edino iz egoizma, zaradi samega sebe. Bogastvo je plod dela ali proizvodnje, prilagodenja zemlje, ne pa učinek dobrih del usmiljenja in ljubezni: Učinkovanje krepkih egoističnih tendenc edino pomnožuje proizvodnjo vrednot. Z dobrimi deli usmiljenja jih k večjemu drugače nego prej razdelim, pomnoževati pa jih takim potom ni možno. Natančno razmotrivanje nam vrhutega odkriva za vsak altruistični čin več ali manj egoistično ozadje. Znano je n. pr., da hočejo nekateri z obilnimi darovi in dobrimi deli napram javnosti upravičevati le svoje brezdelje, svoje parazitstvo. Sploh so vsakemu altruističnemu pojavu primešani egoistični nagibi. V obiteljskem življenju sta altruizem in egoizem popolnoma pomešana, vsak altruistični čin očeta napram članom lastne obitelji je obenem v enaki meri egoističen; seveda se nam odkriva tak položaj kot idealno družinsko stanje. Egoizem je običajen, navaden in največjega kulturnega pomena, altruizem je istega izvora in pomenja njega nadaljni razvoj v pozitivni smeri, on je vsak prebitek normalnega egoizma. Nerazumni, nerazvit egoizem je navadno brezobziren, sebičen, mnogokrat skuša doseči smotre v lastno udobnost brez ozira na druge in celoto, ali celo preko drugih in preko celote na različne načine. Ako mu sredstva niso proizvodnjo vrednot ali koristno pridobivanje istih po udeleževanju gospodarskega prometa, nastajajo zločinstva v raznih oblikah.

Vsled egoizma posameznikov kažejo sicer smotri njih prizadevanja vsi vzporedno v isto smer. Vzajemno ali solidarno postaja pa delovanje in prizadevanje vseh šele vsled posebnega medsebojnega razmerja vseh teh teženj, in to razmerje smo že prej spoznali kot pravičnost. Vsako egoistično prizadevanje vsakogar se po tem razmerju smatra kot enako opravičeno.

Vsled pravičnosti se skupno vzporedno prizadevanje vseh solidarno strne v enoten uspeh za vse, v zvišanje splošnega blagostanja, v večjo udobnost. Zaradi tega si ne moremo misliti splošne dobrobiti brez osebne dobrobiti posameznika in tudi ne narobe; ni mogoča specialna osebna dobrobit pri splošni bedi in nekulturi vseh.

Razumni egoizem, ki se koreigira ob egoizmu drugih, je opravičen egoizem, ter nam predstavlja obenem popolnoma zadostno mero altruizma.

V pravičnosti se altruizem in egoizem ujemata. Ona je tista indiferentna točka, ki jo človeštvo še dolgo ne bo doseglo. Vsak plus nad to točko pomenja še le čin istinite ljubezni do bližnjega, vsak — (minus) pa takoj krivičnost, zlo ob sebi. Drugače povedano: Pravičnost je normalno stanje med posamezniki, možnost obstoja družbe v bistvu; vsaka nenormalnost v tem oziru je krivičnost ali socialni greh ob sebi. Iz dosedaj navedenega postaja umljivo, da se je treba krivičnosti izogibati iz egoizma.

Analiza socijalnih pojavov formulira to resnico sledeče:

Pasivna, meni prizadeta krivičnost je pohabljenjenje mojega življenja po drugih, aktivna, po meni učinjena krivičnost drugim, pa pomeni lastno pohabljenje mojega življenja po samem sebi.

Vsak čin je namreč v skupnem življenju aktiven za enega, pasiven za drugega, pasivni in aktivni momenti pa se v splošnem učinkovanju zlijejo v enoten efekt za vse. Vsakdo postaja vsekdar tudi deležen tega efekta. Pravičen sem, ako svoj egoizem, in naj bo še tako silen, razumno pojmujem, z drugimi besedami, razumni egoizem je identičen s pravičnostjo. Pravično učinkujem na podlagi egoizma, ako se izogibam vsakega dejanja, ki bi oviralo popolni razvoj fizičnih in duševnih sil soobčana. Pogoje tega razvoja vsebujejo vse naravne zakonito priznane pravice bližnjega, pravičen sem torej še z drugimi besedami, ako vedno v polnem obsegu spoštujem vse pravice soobčana. K temu ni treba bližnjega ljubiti, zadošča, ako sebe razumno ljubim. Ne z namenom osrečevati druge, je treba njih pravice spoštovati, ampak da napravimo sebe srečne, je treba to storiti. Kadarkoli in kjer se kršijo pravice ljudij, trpimo vedno vsi škodo, kajti nihče ne more z lastnim proizvajanjem nabaviti sebi vse življenjske potrebščine.

Prvotni in pravi interes vseh je torej vedno, da bi vladala povsod najstrožja pravičnost. K temu je treba, da vsi povsod svoj egoizem razumno pojmujejo, ali vse pravice soobčanov spoštujejo.

Premalo pa se še v današnji dobi strinja egoizem s pravičnostjo in ta deficit občutimo kot krivičnost, kot bedo ali nekulturo na sebi.

Šolstvo ima s svojo vzgojo delovati na kolikor možno zmanjšanje tega deficita, vzporedno s sodstvom in upravo. Po šolstvu je moči delovati za tem ciljem le po etični naobrazbi intelekta, ne navajanjem k altruizmu. Egoizem mladine naj ostane silen, zdrav in krepak, samo k razsodnosti, k razumnemu pojmovanju po sebi, ga je napeljavati. Večkrat bo treba sistematično razganjati zmote in krive nazore, sploh uničevati nevednost.

Spoznali smo, da je učinkovanje razumnega egoizma razumno in pravično življenje. Razumno pojmovanje egoizma ne more pa drugega biti nego pravo spoznanje samega sebe in vsled tega drugih. To je pa razumno življenjsko in svetovno naziranje. Vsega tega nedostaje v splošnem

prebivalstvu, zaradi tega tudi ni sedanje kulturno stanje povoljno; smo še na prav nizki stopnji kulture.

Le razsoden, razumen egoizem je socialno poraben; ta pa ravno ni še splošno običajen. Egoizem množice ljudstva moramo imenovati nerazvit in nerazsoden in sicer najbolj zaradi dveh razlogov:

1. ker ga je le možno z žuganjem, z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi brzdati, da ne postaja socialna nevarnost, 2. ker svoje in vseh sreče sploh ne išče več na tem svetu, ampak jo projicira onkraj groba.

Razumni, naobraženi egoizem vsebuje ob sebi možnost, premagovati vsa hipna poželjenja, po katerih bi lahko došli navskriž s pravičnostjo. Kot pravilno umevanje sebe, kot razumno naziranje življenja mu je možno pregledati posledice učinkovanja, po njem umevam kalkulirati in po kalkulaciji dajati svoji volji drugo smer. To je možno posebno še zaradi tega, ker se razumni egoizem zanaša le nase in ker je vrhutega prepričan, da zle nasledke krivega učinkovanja ne spravi ničesar iz sveta.

Vsemu zločinstvu, vsem socialnoetičnim prestopkom je krivičnost izvor, vsled nerazvitosti ali celo pomanjkanja egoizma namreč razumnega egoizma. V istini se tudi propalce in zločinci odlikujejo po večjem ali manjem obupu nad samim seboj ali pa nad lastno možno srečo, ali so pa močno idiotični sploh. Znano je, kako se zločinci iz navade prav cinično obnašajo pred sodniki, kako hladnokrvno izjavljajo, da se ne boje nobene kazni, da jim je sploh vse eno, kaj se jim zgodi. Tak bankerot egoizma je navadno tudi vzrok raznim lehkomišelnim činom šoli že precej odrasle mladine n. pr. do 30. leta. V tak bankerot pa zabredejo vsled pomanjkljive etične in intelektualne naobrazbe, vsled nepoznanja razmer, in večkrat tudi iz drugih vzrokov, ki imajo svoj izvor v družbi sami. Dokler vladajo namreč splošno v družbi razne hibe kakor: neizomika, duševna zaostalost množice, obenem pa nepravičnost in nesvoboda, bo vedno dovolj zločinov in prestopkov in s tem zločincev in prestopnikov. To vse vkup tvori ravno nekulturo. Le višji kulturni uspehi namreč:

1. spopolnjevanje družbe in nje reda, to je višja mera pravičnosti in svobode na podlagi potrebne naobrazbe, 2. intenzivnejše splošno proizvajanje ali izrabljanje ozemlja, to je večje bogastvo ali ginevanje bede, pomenjajo ob sebi tudi zmanjšanje krivičnosti ali nekulture, pomenjajo torej zmanjšanje zločinov in zločincev. Z napredkom kulture morajo ob sebi ginevati vzroki za zločine. Dobra dela usmiljenja in ljubezen ne morejo napram krivičnosti ali zločinom ničesar opraviiti; tudi v tem oziru vidimo, kako daleč zaostaja altruizem za pravičnostjo ali razumnim egoizmom.

Ako tako umevamo egoizem, se razume ob sebi, da mora biti v vsakem šolstvu vzgojni princip. V naslovu postavljeno vprašanje se nam končno odkriva kot vprašanje, ali naj temeljimo šolsko vzgojo na razumno

življenjsko naziranje, na razumen vpogled v tajnosti obrata socialnega življenja. Ako se je to vprašanje izkazalo kot potrebno, se moramo vprašati, ali se morda po naših šolah ni vršil pouk in vzgoja na tej podlagi in zakaj ne. V uvodu sem kot odgovor že konstatiral, da naša ljudska šola še ni svojemu vzgojnemu pomenu, kakor ga je umevati iz kulturnega stališča, dovolj primerno organizirana. Zato tudi mnogi pojavi in teoretični poskusi reformirati ljudsko šolo, kojim vsem nedostaje jasnosti in enotnosti.

Temelj šolske vzgoje po vsem dosedanjem ne more drugega biti nego etika v kulturne svrhe, koje pomen je menda dovolj označen. V mladini je treba preobraziti vulgarni nerazvit, rekel bi nezavesten egoizem v razumni ali pravični egoizem, ali vzgajati moramo dospevajoče k pravičnosti. Nezaveden egoizem bomo spravljali v sklad s kulturnim stremljenjem družbe. Dovajati je treba mladino do spoznanja, da je možno smotra lastnega hrepenenja po osebni lastni sreči, najhitreje in najuspešnejše doseči po solidarnem prizadevanju vseh, po medsebojni pomoči na podlagi pravičnosti, nikdar pa z brezobzirnim bojem proti soobčanom, nikdar s kršenjem in omejevanjem njih pravic. Vse to pa je mogoče doseči le z etično naobrazbo (ethische Bildung) mladine. Tako preidemo na zadnjo točko šolsko-vzgojnega problema.

IV.

Kateri način vzgoje je šoli najbolj primeren? Omejiti se moramo le na najvažnejše podatke, ker tvori ta točka zase plodovito temo.

Vzgajanje sploh je smotreno vplivanje na mladino in se vrši izven šole z navajanjem k dobremu ob konkretnih slučajih po avtoriteti vzgojiteljev. Navajati se pravi, napraviti komu kaj kot navado. V šolskem življenju se podaje mnogo manj konkretnih slučajev praktičnega življenja, ob katerih bi bilo mogoče vsakega učenca res dejanski navajati k pravilnemu ravnanju.

Zaradi tega ni način domače vzgoje, navajanje k pravilnemu ravnanju niti možna metoda šolske vzgoje. niti primerna, kvečjemu ob maloštevilnih prilikah na nižji stopnji. Na višji stopnji se varamo sami, ako si domišljamo, da je mogoče med štirimi stenami poln razred dejanski navajati k nramnosti. Za šolsko sobo velja sicer določen red, vsak učenec ima določeno vlogo, in ta red se vzdržuje z disciplino. Lahko nam služi vedno kot nazorilo pri etičnem pouku.

Nerazsodni egoizem je mogoče izpremeniti v razumnega le edino s poukom, z etičnim naobraževanjem za kulturno življenje. Odpreti moramo učencem čim dalje tem bolj razumen vpogled v življenje in svet, v tajnost socialnega življenja.

Tudi dospevajočim postajajo namreč zadostilni razlogi za gotov način ravnanja mišljenska nujnost, kakor je to samobsebi umevno pri raz-

vitem intelektu odraslih. Kdor je po prirojenih naklonjenostih nezmožen misliti — kakor vsi idiotni, imbecilni — tvori tu kakor povsod izjemo. To velja za nedospele in dospele, ki niso normalni, s temi ni računati. Vsi normalno dospevajoči pa hočejo vedno bolj vedeti, ako se jim kaj vелеva, prepove ali nasvetuje, zadostilne razloge, zakaj naj dajejo svoji volji drugo smer. Normalno je nadalje, da mladino zanima najbolj to, kar počenjajo odrasli, kaj in kako mislijo, po čem stremijo, skratka, radi bi skoraj malo bolje poznali življenje in njega skrivnosti. V istini prihajajo v šolo, polni zanimanja, kaj več slišati o tem svetu, kako se vse godi okolo njih, kakšen namen in pomen imajo razne naprave itd. Namesto vsega tega pa se jih uvaža v razne tajnosti nadčutnega sveta onkraj groba in se jim isti v najbolj zgodnji mladosti predstavlja kot namen njihovega rojstva. O tem, kako se je varno kretati na tem svetu, kako je vsem mogoče vse doseči, kar je treba, kako naj je temu primerno ustrojena družba, kako se ista spopolnjuje, slišijo le malo ali pa nič.

Etična naobrazba mladine za cilje kulturnega življenja družbe mora že v zadnjih letih ljudske šole biti sistematični pouk, dasi v skromnem obsegu.

Ta pouk naj podaja mladini zadostilne razloge za kulturnoetično učinkovanje v najvažnejših slučajih praktičnega življenja in jo naj uvaža v pojmovanje eminentne potrebe splošne pravičnosti.

Brez takega pouka bo šoli odrasla mladina več ali manj še nadalje tavela v neodločnosti in postajala lahka žrtev zapeljivosti. Kot začetni pouk se priporoča od reformatorjev kulturno etični nazorni nauk. Nazorila mu niso sicer konkretni predmeti, ki jih vidimo, tipamo, ki pa zategadelj niso nič manj nazorni in realni. So to čini in dogodki iz praktičnega življenja, koje si navadno otrok bolje zapomni in tudi bolje pozna nego stvari ali predmete. Na najvišji stopnji uvajamo stopoma učence v najvažnejše tajnosti socialnega življenja kakor so to:

1. v ustroj družbe in nje reda,
2. v smoter organizacij in raznih kulturnih naprav,
3. v težave in napore povoljnega proizvodjanja,
4. v pojmovanje sredstev in načinov, pridelovanje olajšati in pomnoževati;

5. koncem vsakega poglavja pa vedno v pojmovanje pomena pravičnosti in krivičnosti za vse in vsakega.

Posebno se bo ta pouk poglobil v poglavje ali v nauk o človečanskih pravicah ali kakor se državnopravno imenujejo: obče pravice državljanov. Učili bomo učence pojmovati, zakaj so te pravice obenem osnovni državni zakoni in zakaj so ravno ti preprosti zakoni edino mogoč temelj vsega drugega zakonodajstva za razne panoge gospodarstva in gospodarskega prometa. Tako se bodo učenci v šoli morda v istini naučili bolje spoznavati svet in kot največjo tajnost skupnega človeškega

življenja bodo morda vendar spoznali pravičnost in se morebiti pozneje po njej bolje ravnali. Opravičeno se lahko trdi, da bo ravno ta življenski nauk morda tvoril središče vseh disciplin, kojemu bodo morale služiti vse druge discipline in mu donašati gradiva.

Ne smemo si ga prezirljivo predstavljati kot dosadno in dolgočasno moraliziranje, kot nekake običajne pridige. On bo pravi nauk o življenju v rokah naobraženega in sposobnega učitelja, on bo uvajanje v umevanje kulturnega stremljenja in cilje njega samega. Apeliral bo na zdravi in silni egoizem zdrave mladine, nanj bo zidal in po njem bistril razsodnost in razumnost mladini. Svoboden bo tudi ta pouk in posveten, kajti življenje samo je tudi posvetno.

Tudi moja razprava sama je bila kos takega pouka in upam, da ne dolgočasna pridiga.

Zahtevki, ki sledijo iz bistva izobraževanja za ustroj šolskih tipov in njihovih učnih načrtov.

Kerschensteiner-Ozvald. — (Poročilo¹ s kongresa za izobraževanje mladine in mladinoslovje, v Monakovem od 3—5. okt. 1912).

V prelepi prestolnici ob Izari, tem občudovanja vrednem ognjišču za umetnost in znanstvo, se je pred kratkim vršil II.² kongres „für Jugendbildung und Jugendkunde“, ki ga je priredila „zveza za reformo šole“³, katera šteje med svoje člane „prve šolnike v Nemčiji in druge znamenite osebe, ki se zanimajo za vzgojna vprašanja“. Ena izmed programnih točk te zveze se glasi: izobraževanje mladine se ima opirati na mladinoslovje! (Mladinoslovje je „veda o otroku“, veda, ki sestoji iz cele vrste specialnih panog, kakor so: patologija, higijena, kazenska veda, pravoslovna statistika, sociologija in psihologija mladinske dobe).

Tudi moja neznatnost je prisostvovala temu pedagoškemu areopagu, ki se je na njem temeljito pretresovalo sledečih troje tēm: 1. Bistvo izobraževanja in njegov pomen za šolo.⁴ — 2. Zahtevki, ki sledijo iz bistva izobraževanja za ustroj šol-

¹ Referiral dr. G. Kerschensteiner (sloviti preosnovatelj nadaljevalnega šolstva monakovskega).

² I. kongres pod tem naslovom se je vršil lanskega leta v Draždanih (in III. se vrši prihodnje leto v Vratislavi).

³ „Bund für Schulreform“.

⁴ Gl. moje poročilo v Vedi II., št. 6.

skih tipov in njihovih učnih načrtov. — 3. Zahtevki, ki iz bistva izobraževanja sledijo za pripravljajanje na učiteljski stan. — In nisem si mogel kaj, da bi ob jubileju našega dičnega g. urednika Popotnikovim bralcem ne pokazal vsaj momentne slike z II. kongresa za izobraževanje mladine in mladinoslovje. Izbral pa sem v to Kerschensteinerjev referat: „Zahtevki, ki sledijo iz bistva izobraževanja za ustroj šolskih tipov in njihovih učnih načrtov.“

Kerschensteiner izhaja s tega stališča: „Bistvo izobraževanja človeka obstoji v enotnem razvijanju vseh strani njegove duševnosti, tako da kdaj doseže kar najvišjo usposobljenost za to ali ono udejstvovanje v duhu kulturnih vrednot“.

Potemtakem imajo splošna izobraževališča vpoštevati četvero stvari:

- a) Kulturne dobrine svoje dobe, njih notranjo medsebojnost in medsebojno odvisnost.
- b) Individualnost gojenca, t. j. vsetisto v njegovi duševnosti, kar se da izobraževati poleg vsega onega, kar se izobraževanju upira.
- c) Enotno razvijanje gojenčeve duševnosti. Najvišjo usposobljenost za to ali ono bo posameznik le tedaj dosegel, ako izobraževanje njegovim duševnim močem dá enakih ali vsaj jako konvergentnih smeri.
- d) Kar največ usposobljenosti, ki je mogoča na podlagi duševnih sil gojenčevih. Ne skladišče znanja in ročnosti, marveč visoko napet potencial nakupičenih energij za delo bodi cilj izobraževanju.

1. Kulturne dobrine (znanstvo, nравnost, pravo, družabni red, umetnost, tehnika, verstvo) kake dobe so v prvi vrsti izobraževalno sredstvo. A kulturne dobrine v nobeni dobi niso med seboj brez nasprotij; niti filozofiji se še ni posrečilo, jih tako razvrstiti, da bi si nič ne oporekale. Da je temu tako, je lahko umeti; vsaka nova doba, vsak novi genij odkrije nove vrednote, a stare živijo dalje in se čestokrat z veliko energijo upirajo novim. Z izobraževalnimi sredstvi, ki si med seboj oporekajo, pa ne moreš enotno razvijati gojenčeve duše. Zato pa mora vsako izobraževališče skrbno izbrati vrednote, ki naj služijo kot izobraževalno sredstvo, skozi katerega ima takorekoč iti gojenec.

2. Pa tudi individualnost gojenca zahteva tako izbiranje. Splošna izobraževališča se v naši dobi nič ne ozirajo na individualnost. Učni načrt jim je vsem prirojen po enem kopitu, tudi še takrat, ko razvoj učenca že očitno kaže specialno zanimanje te ali one vrste. Brez dvoma je bila praktična, tehnična in ročna tvornost prva dejavnost človeka, ki jo še danes v pretežni meri očituje otrok, in sicer deček prav tako kakor deklica. Poleg tega pa se pri tem ali onem posamezniku prej ali slej razvije nagibanje k teoretično spekulativni duševni dejavnosti.

In to fundamentalno razliko v nadarjenosti puščajo naša splošna izobraževališča docela v nemar; še bolj kot ljudska, greši v tem oziru srednja šola!

Ljudska šola danes razun pisanja, risanja in telovadbe ne pozna nobene ročne, oziroma telesne dejavnosti. In vendar bi krvavo trebalo za otroke do 14. leta v šoli vpeljati primerne delavnice (Werkstatt-Unterricht); to zahteva naravno nagibanje otroka k ročnemu delu.¹ Ako se to izobraževalno sredstvo prav rabi, bo v veliki meri pospeševalo vse teoretično izobraževanje otroka v računstvu, geometriji in jeziku, v opazovanju in presojanju. In kar je najvažnejše, to praktično delo bo otroka uvajalo v kulturno dobrino, ki se obrne po izstopu iz ljudske šole k njej do 95 % otrok; treba le to delo vršiti s primerno, vsakokratni zrelosti otroka odgovarjajočo temeljitostjo, poštenostjo in samostojnostjo.²

Pa tudi srednja šola bo le tedaj izobraževala, ako vpoštevata nadarjenost učencev. Razločujemo četrto³ vrst nadarjenosti: jezikovno-zgodovinsko, matematično-prirodoslovno, tehnično-konstruktivno, umetniško-intuitivno. Bilo bi brez zmisla, če skušaš dečka, ki se zanima za jezikoslovje in zgodovino, duševno kar najbolj izuriti s pomočjo prirodoslovja; in narobe bi bila nespamet, če hočeš učenca, ki očituje nadarjenost za matematiko in prirodoslovje, duševno razvijati s pomočjo slovnice! Obe skupini učencev bosta morda „zadovoljevali“ tudi na bolj oddaljenem poprišču. In tudi potrebno je, da tako in tako nadarjenega učenca uvajamo v kulturne vrednote, ki zahtevajo nadarjenosti drugačnega tipa; tako se mora n. pr. za prirodoslovje nadarjeni učenec seznaniti tudi z zgodovino človeštva, ki iz nje črpamo vsebino človeškemu življenju. Ali notranje pridobil, t. j. v istini izobraževal se bo posameznik edino le na poprišču, ki „se poda“ njegovi psihi. Vse to velja kajpada v še višji meri za tehnično in umetniško nadarjenost!

Naše geslo potemtakem ne more biti „enotna šola“, temveč „šola po nadarjenosti“. Ne odločuje torej nadarjenost v kvantitativnem, ampak v kvalitativnem pomenu; različna nadarjenost na istem polju ne ovira izobraževanja v šoli, marveč ga celo pospešuje. Učitelji na tehničnih in umetniških učiliščih enodušno priznavajo, da so najbolj nadarjeni gojenci pravi blagoslov za razvoj svojih srednje nadarjenih tovarišev.

¹ V Monakovem je to misel Kerschensteiner po vseh ljudskih šolah na občudovanja vreden način vresničil: za dečke je vpeljano obdelovanje lesa in kovin, za dekleta pa poleg ženskih ročnih del tudi — kuhanje!

² Koliko „šolanja“ zares nudi n. pr. kos lesa, ki naj učenec iz njega ustvari z obličem in šestilom pravilni prizma, o tem je pisec teh vrst imel pred kratkim priložnost, se uveriti na licu mesta.

³ Pisec teh vrst je mnenja, da bo psihologija v prav kratkem času število 4 v tem oziru prekoračila.

Kakor gledé intelektualne nadarjenosti najdemo četrero glavnih vrst, ki jih treba vsako po svoje negovati, tako se dá glede hotenja ugotoviti dvoje vrst nadarjenosti: pasivna in pa aktivna.

Pasivni tip hotenja je pridnost, vestnost, temeljitost, vztrajnost; aktivni pa podjetnost, pogum, obvladanje samega sebe, možatost. Vsakega izmed obeh tipov hotenja moraš na drug način gojiti.

Za razvoj poguma in podjetnosti je treba v prvi vrsti veliko svobode, dočim se ti bo izobraževanje pridnosti in temeljitosti posrečilo tudi na omejenem poprišču. Naše šole s svojim ustrojem gojijo le pasivni tip hotenja. Razne vrste hotenja pa ne zahtevajo raznih vrst šol, kakor intelektualne razlike; pasivni in aktivni način hotenja se dasta pač gojiti na poprišču kake koli kulturne dobrine.

3. Kakor z nasprotjem med kulturnimi dobrinami, tako mora izobraževanje računati s še enim nasprotjem, s tistim, ki ga očituje človeška narava: vsak človek je deloma animalno (čutno), deloma razumno bitje; oboje skupaj tvori tvojo individualnost. Današnja šola, ki razvija le logične norme, t. j. ki goji le intelekt, ne more tega nasprotja premostiti; to bo kdaj mogoče šoli, ako bo vpoštevala tudi npravne norme in sicer tako, da teh norm ne bo le učila, marveč na pravi način dala učencem priložnost, da se sami dokopljejo do njihovega bistva. V prvi vrsti prihajajo tukaj tiste npravne norme v poštev, ki so zahtevek človeške pameti in ki jih najdemo v vseh višje razvitih religijah.

Veroizpovedi, ki so zastopane po naših splošnih izobraževališčih, se protivijo temu, da bi se npravne norme v posebnem pouku o npravnosti (Moralunterricht) znanstveno predelale. Ali zgolj verska utemeljitev teh norm ni dovolj zanesljiva, kakor to uči izkustvo. Obenem z vero se namreč pri marsikom porušijo tudi npravne norme. Kaj takega pa bo popolnoma nemogoče, ako jih je učenec s celo dušo dojel kot postulate pameti. In za te vrste spoznav bi pač večina učencev v višjih razredih naših srednjih šol utegnila biti zrela.

Skoraj ob sebi umevno se človeku zdi, da bi v prid enotnemu razvoju mlade duševnosti moral dom podpirati šolo in njeno prizadevanje. Ali čestokrat, žal, to ni tako, navadno radi tega ne, ker šole in staršev ne družijo prav nobena vez. Srednja in ljudska šola ponosno korakata po svojih osamljenih potéh in dom — brije norce iz teh poti.

4. Splošno izobraževališče naj gojencu omogoči, da se bo v poznejšem življenju lahko kar najbolj uveljavil v duhu kulturnih vrednot. Zato pa naj šola gojenca, vedno vpoštevajoč njegove zmožnosti,

- a) seznaniti s porabo orodja, ki mu odpira pot do vseh kulturnih dobrin;
- b) v njem razvija vse tiste lastnosti in navade, ki mu jamčijo kar najboljši uspeh pri rabi tega orodja.

Začetno kulturno orodje tvorijo: jezik, število; oblika. Na nje se ima opirati učni načrt ljudske šole. V njihovo rabo uvaja: čitanje, pisanje, govorjenje, računanje in risanje. In nič drugače ni to z učnimi načrti vseh višjih (po naše: srednjih) šol; samo da je tem pred očmi kot cilj, še globlje uvajati v porabo tega elementarnega kulturnega orodja ter učenca seznaniti s še podrobnejšimi metodami, kako rabiti to orodje. Za uvajanje v dovršenejšo rabo jezika pa višji šoli ni treba po več tujih jezikov, ampak v to zadostuje en sam. Isto velja tudi za število in obliko kot kulturno orodje.

Bistvo izobraženosti nimalo ne zahteva, da bi šola učencu morala podajati obširno, popolno znanje. Nasprotno! Kriterij prave izobraženosti ni množina znanja, tudi ne množina orodja, ki ga posameznik zna rabiti. Kriterij prave izobraženosti je, v subjektivnem zmislu: stremljenje po neprestanem notranjem izpopolnjevanju, neutrudljiv gon po notranji moči in notranjem ravnotežju; v objektivnem zmislu: volja, ki jo vsak čas iz lastne moči obvladaš, ki jo vodi dovršena razsodnost in ki izvira iz nepremakljivih нравnih norm, t. j. volja, ki vsled tvoje vsestranski izurjene tankočutnosti išče in najde zadovoljstva v delovanju na tem ali onem kulturnem poprišču.

Črtice o galvanski elektriki.

Sestavil V. Pulko.

Kdo še dandanes ni slišal o brzojavu, o telefonu? Mnogo jih je tudi že videlo električno luč, električne vozove, slišalo električne zvonce itd. Električna je danes tako bistven del vseobčega prometa, da bi brez nje naenkrat zastal ves ta promet na splošno škodo človeštva. In kolika je še bodočnost elektrike! Zato je upravičena zahteva, da se ta predmet obravnava tudi v ljudski šoli, s posebnim ozirom na najvažnejša občila kakor brzojav, brzorek, električna luč itd. Novi normalni učni načrt to tudi v polni meri upošteva.

Da se je ta veda v ljudski šoli do sedaj le malo gojila, je vzrok množica aparatov, ki se k temu potrebuje in nepoznanje skrivnostnega toka, ki se preliva po žicah. Toda kdor se loti te skrivnostne naravne moči z zanimanjem, razumel bo kmalu ves ustroj in našel tudi pri učencih splošno zanimanje in tudi razumevanje.

V ta namen naj služijo sledeče vrstice, ki sem jih spisal iz svoje prakse. Najvažnejša nazorila so:

1. 2 ali 3 Leclanchejevi členi, ki se polnijo z vodo, nasičeno s salmi-jakovo soljo (Salmiaksalz). Člen stani K 3'20 do K 4'50. Jako dober za

učne poizkuse je tudi Grenetov člen, ki se polni s kromovo soljo. Ta sol se zdrobi, nasiplje v steklenico in na njo nalije vode. Soli se vzame toliko, da je ostane na dnu nekaj neraztopljene. Na 1 liter vode se vzame 10 *dkg* kromove soli. (Dobi se že tudi ta tekočina primerno pomešana v trgovinah.) Ali pa se vzame kromovokisli kalij v isti množini kakor prej navedeno, a se mora tej raztopini pred uporabo elementa priliti žveplene kisline ($\frac{1}{5}$ skupne teže). Če člen močno zašumi, ko se potopita ploči v tekočino, se mora cinkova ploča amalgamirati. Ko se je oprala v zelo razredčeni žvepleni kislini, se kane na mokro pločo nekaj živega srebra, ki se takoj razleze. Da se živo srebro povsod razširi po ploči, se ga razmaže s kosom vate.

Po uporabi člena se obe ploči skrbno umijeta in posušita. Kadar je solna raztopina postala črna, je nerabna in se mora nadomestiti z novo. Člen stano 1.30—3 K.

2. Treba je nekaj metrov 1 *mm* debele, z bombaževino ovite bakrene žice. Da se bombaževina ne odmota, se pomaže žica s firnežem ali v špiritu raztopljenim šelakom. 10 *m* žice stane navadno 40 h.

3. Busola (galvanometer) 2'60 K, ali pa galvanoskop, ki stane 6 K.

4. Žarnica za Grenetov člen ali 2 Leclanchejeva; 2 K.

5. Elektromagnet s tuljavama itd. podkovast 1'50—8 K.

6. Električni zvonec (za hišne telegrafe) od 4'50 K naprej.

7. Navodilo (Induktionsapparat) od 4'50 K naprej.

8. Morsejev brzjavni aparat s tipačem vred 20 K.

To so najpotrebnejši pripomočki. Komur pa denarne razmere krajnega šolskega sveta ali lastni interes pripušča, si pa še lahko nabavi več. Morda se bo pa našel tudi tu pa tam kak učitelj, ki ga bo lastno-ročno izdelovanje nekaterih navedenih pripomočkov zanimalo. Temu priporočam vrsto brošur „Spiel und Arbeit“. Allerhand anziehende Beschäftigungen für die Jugend. Verlag Otto Maier, Ravensburg. Te brošure so jako poceni in kažejo z besedilom, s podobami in prilogami, kako se na preprost in lahek način napravi elektromotor, dinamo stroj itd. Ako bo kateremu to delo napravilo toliko razvedrila kakor meni, bom tega prav vesel.

Sedaj pa k učni uri!

Na klopi se položi šolska tabla in okoli nje posedejo učenci.

Galvanski člen, galvanska baterija.

Na tablo se postavi Leclanchejev ali kak drug člen in kratko opiše. Oglje je pozitivni, cinek negativni pol. (Primeri severni in južni skrajnik magneta ter pozitivno in negativno torni elektriko! Kos bakrene žice se pritrdi v vijak na oglju, drug kos na cinek. Če se oba prosta konca stakneta, „teče“ elektrika od oglja proti cinku; tok je sklenjen; če

se pa žici odmakneta, je tok prekinjen ali pretrgan. Toda kdo to vidi?! Zato se vzame igla magnetnica (galvanoskop) ter postavi tako, da je bakreni trak, ki je pod in nad iglo v isti smeri kakor igla. Če se dotakne zvež od oglja gornjega traku, cinkova pa spodnjega, zasuč se igla na levo, če pride tok od severa; ako se pa žici zamenjata, švigne igla na desno. Iz tega se po znanem Amperovem plavalnem pravilu lahko določi, v kateri smeri teče elektrika. Ako se pa žici odmakneta, se igla umiri, ker je tok prekinjen. (Izrazi galvanski člen, galvanski tok itd. po izumitelju Galvaniju.) Razloži galvansko baterijo!

Dobri in slabi prevodniki elektrike.

Med bakren trak igle magnetnice in polovo žico položi zapored kak žrebelj, denar itd. Otroci vidijo, da se igla vseeno odmika. To so torej dobri prevodniki elektrike. Če pa položiš tje leseno paličico (vžigalico), slamo, nit, se pa igla ne gane; to so pa slabi prevodniki ali neprevodniki elektrike. Dobro zmočena ali celo okisana vrstica pa prevaja elektriko. Če imaš dovolj močen tok, postavi na tablo skledo vode, v njo pa vrzi kak denar. Potem pa daj eno polovo žico kakemu učencu v roko (roka bodi mokra!), drugo žico pa napelji v vodo ter reci učencu, naj s prazno roko vzame denar iz vode. Boš videl kako bo v splošen smeh naglo odmaknil roko. Zakaj?

Učinki galvanske elektrike.

1. Električna luč. Kratek opis žarnice. Ako ni žarnica na stojalu, pritakne se ena polova žica zunanjemu kovinskemu ovoju, druga pa klinčku ki je skozi sredino vratu žarnice; žarnica zasije. Zakaj? Odtegni žico!

2. Električna toplota. Če se vzame oba konca polove žice med mokra prsta tako, da je tok sklenjen, se čuti toplota. Po analogiji pa se sklepa, da nastane električna luč, če se žica v žarnici zažari, segreje. (Pri premočnih tokih se pa raztopi.)

3. Pomagnetenje železa. Pridrži k elektromagnetu šivanko; je ne obdrži. Napelji pa po žici, ki je ovita na tuljavah, električen tok in igla bo obvisela, dokler ene polove žice ne odmakneš. Razloži! Na ta način delajo umetne magneti, ki pa morajo biti iz jekla, da obrže magnetizem.

4. Učinki na živem telesu (fiziološki učinki). Učenci jemljejo zapored v vsako roko po eno polovo žico; toka ni čutiti. Nato se dene na tablo navodilo (Induktionsapparat) z držajema za elektrizovanje. Aparat se kratko opiše. Primarna tuljava z debelo žico ovita; sekundarna tuljava s tanko žico v zelo mnogih ovijih ovita; v primarni tuljavi je še paličica iz mehkega železa ali povezek žičnih koscev. Prekidalce. Pritrditev koscev primarnega ovoja. Konci sekundarnega ovoja. Električna, ki teče po

primarni tuljavi, vzbudi v sekundarni tuljavi električen tok večje napetosti, ker je žica tanjša. Ako se s prekidalcem pretrgava primarni tok, pretrgava se s tem tudi sekundarni in vsled tega nastanejo sunki, ki jih človek čuti, če drži za držaja, pritrjena na sekundarni tuljavi. Otroci se sklenejo z rokami v verigo. Prvi prime s prosto roko en držaj navodila, zadnji drugega. (Roke si naj omočijo.) Vsi začutijo tresaje. Pri oslavljenem toku lahko elektrizuješ posamezne učence. To boš videl spačenih obrazov in kretenj, da se bo vse smejalo.

Uporaba elektromagneta.

1. Hišni zvonec. Kratek opis; pot električnega toka. Cela naprava je podobna prekidalcu pri navodilu. Uporaba. Ako obesiš zvonec na oddaljeno steno in pustiš, da pozvanja, bodo učenci kmalu spoznali njegovo praktično vrednost.

2. Brzjavni aparat. Popis. Zveza pisalnega stroja s tipačem, ki tok pretrgava in sklepa. Ako napišeš na tablo brzjavno abecedo, lahko dovoliš otrokom, da si svoja imena na aparatu brzjavijo in dotični del papirnega traka shranijo. Na podobi se razloži zveza dveh postaj. Hitrost električnega toka.

3. Telefon ali brzorek.

4. Razni električni stroji. Na podlagi dobrih slik (ali pa tudi na majhnih aparatih) se popelje učenec v zelo prostrano carstvo elektrike. Le tako bodo pojmovali koliko truda in napora je stalo naše prednike, pa tudi sodobnike, da so nam ustvarili toliko udobnosti; uvideli pa bodo tudi, česa je zmožen človeški razum. Toda le vztrajna pridnost in stanoovitnost dovedeta do cilja.

Individualnost učiteljeva.

Fran Vajda.

Vedno glasneje se poudarja zahteva, naj učitelj pri pouku in vzgoji upošteva individualnost vsakega učenca. Ta zahteva je gotovo opravičena. Ne nameravam je pobijati, ampak hočem le opozoriti, da tudi vsak učitelj ima svojo individualnost, na katero se oblastvene naredbe redkokdaj ozirajo. Obrambi učiteljeve individualnosti naj veljajo sledeče vrste.

Učiteljevo delo je dvojno: pouk in vzgoja. Za pouk veljajo splošna pravila didaktike, ki si jih mora prilastiti vsak učitelj. V posameznostih pa bo si vsak izdelal svojo metodo poučevanja, ki bo za njegov pouk uspešna. Zato pripisujem zbirkam učnih slik le malo važnosti. Za začetnika

so učne slike že koristne, toda v prvi vrsti žive učne slike, kakor jih vidimo in slišimo v hospitacijah pri dobrih učiteljih. Za praktičnega učitelja imajo pisane ali tiskane učne slike le toliko pomena, vkolikor ga navajajo k razmišljanju, kako bi si on sam uredil dotično učno snov za svoj pouk. Tudi nadzornik mora upoštevati individualnost učiteljevo in ga ne sme takoj obsoditi, ako rabi učitelj drugačno metodo, kakor se zdi nadzorniku najboljše ali edino prava.

Spominjam se, kako je nam nižjegimnazijcem ugajalo pripovedovanje dijakov nekega slovenskega razreda, da se je nemški ravnatelj nekaj vmešaval v slovenski pouk, a ga je profesor zavrnil: „Gospod ravnatelj, tega Vi ne razumete!“ Ne vem, ali se je to res zgodilo v tako ostri obliki, kakor so pripovedovali tovariši. Gotovo pa je, da je ta dogodek zelo dvignil ugled dotičnega profesorja med dijaki.

Avtoriteta učiteljeva je za uspešen pouk neobhodno potrebna. Svojo avtoriteto brani učitelj, ako zavrača neopravičene napade na svojo individualno metodo.

Še večjega pomena je učiteljeva osebnost za vzgojo. Čim izrazitejša je učiteljeva osebnost, tem večji je njegov vzgojni vpliv. V tem oziru se proti učiteljstvu veliko greši. Vladajoča struja ali stranka hoče vse učiteljstvo viliti v svoje forme in zahteva vzgojo po svojih načelih. To je za vzgojo pogubno, a tudi za vladajočo stranko brez koristi.

Značilno je, da so nam ravno šole iz konkordatske dobe, ko so bile popolnoma pod vplivom cerkve, vzgojile može, ki so ustvarili naš šolski zakon ter osvobodili šolo od cerkve. Iz svobodne šole zopet so izšli današnji krščanski socialci in naša prej katoliška, zdaj ljudska stranka. In danes že propada krščanski socializem na Dunaju, dasiravno se je na vse pretege trudil, da bi šolo potegnil v svojo službo. S tem pa nočem trditi, da so konkordatske šole namenoma gojile liberalizem ali da so šole v liberalni eri posebno povdarjale krščanstvo ali katoličanstvo. Vzrok izpremembam vladajočih političnih načel je pač v prvi vrsti ljudska nestanovitnost in želja po novotarijah.

Zato je brezuspešen ves strankarski pritisk na vzgojevalno smer šole. Kdor hoče šoli dobro, ne bo omejeval učiteljeve osebnosti glede političnega mišljenja, a tudi v drugem oziru ne.

Najslabšo vlogo igra pri učencih učitelj vetrenjak in plašljivec, ki ali nima trdnega prepričanja ali ga ne upa zastopati. Kdor sam nima trdnega značaja, tudi ne more vzgajati značajev. Omahljivec učitelj, ki je včeraj bil pristaš ene stranke, danes pa se nahaja v taboru druge, ki je med tem prišla na krmilo, bo malo koristil svoji novi stranki, naj se trudi kolikor hoče, da bi vzgajal v njenem smislu. Njegovi učenci se od njega navzamejo omahljivosti, na videz hlinijo njegove nazore, dokler so v njegovi moči, toda izneverili se jim bodo pri prvi priliki.

Nasprotno pa kremenit značaj učiteljev utrdi značaje učencev. Ako mora zaradi svojega prepričanja celo trpeti preganjanje, to le poveča njegov vzgojni vpliv na mladino ter posredno škoduje njegovim preganjalcem.

Za vsak poklic je značajnost potrebna, nikjer pa ni tako nujna kakor pri učiteljih in vzgojiteljih. Kdor si je torej izbral ta poklic, naj natančno izpolnjuje svoje dolžnosti, a mora tudi dobro poznati svoje pravice. V okvirju svojih pravic pa je dolžan varovati svojo individualnost in braniti svojo osebnost, da ne postane mehaničen stroj, ki ne upošteva individualnosti svojih učencev, ker se za svojo lastno ne briga.

Osebnost učiteljeva je za pouk in vzgojo velike važnosti in zasluži gotovo toliko varstva in upoštevanja kakor tolikrat poudarjana individualnost učencev.

Razstava za moderno šolstvo v Gradcu in naš strokovni list.

(M. Lichtenwallner.)

V zadnjih letih se je izvršil na šolskem polju korenit prevrat. To je sicer nam učiteljem kot strokovnjakom dobro znano, toda vse premalo ali skoraj nič se do zdaj ni brigala široka javnost za to, da je danes notranji šolski ustroj bistveno drugačen nego je bil takrat, ko je še bila današnja generacija šoloobvezna. Ideje, ki so jih sprožili znatni pedagogi, so nam odprle nova pota, ki vodijo do novih ciljev. Ta proces seveda še nikakor danes ni končan, in preteklo še bode nekaj časa, predno pridemo do pozitivnih rezultatov tega velepomembnega pokreta na šolskem polju. Vendar že danes lahko opazujemo, da je baš ta pokret na eni strani globoko posegnil v dosedanje učne metode ter jih bistveno izpremenil, na drugi strani pa je zopet jako ugodno vplival na taiste izdelke, ki obsegajo učila in učne pripomočke.

Ne dá se pa tajiti — tako pravi znani šolnik in organizator štajerskega učiteljstva, Fr. Monschein — da se javnost ravno za ta del našega današnjega kulturnega življenja in stremljenja skoraj nič ne briga in da širji krogi skoraj nič ne vedo o znatnem napredku, ki se ga mora na tem polju zabeležiti. Ali mora to res tako biti in ostati? Ali res ne smejo širji krogi prebivalstva nikoli pogledati v tiste delavnice, ki se v njih izobrazujeta duh in telo bodočih generacij? In ako bi bilo res, da pri gotovih slojih prebivalstva ni posebnega zanimanja najti za taka vprašanja, ali bi ne kazalo, vsaj poskušati to zanimanje vzbuditi ali vsaj pripraviti pot, po kateri bi naj ljudstvo polagoma vendar dospelo tudi do

razumevanja šolskih vprašanj? Da se naj tak poskus napravi, to je želeli ne samó s strokovnjaškega stališča, ampak še v večji meri z višjega stališča, ki ga zavzema tisti, ki resno želi napredka na vseh poljih našega kulturnega življenja in ki razumeva tesno zvezo, ki obstoja med elementarnim poukom v ljudskih šolah ter med duševnim življenjem vsakega naroda.

In tak poskus se je napravil v letošnji jeseni na Štajerskem in sicer v Gradcu.

Odbor društva „Grazer Herbstmesse“ je storil letos velepomemben sklep: prirediti namreč v okvirju letošnjega semnja razstavo za moderno šolstvo. Ta hvalevredni sklep pomeni brezdvomno velik napredek v stremljenju, seznaniti širje sloje ljudstva z novodobnim šolstvom, jih napraviti zanj dovzetne ter jih vobče pridobiti za šolo.

S to mislijo so se zaradi tega takoj sprijaznile merodajne osebe in šolske oblasti ter sklenile, delati na to, da se lepa misel tudi gotovo oživetvori. Kmalu se je sestavil poseben „razstavni odbor“¹, ki je prevzel precej težavno nalogo. Iz obilice raznih stvari, ki bi se naj razstavile, je bilo najprej potrebno, skrbno odbrati zlasti to, kar bi pač namenu razstave najbolj odgovarjalo. Oziraje se na poseben odlok, ki ga je v razstavni zadevi izdal c. kr. dež. šolski svet štajerski, moral se je odbor omejiti na razstavo gotovih izdelkov ročnega in rokotvornega dela, na razstavo risb ter na poučno ponazoritev najvažnejših naprav za kuharski pouk (na dekliških šolah v Gradcu), nadalje na pridelke iz šolskih vrtov ter zlasti na taka učila, ki so jih izdelali učitelji sami. Temu naj bi se še pridružili načrti in kalupi (modeli) šolskih poslopij, ki bi naj ljudstvu na eni strani pokazali moderno urejeno šolo, na drugi strani pa mu tudi razkrili žalostne razmere, v katerih mora marsikateri učitelj na kmetih delovati in životariti še danes. Izdelki ročnega dela naj bi ljudstvu pokazali, kako si ljudska šola prizadeva, povsod, kjer to okolnosti pripuščajo, buditi v otroku smisel za delo, dati otroškemu nagonu za delovanje pravo smer, vaditi in bistriti vse njegove čute in celó — kakor n. pr. pri spletnju košev in košaric — pokazati ljudstvu nove vire dohodkov. Takisto bi naj pridelki iz šolskih vrtov dokazali, da današnja šola upošteva tudi praktično stran pouka, kakor se to dogaja n. pr. pri pouku o spravljanju sadja v zabojčke ter o razpošiljanju sadja.

Naposled naj bi še bile na tej razstavi posebne skupine za razna učila, ki jih pošljejo priznane tvrdke na razstavo.

Omenil sem že, da je odbor s to razstavo hotel napraviti samo poskus, da bi ljudstvo saj deloma seznanil z današnjim šolskim ustro-

¹ Predsedoval mu je dež. šol. nadzornik, dvorni svetnik g. Peter Končnik, pokroviteljstvo pa je prevzel c. kr. namestnik grof Clary in Aldringen.

jem, da bi zgradil most, ki bi naj tesneje spajal šolo z ljudstvom, da bi vzbudil v široki javnosti večje zanimanje za izobraževalne zadeve.

In kako se je ta poskus posrečil? Kdor je to šolsko razstavo obiskal ter hoče o njej izreči objektivno sodbo, mora brez ovinkov priznati, da se je ta poskus sijajno posrečil. Ne samo, da je bilo število pošiljatev od vseh strani naravnost ogromno, ampak tudi v izbiri razstavljenih predmetov se je pokazala srečna roka, in ureditev obsežnega gradiva je bila v istini umetniška, tako da se lahko reče, da sega kulturni pomen te šolske razstave daleč preko mejà glavnega mesta zelene Štajerske.

In tako je pač razumljivo, da je bila ta razstava že nekaj ur po otvoritvi glavna privlačna sila letošnjega jesenskega sejma. Naval ljudstva je bil zlasti v popoldanskih urah tako silen in naravnost nevaren, da so morali razstavne prostore celó začasno zatvoriti. Razpršili so se toraj razni pomisleki prirediteljev in baš nasprotno se je pokazalo. Na mesto mlačnosti in omalovažanja, ki se ga je bilo bati od strani te meševite množice, je stopilo zanimanje v največi meri. Nikomur se ni mudilo, kakor se to splošno opaža na razstavah, ampak vsakdo se je z veseljem poglobil v razstavljene predmete. In če si motril to ljudstvo, opaziti si moral, kako je bilo navdušeno, vzradoščeno, kako je kazalo veselo začudenje nad tolikimi in tako lepimi in praktičnimi stvarmi iz naših šol in kako je bilo radodarno s priznanjem in pohvalo!

Ta šolska razstava pa je nudila tudi v istini, to mora priznati tudi strokovnjak, obilico novega, zanimivega in poučnega. Smelo trdim, da je dala zlasti tistemu, ki se peča z vzgojo ter nje moderni razvoj skrbno zasleduje, obilo izpodbude. Brez vsakega lokalnega patriotizma lahko trdim, da je ta prireditev pokazala, da se učiteljstvo naše ožje domovine živo zanima za moderna stremljenja na polju pedagoškem, da je široko njegovo duševno obzorje, da ima lepe zmožnosti, da je vestno in navdušeno za svoj poklic, tisto učiteljstvo, ki je žal danes še prisiljeno demonstrirati, da doseže vendar že enkrat svojemu poklicu in delu primerno plačo.

Toda ne samo učitelju kot strokovnjaku, ampak tudi staršem, torej tistim krogom, ki šolo vzdržujejo, je dala ta razstava obilo nove izpodbude. In ravno tisti krogi, ki jim je žal vsakega vinarja, ki ga izdajo za šolo, morali se bodo skesano trkati na prsi ter si priznati, da se modernemu šolskemu ustroju na naših ljudskih šolah ne sme z varčnostjo na nepravem mestu jemati vrednosti ter ga ovirati v njegovem zdravem razvoju. Ako ljudstvo želi, da se naj mladina vzgaja tudi za praktično življenje, da se naj že v šoli krepí in utrja za gospodarski boj v življenju, tedaj je treba šoli tudi dati v to potrebnih sredstev na razpolago, in to so učila in razni učni pripomočki.

V okvirju tega kratkega poročila, ki mu je naloga, obnoviti samo glavne vtise, se pač ne morem spuščati v podrobnosti. Ako bi sploh kaj takega nameraval, moral bi bil razstavo posečati ter proučevati več dni zaporedoma. V to pa mi je deloma nedostajalo časa, deloma pa je to sploh bilo spričo drvenja in vrvenja, ki je vladalo po razstavnih dvorinah, skoraj nemogoče.

Záme je bilo pač najvažnejše in najzanimivejše, zazreti na tej razstavi v velikih potezah konture bodoče delovne šole. Živo sem si želel v svoji družbi tistih tovarišev, ki so v principu sicer tudi za delovni pouk, pa se v svoji praksi vendar ne morejo povzpeti do lastnega poskusa. Tu bi videli izdelke ročnega dela, ki so jih razstavile ne samo visoko organizovane šole glavnega mesta ter drugih večjih krajev zelene Štajerske, ampak tudi dvorazrednice in trirazrednice na kmetih, ki so še posebej razstavile pridelke iz šolskih vrtov, lično izdelane košarice, nadalje ulje in kalupe ulnjakov, vse ročno delo učencev. To je pač najboljši dokaz, da je tak pouk v gotovih mejah tudi s skromnimi sredstvi in v skromnih razmerah izvedljiv.

Razume se, da je med šolami glavnega mesta nastala prava tekma, razgrniti pred javnostjo kolikor mogoče verno sliko tistega dela, ki se vrši v šolah, za katere žrtvujejo starši in mesto samo na leto velike vsote. Tu si lahko občudoval dovršena dela s papirjem in lepenko, razna lesna dela, zlasti jako lično rezljanja, nadalje izdelke modelovanja, vse tako lepo, ukusno in čedno izvršeno, da se nisi mogel dovolj načuditi. Prezreti se tu seveda ne sme okolnosti, da so se ti izdelki deloma izvršili v posebnih delavnicah, kar se pa o izdelkih, ki so jih poslale nižje organizovane šole na razstavo, ne more reči, ker te-le takih posebnih delavnic sploh nimajo. Vse, kar so te šole razstavile, je toraj izključno plod ročnega dela, ki se je vršilo v razredu kot delovni pouk med poukom z glavnim namenom, njemu služiti. To dejstvo daje s strokovnjškega stališča tem razstavljenim izdelkom posebno vrednost.

Razstavljene risbe po naravi, ki so krasile stene visokih dvoran so podale občinstvu nazorno sliko o metodi, po kateri se danes poučuje risanje.

Tu omenim, da je razstavila tudi neka šola na Spodnjem Štajerskem svoje risbe, ki bi zaslužile, kar se tiče sestava (sistema) in metodičnega postopanja odlično mesto v razstavnih dvorani. Ali te risbe so ležale, zložene na kup, na neki mizi, ker so imele, kakor sem zvedel od nekega odbornika, neko „napako“. Bile so namreč samo slovensko popisane. Dotični šoli pa je vkljub tej „napaki“ na tako krasnih uspehih, ki jih doseza v risarskem pouku, toplo častitati.

Splošno začudenje so vzbujali nadalje jako lepi biološki preparati graškega laboratorija za biologijo in projekcijo, ki ga je pred nekaj leti ustanovil neki graški strokovni učitelj, ter slikovita močvirna pokrajina,

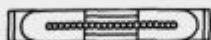
ki so jo oživiljale razne močvirnate ptice, druge živali in rastline. Zaradi originalnosti omenim na tem mestu še posebej v pesku posušene rastline, ki so bile svežim jako podobne. Razstavil jih je neki graški šolski ravnatelj.

Velikanska in znamenita razstava záse, je bila razstava priznane tvrdke za učila, Pichlerjeve vdove in sina na Dunaju, ki je obsegala na tisoče zanimivih in koristnih predmetov za šolo in dom. Združevala je vse panoge pouka in je bila zaradi boljšega pregleda razdeljena na posamezne strokovne skupine. Tu omenim samo prirodopisno skupino, ki je vzbujala s svojimi čudovito lepimi anatomičnimi predmeti in biološkimi preparati vsestransko in največjo pozornost mnogoštevilnega občinstva.

¹Žal, da mi ni mogoče, tega svojega poročila razprezati bolj na široko³, da bi bralce opozoril še na to ali ono znamenitost te šolske razstave. Ali eno hočem na koncu še enkrat poudariti: Razstavni odbor je svojo težavno nalogo sijajno rešil in sme biti s svojo prireditvijo popolnoma zadovoljen. V polni meri se mu je posrečilo, obrniti pozornost občinstva na tisto prevažno panogo našega duševnega kulturnega življenja, ki pomeni bodočnost sedanje generacije. Prepričan sem, da je ta razstava tudi lajiku odprla oči, da si je tudi on pridobil majhen vpogled v današnje šolsko življenje in v današnje delo učiteljevo. Spoznati je moral tudi najpreprosteji neveščak, kakšen duh prešinja danes učiteljstvo, kako se naš stan neprestano trudi in žrtvuje za daljnji razvoj svojega notranjega šolskega ustroja. Niti en predmet, ki ga je občinstvo videlo na razstavi, se ni morda zánjo nalašč pripravil, ampak vsaka stvar je bila naravni plod današnjega šolskega pouka. O tej razstavi bi naj razmišljali tisti činitelji, katerih dolžnost bi bila, povzdigniti v učiteljstvu veselje do njegovega poklica in dela. Učiteljstvo dela iz ljubezni do svojega poklica in do izročene mu mladine za povzdigo šolstva, ker si je v svesti, da je še pot do najvišje stopnje, do popolnosti jako dolga. Kulturno delo, ki ga opravlja učiteljstvo, pa bode imelo le takrat popolen uspeh, ako bode visoki pomen tega dela jasen ne le našemu razumništvu, ampak tudi nižjim slojem.

Rekel sem, da učiteljstvo neprenehoma deluje za povzdigo šolstva in da v to svrho tudi gmotno žrtvuje. Dokaz temu je pač tudi lepo število strokovnih listov, ki jih učiteljstvo danes vzdržuje. Tudi slovensko učiteljstvo v tem oziru ne zaostaja, kajti že 33. leto prihaja vsak mesec v njegovo sredo vrli „Popotnik“, ki je postal danes za nas nekako središče za vsa vprašanja na polju pedagoškem ter obilna, neizcrpna zaloga pedagoškega znanja in vzgojnoznanstvenega dela. In to je v prvi vrsti zasluga sedanjega urednika, šolskega ravnatelja M. J. Nerata, ki že polnih trideset let urejuje ta pedagoški in znanstveni list, ki je pač največ pripomogel k temu, da je tudi slovensko učiteljstvo svoje notranje šolstvo tako uredilo, da je prišlo njegovo delo do večje veljave, učiteljski stan pa do večjega ugleda.

Ne bilo pa bi prav, da ne izrečem tu na tem mestu svojega čustva tudi možu, ki je v tem delu slovenskemu učiteljstvu prednačil, mož: naš urednik, ki obhaja svojo tridesetletnico ter ga pri tej priliki prosimo, naj deluje v isti smeri kakor do zdaj zlasti še na to, da bode kmalu tudi slovensko učiteljstvo lahko stopilo pred široko javnost ter vzbudilo tudi v slovenskem občinstvu tisto zanimanje za šolo, kakor ga je vzbudila graška šolska razstava v tistih nepreglednih množicah ljudstva, ki so to znamenito razstavo obiskale.

Delovna ali dejanjstvena šola.

Pavel Flerè.

(Konec.)

Pod predstavljajočem oblikovnem pouku se razumeva:

1. igra in telovadba in sestava iger po njih pedagoški vrednosti;
2. delovni pouk;
3. pouk v risanju in modeliranju;
4. računski pouk;
5. pouk v oblikoslovju;
6. jezikovni pouk;
7. pouk v petju.

Jezikovni pouk obsega razgovor o čitankah in knjigah za ponavljanje, pouk v pravopisju, spisju, prednašanje in dramatično predstavljanje in pouk v pisanju, t. j. lepem pisanju.

Princip korelacije je, ki združuje opazujoči stvarni in predstavljajoči oblikovni pouk; princip, ki ga zahteva princip dejanja pri človeku, ki je ud naravnega in človeškega življenja. Organičen učni načrt kot korelacija učnih predmetov nam predoči utemeljitev te zveze natančneje:

¹ V prvih šolskih letih kot „domovino-znanstvo“.

(Dalje na prihodnji strani.)

prirodoslovje,
zemljepisje.

Človeško življenje (humanistični pouk):
zgodovina z
ustavoznanstvom in gospodarskim
poukom,
nравstveni pouk (morala),
verski pouk,
filozofija in pedagogika.¹

¹ Fiziološki, logički, razvojno teoretski, estetični in etični osnovni nauki v organski zvezi: osnova „svetovnega naziranja“, zlasti pri pouku v višjih šolah.

Predstavljanje z risanjem:
skiciranje, projektivno in perspektivno risanje, slikanje.

Matematično predstavljanje:
geometrija, računanje.

Jezikovno predstavljanje:
pouk v govorjenju, čitanju, pisanju, pripovedovanje, deklamacije, predstavljanje v poeziji in prozi, napisovalne vaje, spisje.

Muzikalno predstavljanje:
petje itd.

Telesno predstavljanje:
dramatične predstave, igre, ples, telovadba itd.

Nравstveno predstavljanje:
vodstvo v „razredni občini“ itd.

— „Ročno delo“, risanje, računanje in geometrija, govorjenje, čitanje, pisanje, petje, igre in telovadba obsegajo oblike izrazov, delovanja, pri katerih igrajo veliko vlogo čuti gibanja in motorični procesi, kjer se premikajo ne le mišice čutnih organov, ampak tudi pri roki, pri govorilnih orodjih, po vsem telesu. To so delovanja, ki konstruirajo in zidajo po smotrenih predstavah, ki oblikujejo in kažejo snov predstave, čustva in volje, ki se izražajo čutno zaznavana po telesu ali znamenjih ali z lastnim truplom. Predstavljanje poučuje, če se in v koliko se pravilno, pomanjkljivo ali napačno vzame reči in pojave v naravnem in človeškem življenju, in predstavljanje po spominu je nasproti golemu naziranju ustvarjajoče dejanje.

To je Layevo dokazovanje za nujnost zaprte organske enote, ker pedagoški osnovni princip dejanja zahteva vzporedno izvedbo stvarnega in oblikovnega pouka in princip duševne rasti podpira to zahtevo. —

Malo mi še preostaja govoriti o dejanjstveni šoli kot taki, ker ne odgovarja mojemu namenu, da bi označeval še Layevo stališče glede šolskih zunanjih pomanjkljivosti, glede napačne discipline, pri protinarnem pouku, šolskih boleznih in šolski higijeni, le ene točke bi se še dotaknil pred zaključkom: Lay precizira zastopanje dejanjstvene šole v pedagoškem raziskavanju in pedagoški pred- in nadaljni izobrazbi učiteljev in staršev.

Lay je izdal l. 1910. knjigo „Experimentelle Didaktik“ in zvest zastopnik svojih tozadevnih idej je tudi pri dejanjstveni šoli in trdi:

— V dejstvu, da se je do danes upoštevalo prav malo ali pa nič osnovno dejstvo, da je vzgoja in s tem tudi pouk razvojna kultura, leži največja šolska revščina. Iz tega poglobitnega dejstva pa neposredno izhaja:

1. Nujnost pedagoške predizobrazbe staršev in učiteljev in
2. nujnost opazovališč in preskuševališč za pedagoško raziskavanje — ali z drugo besedo zahteva:

najelementarnejše in vsestranske eksperimentalne pedagogike, ki pa mora biti v tesni zvezi s sistematično, ker „raziskavanje dejstev in njih sistematično predelanje spada skupaj, kakor vzprejemanje in predelanje redilnih snovi v enem in istem drevesu.“

III.

In tako stojimo pred vprašanjem: delovna ali dejanjstvena šola? Stroga odločitev za eno ali drugo bi bila lahkomišelnost in krivična. Ne danes, ne jutri ne bo padla odločitev in bržkone bodo trajali teoretični in praktični poskusi, kritiziranja in predelavanja še desetletja in težko, da bi se ustvarila enotna, vsemu odgovarjajoča forma tudi tedaj. Življenje ne stoji, zahtevalo bo novega: novih stremeljenj, novih smotrov, novih potov. In če pravi Lay danes: „Dejanjstvena šola je potreba današnje kulture“, je upravičen v to prav tako kakor vsi zastopniki delovne šole, kakor njih začetnik Seidel, če pravi, da, sili naša družba na preustrojitev in novo ustvaritev na pedagoškem polju“ in smatra za to delovno šolo. Gotovo nudi dejanjstvena več; da ne nudi vsega, je jasno — in Lay se obrača na zastopnike cerkve in države, na učitelje pa tudi na starše in zdravnike in na vse tiste, ki vedo, da naše šole niso, kar bi morale biti, in je prosi, naj vstopijo ter podpirajo boj za šolsko reformo, ki bo odgovarjala naravi in kulturi.

Torej boja, dela je treba! In to nas ne odvrača, ampak vzpodbuja k primerjavi, da si izberemo za bodočnost med najboljšim.

Na mnogih krajih so se postavili zastopniki ročnega dela na stališče, da bodi izraz notranje volje takorekoč le ročno delo. H. Plecher — kakor ga naveda Lichtenwallner¹ — pravi: „Centripetalni smeri v duševnem življenju otrokovem naj odgovarja centrifugalna smer in nji zadošča lahko samo pouk v ročnem delu — tako pravijo pristaši izključno telesnega dela. In to je njihova pomota...“

Prav gotovo! Kakor je pomota glavnih zastopnikov delovnega pouka, ki so se oprijeli npravstvenega vpliva tako tesno. Voluntarizem si je našel pot tudi v pedagogiko in poudarjanje volje in dejanje je dobrodošlo gibanju ročnega dela. Pridružila se je še Fröblova ideja o „produktivnem delu“ in rezultati, ki jih je dobila eksperimentalna pedagogika — in na mnogih krajih so se rodile reformske misli. Vse so izšle pod firmo „delovna šola“ in če imamo toliko nasprotujočih si delovnih šol, je to zato, ker se še ni našlo poti iz tega kaosa.

Poskusi so in le poskusi, in ker sta pisala Pabst in Denzer o tem l. 1909. knjigo, sta jo naslovlila „Unser Unterricht ein pädagogischer Ver-

¹ Ped. Let. XI. 53.

such“. Da pa so celo vsi ti poskusi bolj pravični naravni in kulturni vzgoji otrokovi, je jasno, saj pospešuje — recimo že delo kot tako ali pa delovanje s svojimi dejanji — že omenjen Seidlův smoter vzgoje: po njegovi fizični, duševni, socialni, estetični in moralni naravi.

Primerjajmo posameznike pri delovni šoli z Layem, ki nam je v lanskem „Landschule“ sam olahkočil to primerjatev, in rad se opiram pri nekaterih nanj, ker je njegovo mnenje popolnoma pravo, če reče o Kerschensteinerju:

— Kdor vé iz skušnje, kako grozno težko je, predstaviti misel reforme v prakso šole, kdor vé, koliko previdnosti, ozirov in obzirov je tu treba, ta bo spoštoval in priznaval vrednost rad pri vsakem dobro premišljenem reformskem poskusu, ta se bo varoval, da izreče splošno sodbo, predno je poskus zaključen. Če pa hočemo izreči tu svoje mnenje, more biti to le pogojna sodba. To združimo kratko v sledeči stavek: gotove enostranosti in pomanjkljivosti münchenske šolske reforme bi bilo lahko odstraniti ter jih dovesti do plodonosnejšega in popolnejšega konca, če bi se proizvedel pedagoški osnovni princip, dejanjstvena šola, principijelno na vseh stopnjah in na vseh poljih. —

Priznajmo, da popolnejši in znanstveno gotovo bolj utemeljen je Lay, kakor Kerschensteiner.

Hud pa je Lay na „Künstlerpädagogie“. Imenuje jih romantike, „Rembrandt-Nemce“, v katerih je duh Schopenhauerjev, Nietzschejev, Tolstojev in Ibsenov. Hočejo sicer „produktivnega dela“ in pogosto govore o produkciji, a vse to naj bo individualno, kakor je individualno. Vse to pa jih napravlja nezmožne za eksakten poskus. In vendar so si ravno ti prav blizu skupaj. V 3. številki letošnj. „Rolanda“¹ je Gansberg zopet očrtal program delovne šole in za primerjatev navajam le nekatere točke:

— Praktična dela, katerih notranji namen je vsekakor teoretična izobrazba mladine, morajo postati temelj vsega šolskega življenja.

— Z igro mora začeti šola, t. j. z delovanjem, ki najdejo vsaj namen v sebi samih. Pomalemu pa se izrinejo ti smotri, in igranje se izpremeni v delo. Ta proces se določa v šolski občini, ki je zvezana s skupnimi interesi, ki si postavlja svoje smotre z nasveti in pomočjo učiteljevo, iznajde metode in določa delovne rede.

— Učiteljeva glavna naloga v pouku obstoji v tem, da ustvari najožje zveze k resničnosti ter napravi v vseh predmetih za izhodišče in zaključek učnih smeri misli resnične učenčeve doživljaje ter smatra tuje in preteklost le za sredstvo, da prodre vedno globlje v pojave v domovini in sedanjosti. —

In kaj je to dosti drugega, kakor če zahteva Lay, da se je treba ozirati pri učencu na življenje, kakor ga živi v socialni in naravni

¹ „Roland“ 1912 str. 62–63.

strani, in da je treba korelacije s temi dejstvi v vseh predmetih in med seboj.

Rad bi vedel, kakšno stališče zavzema Lay proti R. Seidlu; a čudno je, da ga ne omenja nikjer niti z eno besedico. Mogoča mi je pa primerjatev mnenj Layovih in Seidlovih o Kerschensteinerjevi „Die Schule der Zukunft eine Arbeitsschule.“

O tem, da vadi Kerschensteiner le lesna in kovinska dela, pravi Lay:

— Če je kakemu pedagogu predvsem le zato, da se navadijo učenci sploh delati, je pomisliti, da lesna in kovinska dela niso edina rokotvorna dela, ne edino telesno delo in še manj edina oblika dela sploh. Otroci se lahko in naj se uče delati na različne načine, kar odgovarja njihovemu raznovrstnemu življenju nagibov. —

Seidel pa piše:

— Narava zahteva od otroka, da sodelujejo vse njegove zmožnosti in sile; otrok se lahko razvija, lahko raste, cvete in uspeva le pri sodelovanju vseh njegovih sil. —

Pa zopet Lay:

— Postaviti kot vzgojni in življenjski ideal državljana, je enostransko in mrzlo. —

In Seidel:

— Bodoča šola je lahko le delo demokracije, in organizirana more biti le demokratično, v kolikor hoče vršiti svojo nalogo ter izobraziti proste, dobre ljudi. —

Dejal bi, da Seidel Laya celo dopolnjuje vzlic temu, da hoče ta tudi „predvsem ljudi, in ne državljanov, ljudi, ki streme k čistemu človeštvu, ljudi, ki hočejo biti bratje v kraljestvu božjem na zemlji.“

V naslednjem zopet, kjer izhajata v svojih izvajanjih oba iz Kerschensteinerjeve zahteve po pravičnosti in oziranju na različne otrokove nadarjenosti pravi Lay:

— Ne smatramo manualnega dela, ampak dejanje za reformski princip — s čemur izpolnjuje Seidlovo željo:

— Kdor hoče utemeljiti uvedbo ročnega dela v šolo, se ne more opirati na vladajoči pojem nadarjenosti, ampak mora ustvariti nov pojem, novo vrednost — in ta je pri Layu: dejanje, predstavljanje, korelacija — in vse to ne izključuje „raznovrstnih oblik dela“.

Ujemata se tudi v tem, da manjka Kerschensteinerjevi šoli — in po nji izvečine tudi drugim nemškim delovnim šolam — praktičnosti. Lay pravi, da je

— današnji pouk nedostaten tako v izbiri snovi, kakor tudi po metodi. —

Seidel pa trdi kar naravnost:

— Kerschensteiner je pač praktik, ne pa teoretik delovne šole.

Tako se dopolnjujeta in v mnogem ujemata — v mnogem seveda tudi ne — ta dva moža in škoda, da ga Lay tudi ne omenja kritično. Vzroki za to seveda niso znani, pač pa je znano, da je obdolžil Seidel v l. 1908. in 1909. M. Enderlina, ki je Layev sotrudnik, plagiatstva, kar se Enderlinu ni posrečilo ovreči.

Najbolj zadovoljen je Lay še z učiteljskim društvom v Leipzigu. In ravno on mu priznava, da je njih obravnava „najbolj vsestranska in temeljita“. Ne da bi hotel naštevati še enkrat posamezne točke omenjenega programa, naj omenim le Layevo stališče:

1. za uredbo razredov je on tudi;

2. tukaj označena biološka zahteva je podrejena kot pedagoški princip razvoja Layevega pedagoškega osnovnega principa;

s 3.—8. se strinja splošno v bistvu, razliko tvorijo le mala nasprotja.

Ni pa tako zadovoljen s tem, kaj je delo, ker je zastopnikom „Arbeitsschule“ delo največ rokotvorno delo, četudi v najraznovrstnejših oblikah, pri tem ko se drži Lay le principa dejanja.

Če primerjamo organsni učni načrt po Layevih načelih z drugimi oblikami in načrti, mu moramo priznati, da je najboljše in v oblikah predstavljanja, dejanjstveni šoli moramo priznati prednost drugim v mnogem oziru, najdemo pa tudi, da najpopolnejša ni niti ona:

Vse so le pota k bodočni šoli.

Zlasti pa se razlikuje Lay od vseh drugih še v tem, da je sestavil svoj načrt za vse kategorije šol in ne govori le o „ljudskih“ ali „strokovnih“ šolah.

Da ima zadeva te vrste pouka v vsaki obliki svojo vrednost, vidi vsak, ki noče biti poln predsodkov. Pred vsem nam gre za izboljšanje potov v vzgoji in pouku, in te morajo biti, kakor jih zahteva napredujoča znanost pedagogike. Za iskanje poti pa moramo pozdravljati vsak še tako mal pojav in vsak še tako skromen poskus, ker vsak vodi k razbistrenju. Na pr. naš slovenski Lichtenwallnerjev poskus. Pri tem ko v Nemcih (Pabst, Denzer i. dr.) še niso prišli do tega, ali naj bo delo, t. j. izražanje in predstavljanje, le učni princip ali učna disciplina za sé, se je Lichtenwallner prepričal, da „ima ročno delo svoje mesto v šoli kot princip pri pouku; kot poseben predmet pa ne spada v šolo.“ — Temu pritrjujem, v kolikor se dá to določiti.

Tako se jasniyo pojmi in pritrdim tudi temu Lichtenwallnerjevemu stavku: „Brezpomemben je namreč stavek in nič ni drugega, kakor tolažba samega sebe, ako kdo pravi: „V principu sem za stvar tudi jaz, toda v praksi . . .“ Saj to je tisto, ker pozabljamo, da niso prazne besede:

„Saj moško dejanje krepčuje moža

dejanje mi ljubi . . .!“

In ta pesnik je bil tudi narodov vzgojevalec.

Zaključna beseda.

Pravzaprav ni obligatna. Nič ne škoduje; meni je na srcu in naj jo izgovorim.

Tridesetletnica! . . .

Trideset let na čelu lista, ki je bil med prvimi z atributom „znanstven“, in je zastopal znanstvo mnogih strok; ki je bil prvi in, še danes mu lahko rečemo, edini po pravici z atributom „pedagoški“.

Trideset let . . . Nove liste, nove revije smo dobivali v tem času, mnoge niso imele obstoja in življenja; nove so prevzemale strogo znanstvo in vedo, „Popotnik“ pa je ostal še vedno znanstven in razvil se je v pedagoški list popolnoma.

Pa ne o njegovem življenju, o njegovih bojih naj govori zaključna beseda; premala in preslabotna je tudi, da govori o teh tridesetih letih dela moža, ki ga ta čas vodi, ki ga je prevzel malega triletnega nebogljenca, ter napravil v tem času iz njega list, revijo, ki jo upoštevajo.

„Z veseljem pozdravljam vest, da poroča o nas svojemu učiteljstvu tudi slovenska revija „Popotnik“, mi je pisal pred leti urednik odličnega nemškega pedagoškega lista — in s tem je izrekel častitko našemu uredniku.

Pa premala in preslabotna — sem dejal — je zaključna beseda, da bi govorila o tem. Počemu tudi? Saj ne v tem, da obhaja g. M. J. Nerat z zaključitvijo te številke tridesetletnico svojega urednikovanja, ne v tem je jubilej — Jubilej je v vstajenju slovenskega učiteljstva z onim dnem, ko je dobilo in si ustvarilo svoje liste; v onem času, ko si je ustvarilo svojo organizacijo; jubilej je v njegovem naraščanju, v njegovi moči po delu, po stremljenju naprej, naprej, spet do novih ciljev, po novih potih, preizkušajoč, preudarjajoč, hoteč! V tem je jubilej!

Oseba pa, h kateri se zgrinja vse to zbujeno, delujoče, hoteče učiteljstvo, ta njegova deca, ki mu je poverila pred tridesetimi leti svoje duševno vodstvo z uredništvom svojega duševnega glasila, oseba pa, ki je stala ob zibeli in je vodila rast tega dejstva, je

naš urednik

M. J. Nerat.

O njegovih zaslugah, o njegovem delu, o njegovem trudu in o vseh drugih lepih čednostih, ki jih je kazal v teh tridesetih letih — pa naj govori poklicanejša moč. Iz moje roke naj blagovoli sprejeti le po skromnih močeh urejeno številko, sestavljeno iz del starejših in mlajših pisateljev, ki jih je zbiral okolu sebe v tridesetletni dobi — iz moje, če sem poklican v to, da mu jo poklonim v imenu slovenskega učiteljstva, ki se oklepa njegovega, našega „Popotnika“. —

Samo to kot zaključno besedo, ker drugega ni treba; kako naj bi kovali v zvezde, da sije, kar je solnce samo? . . .

Pavel Flerè.

Književno poročilo.

Ocene.

Spezielle Methodik des Rechenunterrichtes an allgemeinen Volksschulen. Von Lukas Lavtar, k. k. Professor. Carl Gerolds Sohn in Wien. Preis geb. 3 K 60 h.

Profesor Luka Lavtar je star znanec in priznan delavec na polju ljudsko-šolskega računstva. Gotovo ga je šteti k najboljšim metodikom te stroke. In zlasti ta nova knjiga kaže nenavadno vnetost za povzdigo uspehov pri ljudsko-šolskem računstvu.

Knjiga ima teoretičen in praktičen del. Teoretični del razkazuje pogoje in podlage uspešnega računskega poučevanja, a praktični del podaja metodično obravnavo računske snovi, razvrščene po šolskih letih. Temeljnost, nazornost in jasnost odlikujejo knjigo, ter jo priporočajo prav toplo vsakemu učitelju.

Gospodu pisatelju je čestitati na lepem sadu neumorne delavnosti. Želeti je, da bi našla ta knjiga pot v roke vsakega učitelja, vsake sotrudnice ter pot v vsako učiteljsko knjižnico. Avg Požegar.

Milan Pugelj: Ura z angeli in druge prigodbe. Izdala Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg kot II. zvezek „Biblioteka pisateljev sedanje dobe“. — Znano ljubljansko založništvo prinaša II. zvezek započete „Biblioteke pisateljev sedanje dobe“, ki utegne postati velikega kulturnega pomena in ki gotovo ne bo manjkala v nobeni privatni in ne javni knjižnici. Elegantno opremljena in lepo natisnjena knjiga obsega 192 obširnih strani zanimivega čtiva, za katerega vrednost nam jamči priznано pisateljevo ime. Milan Pugelj je čitajoči slovenski publiki prijeten in zabaven znanec, ki nas omamlja enako spretno s presérno tragiko, kakor z umetniško finim in diskretnim humorjem. V pričujoči knjigi je zbral sedem krajših novel in eno daljšo. Snovi so vseskozi izvirne in povečini črpane globoko iz življenja naše dobe. Tragika se meša s komiko, solze s smehom, vsa pisanost dogodkov nam stopa živo in razločno pred oči. Knjiga je dovolj zanimiva in vredna čitanja in uvaževanja.

Novosti.

Društvo za zgradbo „Učiteljskega konvikta“ je izdalo in založilo nastopne mladinske knjige:

1. **Andrej Rapé: Mladini**, II. zvezek z 11 slikami. Obsega 13 povesti, in sicer: Nemec. — Kadar spimo. — Njegov ljubljeneec. — Zapovej! — Zaklad. — Vstajenje. — Brez gospodinje. — V zimskem jutru. — Očetov spomin. — Sam sebi. — Izpreobrnila sta ga. — Prvi venec — in Ukane Matjaževega Groge.

2. **Andrej Rapé: Mladini** (šoloodrasli) III. zvezek s 3 slikami. Vsebina: Prost sem! — Solnce je zašlo. — Pijanec. — Po zemlji je hodila ljubezen. — Slepo dekle. — Slikar. — Na stara leta. — Mlin. — O, hišni mir! — Jesen je bila. — Na ladji. — Vrhačev Urh. — Na divjega petelina. — Vaški Janez. — Na štoru — in K materi.

3. **Vsem dobrim.** Napisal Jožef Ribičič. Obsega tri povesti in sicer: I. Grbavi Peter, II. Maté in III. Grad Srce.

Vse tri knjige je natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani 1912. Cena vsaki posamezni K 1'50, po pošti 16 h več. Naročajo in kupujejo se v „Učiteljski tiskarni“ in v vsaki knjigostržnici.

Priporočamo jih najtopleje vsem šolarskim knjižnicam, pa tudi za božična darila.

„Veda“. — Vsebina šeste številke: Dr. Matija Murko: + Karel Štrekelj. Dr. Branko Drechsler: Pop Šime Starčević. (Konec). Dr. Milko Brezigar: Konjunktura, kriza in depresija. (Konec). Dr. Ferdo pl. Šišić: Rijeka i riječko pitanje. (Konec). Dr. Josip Agneletto: Denar. Dr. Iv. Prijatelj: Iz življenja kranjskega literata. (Konec). — Pregled: Vprašalnik za „Vedino“. „Anketo o jezikovnem približevanju Jugoslovanov“. — Filozofija: Dr. Iv. Žmavc: O znanstveni uredbi človeške družbe. K. O.: Šestdesetletnica nemškega učenjaka v Gorici. — Sociologija: A. O.: Socialna patologija. — Pedagogika: K. O.: Bistvo izobraževanja in njegov pomen za šolo. (H kongresu v München-u). — Politika: A. O.: Dr. Johann Unved, Politik im Lichte der Entwicklungslehre. — Gospodarstvo: Dr. M. Brezigar: Mario Alberti, Il movimento dei prezzi e dei salari i. t. d.; F. V.: Zunanja trgovina Srbije. A. O.: Nemške velefinance. Delniške družbe v Nemčiji. Avstrijske finance. Bráfovo ministrstvo.

Prva številka III. letnika izide tekom prosinca 1913.

„Veda“ izhaja dvomesečno, obsega letno 36 pol in stane na leto 8 K (v obrokih primerno), dijakom enkratno 5 K.

Ta izborni urejevan zbornik priporočamo v obilno naročevanje zlasti učiteljskim knjižnicam.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebina decemberskega zvezka: 1. Fran Albrecht: Romanca. — 2. Rado Murnik: Hči grofa Blagaja. Roman (Dalje v prihodnjem letniku). — 3. Milan Pugelj: Jetnik. (Konec). — 4. Vilko Mazi: Via Doloris. — 5. Anton Aškerc: Atila v Emoni. VII. — 6. Josip Premk: Tobijeve noči. (Konec). — 7. Andrej Labud: Geslo? — 8. Dr. Ivan Lah: Satô. — 9. Književna poročila. A. Debeljak: Razne povesti. — A. Debeljak: Slovenske večernice. — Dr. V. Z.: F. S. Finžgarjevi zbrani spisi. — J. Wester: Andrej Rapè: Mladini. — Joso Jurkovič: Henrik Sienkiewicz, Skozi pustinje in puščavo. — Koladar Družbe sv. Cirila in Metoda. — P. Novak: Slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček. — Dr. R. Molè: Dr. Jovan Skerlić, Istorija nove srbske književnosti. — Književne novosti. — 10. Slovstveni zapiski. F. H.: † Profesor Josip Celestina. — Dr. J. Š.: † Fran Orožen. — W.: „Turkova prisega“. — Aškerčev „Zlatorog“.

„Ljubljanski Zvon“ izhaja v zvezkih po enkrat na mesec kot „beletristična revija in glasnik našega kulturnega strmljenja“ ter stane na leto K 9'20, pol leta K 4'60, četrt leta K 2'30.

Priporočamo ga naši inteligenci v najizdatnejšo podporo.

Razgled.

Pedagoški paberki.

—1. Zabave in usmiljenost. V „Revue universitaire“ prigovarja gospodična Bastoul načinu, kako se hoče vzgajati v dekliških šolah gojenke k usmiljenosti. Uprizarjajo se zabave, ena sledi drugi, vse na račun usmiljenosti. Najstrašnejše katastrofe končajo z zabavo, vstopnina pripade žrtvam. To je prava epidemija! Šole pa imajo dolžnost opozarjati deklice nato, da se tako ne izkazuje usmiljenje.

+ Kako kaznovati otroka. Dr. Vitoux pravi v Rappelu, da ga ni v pedagogiki važnejšega vprašanja nad tem. Mnogo je vzgojiteljev, ki so naklonjeni telesnim kaznim, še več pa jih je, ki so nasprotniki sirovega kaznovanja. Na vsak način je bolje zmerno kaznovati, zakaj tudi zmernost ne izločuje stalnosti in vzgojiteljeve avtoritete. Dete čuti in otroci so občutljivi za opomine in za pohvalo. Zato se pa izurjeni učitelj poslužuje tega močnega sredstva, ki ga ščiti telesnega kaznovanja. Dober vzgojitelj apelira na učenčevo vest in ne na fiziško bitje. Telesno smejo kaznovati samo starši. Doma je telesna kazen izvrstno sredstvo, s katerim se spomni otroka njegove dolžnosti.

Češka Škola.

+ O zemljepisju govori Robert v Ecole Emancipée in opominja, da mora šola manj poučevati in bolj vzgajati, ako hoče doseči svojo svrhu. Tudi zemljepisje postane lahko izvrstno vzgojno sredstvo. Ne ločujmo opisa od iskanja vzrokov, vežimo fiziško zemljepisje s prirodnimi vedami, nadaljujmo od fiziškega zemljepisja k gospodarskemu k političkemu, k humanitarnemu. Razjasnjujemo vpliv enega pojava na drugega, naučimo učence, naj opazujejo, premišlujejo, uvažujejo, sodijo; takšno zemljepisje ima visoko vzgojno ceno.

—1.

+ Narodni katekizem je izšel v zalogi Poljskega Ped. Tovarištva. Sestavil ga je Jeromin Przepilinski. V vprašanjih in odgovorih prinaša vse, kar treba vedeti učencu iz zgodovine, kulture in geografije Poljske, najvažnije letnice, gesla, opomine, narodne pesmi, sploh vse, kar bi moral vsak Poljak vedeti, v kar bi moral verovati in kar bi moral braniti. Kar je katekizem za versko vzgojo, bi morala biti ta knjiga za narodno vzgojo. To delo bode tudi koristilo pri nauku zgodovine in ljudskih, meščanskih in srednjih šolah, ker obsega vse, kar se nahaja v naučni osnovi teh šol.

„Szkoła“.

+ Česar se otroci bojé. Rektor univerze v Clarku v Ameriki, Stanley Hall, je izpraševal tisoč otrok, česar se najbolj boje. Pol je bilo dečkov, pol deklic. Določenih oseb se je bilo 190 deklic in 129 dečkov. Največ se je bilo groma in bliska: 250 deklic in 155 dečkov. Nadalje so sledila vprašanja, ako se bojijo otroci teme, strašil, podgan, konca sveta, tolovajev, utopljenja, samote i. t. d. Zabavni so bili odgovori, če se otroci boje vil. Samo sedem deklic se jih je bilo, toda od 500 dečkov niti eden ni vedel, zakaj bi se jih bal, zlasti če so lepe.

„Komensky.“

—1. Politika v švedski šoli. Socijalistični poslanec Hjalmar Brakting je nastopil nedavno v švedskem riksdagu proti nabiranju prispevkov v ljudskih šolah za prvi švedski dridnot. Naučni minister, Fridtjof Berg, je nato odgovoril interpelantu takole: „Učitelj ima kot občan pravico izražati svoje politiško prepričanje. Tudi pri predavanju v šoli, zlasti v zakonoznanstvu in zgodovini mu je težko izogibati se gotovemu osebnemu mnenju, mu je težko ostati popolnoma objektivnim. Vendar pa je mogoče tudi v šoli izločevati razne vplive in če ima učitelj široko obzorje in dovolj tolerantnosti, potem se učenci uverijo, da človek lahko pripada različnim strankam in vendar lahko ljubi svojo očetnjo. V povsem drugi luči pa se nam pokaže stvar, če učitelj uporabi svoj položaj za agitacijo z ozirom na aktualna politiška vprašanja. V tem slučaju je učitelj dolžan ustanoviti svojo privatno šolo brez vladne ali javne podpore. V to šolo bodo pošiljali svoje otroke oni roditelji, ki soglašajo z mnenjem učitelja.“ Nato je izrazil Berg, da se

mora šola zakonodajnim potom obvarovati vsake politiške agitacije. Politika je za stare, za mlade še pride čas.

—1. Na svetovnem kongresu pacifistov v Londonu je izrekel Arnand, predsednik pedagoške sekcije, te znamenite besede: „Nova vzgoja zbliža narode, zedini jih z vezjo univerzalne npravnosti.“

—1. Otroška liga za polepšavanje mesta je bila ustanovljena z dovoljenjem šolskih uradov v angleškem mestu Sheffieldu. Njen namen je: 1. negovati narodnjaštvo občanov, 2. ohraniti prirodne krasote mesta in okolice. 3. podpirati negovanje in vzdrževanje dreves, grmov in drugih rastlin, 4. podpirati umetniško zidanje novih mestnih delov, vzpodbujati k zidanju krasnih poslopij in ohranjevati historiško ali umetniško važna poslopja, 5. podpirati težnjo po čistoti in urednosti mesta in okolice. Učenci ne plačajo članarine, samo kdor hoče društveno legitimacijo, plača pristojbino 10 h. Njih naloga je, paziti nad čistoto mesta in čuvati drevesa in grmovje. Pozivi k pristopu se čitajo v šolah in so izvešeni po šolskih stenah.

—1. Šola bodočnosti. V ameriški Educational Review zahteva vrhovni šolski nadzornik S. L. Heeter od bodoče šole: „Deček in deklica bodočnosti morata imeti tudi v naših javnih šolah določeno dobo za delo, dobo za igro ravnotako kakor dobo za kulturno naobrazbo. Ljudske šole bodo istodobno šole higijene, šole stanu, šole igre kakor šole naobrazbe. Sedanji šolski vrtci so nemara predhodniki nove forme ljudskih šol. Telovadba in igre, umetnost in obrt, izdelek in primerno zaposlenje, pravilno stopnjevanje in primenjeno raznim potrebam in zmožnostim otrok bodo zavzemali vedno obširneje mesto v učnih osnovah. Osnova bode vsebovala tudi izdelovanje predmetov, v kolikor bodo otroci sposobni za to. Učitelji bodo izkoriščevali nagone igre, radovednosti, častihlepnosti in posnemanja, a delali bodo učitelji z otroki vred. Propast med igro in delom bode zasuta. Igra in delo bodeta produktivni, vzgojni, in šola zavzame večino dnevnih ur otrok. Dete ne bo priklenjeno h klopi. Imelo bode skrinjico za knjige in orodja. Delalo bode v razredu in v delavnici, pri mizi in v klopi, v poslopju in v vrtu. Naše šole bodo šole polne delavnosti. Ves čas osemletne vzgoje v ljudski šoli bode posvečen socijalnemu razvoju, obrtnemu napredku, razumevanju vseh institucij. Ta šola bode modernizirana po vzoru šolskih vrtcev. Vzgojujte samo razum otroka, in dobili bode te nabožnega fantasta; negujte mu samo telo, in iz njega postane predrzen nestvor; urite samo njegovo roko, in iz njega nastane ljudski stroj! Svet je poln takšnih sebičnežev, fantastov, nestvorov in ljudskih strojev. To zahteva vsestransko šolo bodočnosti.“

—1. Dramatiška metoda pri pouku lepega vedenja. V angleškem časniku „Century“ obravnava C. W. Elliot o rezultatih ankete, kako bi bilo najbolje naučiti učence lepega vedenja. 740 šol je vrnilo vprašalne pole, in samo 155 šol se je zanimalo za sestavni pouk lepega vedenja. Nato priporoča vsem angleškim šolam tale način pouka: Po poročilu nekega nadzornika je v neki šoli s polovico učencev iz siromašnih rodbin, kjer večina otrok zapusti s 14 letom šolo za vedno, uvedena dramatiška metoda pri pouku o lepem vedenju. Vsak dan govori učitelj nemara 10 minut v vsakem razredu o vpljudnosti napram staršem, učiteljem, obiskovalcem in tujcem. o vedenju pri mizi, na ulici, na cesti, v trgovinah in v šoli. Včasih se zberejo vsi otroci v veliko sobano in tu se predstavlja na odru, kako se imajo otroci obnašati. Ta način se zelo dopada otrokom in vzbuja v njih častihlepnost: Vsak bi rad igral na odru. Izbrani otroci pokazujejo na odru, kako se mora nagovoriti dama ali gospod, kako se ima dete pri tem obnašati in kako govoriti. Izvajajo se tudi prizori pri mizi, kako se imajo obnašati pri jedi, potem zopet pomaga deček dami v voz ali iz voza in slične stvari. Vse se izvaja z največjo resnobo, otrokom in gledalcem se pa predstava zelo dopada. Tudi pri igrah in rešitvi ugank se nujna mnogo priložnosti za dobre opomine. Četudi bi otroci ne imeli vso korist od teh predstav, vendar jim mnogo tega ostaja v pameti, kar se da pozneje v življenju uporabiti.

Otroci in njih starši so vselej hvaležno občinstvo takšnih predstav, ki toliko globlje delujejo na otroke, kolikor več jih more nastopiti.“ — Princip te metode je pač ta: na teorijo sledi praksa, po nauku vaja. Brez vaje pa ostane vsak nauk mrtev.

Šolska higijena.

Vprašanje o protialkoholnem pouku v šolah raznih dežel obravnava v posebnem spisu prof. Im. Gonser. Spis stane 48 h, Knjiga nas pouči prav pregledno o teh-le zadevah: 1. V katerih svetovnih državah je uvedeno obvezno protialkoholno poučevanje, v katerem šolskem letu in je li pouku posvečena posebna ura ali pa se združuje z zdravoznanstvom. 2. V katerih državah se poučuje o alkoholizmu samo pri posebnih priložnostih na temelju uradnih osnov. 3. Katere države imajo uradno potrjene protialkoholne učbenike, stenske slike in modele. 4. Ali so v čitankah in računicah protialkoholni članki in primeri. 5. Ali se izdajajo za učitelje in učence posebna protialkoholna učila ali časniki. 6. Ali so protialkoholna dela v učiteljskih in šolskih knjižnicah. 7. Ali se poučujejo starši o pomenu abstinence otrok. 8. Ali se poučujejo o alkoholizmu učiteljskišniki. 9. Ali se uprizarjajo posebni protialkoholni shodi za učitelje. 10. Ali predavajo zdravniki o alkoholu učiteljem in dijakom. 11. Ali prinašajo pedagoški listi protialkoholne članke. 12. Ali so bili izdani v poslednji dobi posebni odloki o alkoholizmu za ljudske in višje šole. 13. V katerih državah obstojijo abstinentna učiteljska društva. 14. Ali se predava na univerzah o alkoholnem vprašanju. — Če v tem oziru proučimo naše slovenske odnose, moramo pač trditi, da se za abstinentno gibanje Slovenci malo brigamo. In vendar bi imeli mnogo vzroka, da se malo seznanimo s stanjem naroda v tem pogledu. Gotovi predeli naše domovine so z alkoholom tako okuženi, da bi bilo na času, se zamisliti. Učiteljstvo in duhovništvo bi moralo složno nastopiti proti tej kugi.

—1. **Skrb za mladino v Londonu.** Po želji nekaterih londonskih okrajnih odborov za skrb za mladino so bile sedaj izdane instrukcije šolskim zdravnikom, naj bi zapisovali v zdravniške osebne pole tudi opazke o hibah otrok, da bi mogli člani teh odborov, ko posetijo dom otrok, opozoriti starše na primerno lečenje otrok. Slučaji, ki zahtevajo naglo pomoč, se imajo posebno označiti, da jih more vsakdo takoj opaziti. — Večina odborov zahteva, naj bo Council odobril principe denarne podpore odborom. Posebno zahtevajo, naj bi se imenovalo plačanega uradnika za pisarniške posle za en okraj ali za več okrajev po številu slučajev, v katerih se prosi za podporo, in naj bi se ustanovil v Stepney osrednji urad s strokovnim uradništvom, kjer bi se hranile listine šolskih okrajnih odborov za varstvo mladine, izvrševalo delo, ki je za vse odbore enako, in kjer bi se vodil seznamek vseh slučajev, v katerih se zahteva podpora. Nadzorstvo nad mladino, ki stopi iz šole, se ima prepustiti krajevnim društvom, v čijih delavnem krogu dete stanuje. — Slučaji krutosti z otroki so bili oznanjeni za daljnje postopanje Narodnemu društvu za omejevanje krutosti z otroki. Po preiskavi 1871 slučajev so okrajni odbori dognali poboljšek v 42%, slabo poboljšanje v 24% slučajev. Nobenega poboljšanja ni bilo videti v 24% in v 10% slučajev se je spoznalo potrebo odvzeti otroke in jih umestiti v obrtnih šolah, v drugih obitelji ali delavnicah. Zato se ima odslej naprej obvestiti o vsakem slučaju tudi Council, da bi skupno postopal z Narodnim društvom. — Za prenašanje juhe in drugih jedi iz osrednjih kuhinj v poslopja, kjer se otrokom opoldne nujna hrana, so nabavili 300 posod novega sistema (150 večjih in 150 manjših) za ceno 300 L.

—1. **Socijalni vzroki degeneracije ljudstva.** Jean Bron v tako naslovljenem spisu uva-
 žuje takole: „Odgovarjam na vprašanje, ali ljudstvo degenerira s kategoriškim da. In vzroki k temu ležijo v ljudeh samih. V najširšem smislu provzročajo to socijalni odnosi. Škodujejo nervnemu sestavu, a nervno oslabljeni organi motijo pravilno delovanje glavnih hranilnih organov, čijih poškodovanje zopet slabo vpliva na nervni sestav. Niso to

v prvem oziru alkohol, niti sifilis in druge nalezljive bolezni, ki povzročajo degeneracijo. Da ravno te bolezni tako zelo vplivajo, k temu leže vzroki samo v tem, da napadajo oslabei in malo odporni organizem. Velika mesta, konkurenca, prevelike zahteve, prenapetje možganov na škodo ostalega organizma, nerazumno poškodovana harmonija v organizmu in nedostatna njegova prilagodljivost, novi in težji življenjski pogoji, katerim prilagodljivost organizma ne more zadoščevati, intelektualna prerazdraženost, ki tudi ni v pravem odnošaju s telesom — vse to so vzroki degeneracije. Tej se moramo opirati s treznostjo in zmernostjo v zahtevah, ako nečemo, da ljudstvo hira. Seveda, nastopiti mora tudi podrobno preporodno delo. Pisatelj se obrača energično proti materam, ki nečejo dojit svojih otrok, in proti omejevanju števila otrok. Zavzema se za decentralizacijo, za zapuščanje velikih mest, za življenski individualizem, in je proti socialnemu nakopičenju ljudi, je za preporod in poglobljenje rodbinskega življenja in za to, da se življenje spremeni v bolj enostavni život in da se povrnemo k prirodnejšim načinom življenja.

—**l. Šola v gozdu.** Iz poročila gozdne šole v Lausanne na Švicarskem je razvidno, da jo je obiskovalo 33 deklic in 8 dečkov, in to v mesecu juniju, juliju in avgustu 1910. Poseben tramvaj je vozil otroke vsako jutro v gozd in zvečer domov. Pouk se je vršil po vremenu na prostem ali v šoli. Ob 10. je bil odmor, otroci so dobivali mleko s kruhom. Po obedu so se navadno vršili izleti po gozdu in polju. Ob 6. zvečer so se otroci vračali domov. — V šolo so sprejemali samo otroke, ki so bili od narave slabi ali pa so oslabei vsled bolezni, ravnotako slabokrvni otroci itd. Po 3 mesecih pouka v gozdu se je množina hemoglobina v krvi zvišala na normalno stanje, otroci so pridobili na teži 1 do 3 kg. — Ravnotako dobre uspehe so dohnali v šolah na prostem v Londonu. Posebno so pazili na telesno vzgojo. Zdravniki so preiskavali otroke dvakrat v treh mesecih in vsaka vizita je dohnala, da se stanje otrok na prostem zelo popravlja.

—**l. Kako se nauči človek najhitreje plavati.** V „London Teacher“ opisuje neki londonski učitelj, kako je današnji način pouka v plavanju popolnoma pogrešen. Pasi iz plutevine in mehurji plavanje samo otežujejo. Treba je samo učence o tem prepričati, da voda človeško telo nosi. Vse govorjenje ne koristi nič, kajti otrok misli, da je njegovo telo drugače sestavljeno in utone. — Pri pouku plavanja naj se postopa tako-le: izberemo si mesto, kjer se dno le zelo polagoma poglobi. Če se dete opre ob roke in nategne noge, potem vidi z začudenjem, kako malo moči je treba, da se vzdržuje nad vodo. Če se sedaj učenec spušča dalje v vodo, vidi, da se je treba le nekoliko opreti ob konce prstov, in človek plava. Sedaj si le malo pomaga z nogami in rokami, in dete plava po vodi. Kjer ni takšnih pripravnih mest za tak način pouka, potem se napravi umetno dno iz desk, ki se istotako polagoma spušča v globino. Člankar pravi, da zadoštuje pouk 2–5 minut in dete zna plavati.

Šolske in učiteljske vesti.

Češki vseučilišni tečaj v Brnu za ljudske učitelje in posebni tečaj za učiteljice ročnih del so bili zelo dobro obiskani. Tečaj za učitelje je imel 111 slušateljev in slušateljic. Učiteljice ženskih ročnih del je bilo 115 in tečaj se je moral vsled tega razdeliti na dve skupini. Od najvažnejših predavanj imenujem: dr. Fr. Drtina: „Pregled zgodovine novodobne filozofije s posebnim ozirom na razvoj kulture in prirodnih znanosti“, dr. Vl. Novák: „Praktični kurs fizikalnih poskusov za učitelje“, dr. K. Engliš: „Uvod v narodno gospodarstvo“, dr. F. Hodáč: „Pregled finančne vede z ozirom na predlitavske odnose“, dr. J. Procházka: „Pregled Morave in Šlezije“.

Konfesijonalna šola je nastala v okviru interkonfesijonalnih zakonov v Černovicah. Krajni šolski svet je namreč določil, da se bodo sprejemali nemški krščanski otroci začetkom š. l. 1912/13. samo v dveh šolah. Vse druge šole so namenjene Poljakom, Rusinom

in Židom. Določevanje šolskih okrožij po veri po § 2. šolskega zakona ni dovoljeno. Čudno, da je ta predlog podpirala tudi liberalna stranka. Gre za separacijo židovskih otrok, katerih je v Černovicah nad 2000.

Srednje in višješolski vestnik.

* **Plača ruskih univerzitetnih profesorjev** bode po sklepu ministrskega sveta iznašala po 1. januarju 1913 za redne profesorje 4500 rubljev, za izredne 3000 rubljev.

—1. **Pedologiška fakulteta** se odpre začetkom oktobra t. l. po zaslugi znane pisateljice o pedopsihologiji, gospodične dr. Jozefe Jotejkove v Bruslju. Fakulteta je pristopna tudi tujcem in se imenuje „Faculté internationale de Pédologie, école supérieure des sciences pédologiques et psychologiques“; namen zavoda je strokovna naobrazba v proučevanju psihologije otroka in pedološka proučavanja. Studij traja tri leta; koncem drugega letnika dobijo slušatelji(-ce), ki so z dobrim uspehom položili dotične izpite, diplom licencijata (licencié en sciences pédologiques), v 3. letniku se bodo posvetili proučevanju in si pripravljali disertacijo, po kateri (in po rigorosu) bodo imenovani „docteur en sciences pédologiques“. Predavali bodo domači in tuji profesorji v različnih šolah, v učiteljskih in laboratorijih, katerih bode četrto (pedološki, eksperimentalno psihološki, fiziološko-antropometriški in kemijski). Reden slušatelj more biti, kdor se legitimira z zrelostnim izpričevalom srednje šole ali učiteljske; vsak slušatelj mora šteti vsaj 17 let in plačati 250 frankov na leto; za vsako skušnjo se plača 50 frankov. Razen rednih slušateljev se bodo sprejemali tudi izredni, ki plačajo kakor redni, ali imajo pravico samo na frekvencijsko izpričevalo. Zimski semester začenja 1. oktobra, letni 1. marca. Na vsa vprašanja odgovori utemeljiteljica (Mlle dr. Jos. Joteyko, Bruxelles, 35, Avenue Paul de Jaer).

Učiteljska v Avstriji. V l. 1910./11. je bilo v Avstriji 69 učiteljskih za učitelje, ki jih je obiskovalo 11.735 gojencev. Od teh 69 učiteljskih je bilo 57 državnih, 3 deželna (Nižje-Avstrijsko), 7 so jih vzdrževala kršč. društva, 2 pa evangelski. Učiteljska za učiteljice je bilo v tem letu 77, od teh le 21 državnih, 1 deželno in sicer na Štajerskem, 8 mestnih, 1 škofovsko, 27 šolskih sester, 7 zasebnih in 12 vzdrževanih od posameznih oseb. V te zavode je hodilo 10.668 gojenk. —a.

New-Yorška univerza šteje v tekočem semestru 4428 vpisanih, torej za 500 dijakov več kakor v preteklem šolskem letu. To je največje število v zgodovini te visoke šole.

Inostransko šolstvo.

* **Število ruskih ljudskih šol** je iznašalo l. 1911. — 100.295. V njih se je poučevalo 6,180.510 otrok. Ena šola pride na 1625 prebivalcev, en učenec na 26 prebivalcev.

Škola i žizn.

* **Za modelovanje** so sklenili v londonskih šolah po celoletnih poskusih pripočati namesto navadne gline, s katero se je privleklo v šolo preveč nesnage, poleg izvrstne „plasticine“ tudi izdelke „Ever Plastic Clay“ in „Pâte à modeler“. Č. Šk.

* **Državna konferenca britskih učiteljskih društev** se je vršila od 13. do 18. avgusta v Londonu. V 10 sejah se je predelalo 55 tem. Prisoten je bil tudi minister pouka J. A. Pease. Od 550 delegatov jih je bilo 300 iz Kanade. Največ pozornosti je vzbujalo predavanje „O edinstvenosti v vzgoji“. Č. Škola.

Učenci severo-amerikanskih držav morajo vsako leto svečano obljubiti: Nobeno drevo in nobeno cvetlico samovoljno poškodovati; ne pljuvati na tla, osobito v šoli, v javnih poslopjih in v železniških vozovih; ne poškodovati plotov in poslopij; ne metati papirja in drugih odpadkov po ulicah in sprehajališčih; biti napram vsakemu človeku vljuden; ne preganjati ptic; spoštovati imetje drugih ter postati zvest in pravičen državljan.

Vpliv ženstva v ameriškem šolstvu. V severoameriških državah prevladuje v učitelstvu ženstvo, in sicer v toliki meri, da v nekaterih mestih več moškega učiteljstva ni. 54% mest na srednjih šolah zavzemajo učiteljice in istotako 17.6% na univerzah. Pričakuje se, da bo ta sistem izdatno vplival na nadaljni razvoj prihodnjih generacij.

Šolobveznih otrok na Ogrskem je bilo po zadnjem statističnem poročilu 3,125.000. Od teh jih 655.000 ni bilo vpisanih v nobeno šolo, ker je premalo šol.

Skrb za obrambo mladine.

—1. Zavodi za pokvarjeno mladež se povsod množijo, ne raditega, ker bi morda bilo več pokvarjene mladine sedaj nego prej, ampak zato, ker se vedno bolj spoznava korist takšnih vzgajališč. Tudi v naših deželah bi bilo treba pomisliti na takšna vzgajališča, da se društvo očisti brezdelnih barab in zniža število zločincev, razgrajačev in pretepačev.

O obrambi mladine je izdal knjigo češki profesor dr. Foustka. Pravi, da bi zakon o varstvu mladine ne koristil mnogo, ker je v Avstriji premalo vzgajališč in drugih zavodov za zanemarjene in nravno propale otroke. Kot temelje obrambe ali varstva mladine navaja: 1. Moderna skrb za otroke in mladež se bo uredila zakonitim putem, 2. ona bode organiško razvita v sestav uredb in zavodov, ki bodo notranje zvezani in enotno urejeni, in sicer a) za telesno slabo in bolno mladež, b) za duševno slabo, zakasnelo in zanemarjeno dete, c) za npravno zakasnelo, ogroženo, npravno zanemarjeno dete, d) za po razumu, npravnosti in telesu normalno, a vendar varstva potrebno dete, in to zaradi njegove zapuščenosti, osirotelosti in njegovega mučenja v razni starosti. Varstvena vzgoja bode združila vse praktiške državne, deželne in privatne institucije. 3. Moderna skrb za otroke in mladino bode prosvetna svetovna skrb; 4. ona bode izraz plemenito socijalnega in socijalizujočega duha in 5. izraz v resnici humanitarnega duha — iz nje treba odstraniti vse postranske verske nakane in egoizem narodnostnega šovinizma.

Obramba otrok pred pokvarjenjem ulice. Nekatera mesta v Švici so spoznala, da ulica za otroke nevarna stvar. Da se torej onemogoči razvoj zločinstva pri mladini, skušajo prevzeti nadzorstvo nad mladino v času, ko ni šole, posebno če starši ne morejo nadzirati svojih otrok. Največ je storilo v tem oziru mesto Basel. Tam se uvrščajo takšni otroci v posebne razrede, ki imajo namen, zabavati otroke z igro in lahkim delom. Tu se uče otroci šivati, plesti, izšivati, kartonaže in petja. Poleti otroci igrajo pod milim nebom, plavajo, hodijo na izlete, pozimi pa se vozijo po ledu in snegu. V enem razredu ne sme biti čez 35 otrok. L. 1910. je pohajalo te razrede čez 200 otrok. Tam se nahajajo tudi večerne šole za rokotvorno delo.

Drugo društvo, ki si je postavilo zadačo, braniti mladino pred slabim vplivom ulice, izbralo je v ta namen drugo sredstvo. Enkrat na teden zbere od 5. do 7. ure zvečer otroke v sedmih velikih sobanah. Tu otroci pojejo in se igrajo. Najbolj jih pa vabi semkaj pripovedovanje pravljic in povesti. V prošli zimi je posetilo te sobane čez 24.000 otrok. Mesto žrtvuje za ta podvzetja na leto 3000 kron. Reči se mora, da je pač malokateri denar potrošen tako dobro, kakor ta. Na ulici se dete stika s pokvarjenimi elementi, na ulici opazuje izgrede in pijanost. Z druge strani je potrebno, da se otrok zabava in miče. Zato pa je nad vse modro, to zabavo pripuščati le pod primernim nadzorstvom.

Razne vesti.

* **Srečni Kočevci.** Da še nimajo Kočevci univerze, to ni krivica naše vlade, ampak krivi so le Kočevci, ki je še niso zahtevali. Pomislite! V Kočevju obstoji c. kr. obrtna šola, seveda nemška, ki ima ravno dvakrat toliko učencev kakor učiteljev; v pripravnici

7, v 3 letnikih 15. skupaj 22. Učiteljev plača država za teh 22 Kočevcev 11. Pa da so Nemci zatirani v Avstriji! —b—

* **Gospodarski kurs za gališke nadzornike** se je vršil v Brzozovi. Trajal je 14 dni. V tečaj je bilo pozvanih 14 okrajnih nadzornikov, vodil ga je deželni nadzornik Bruhnalski. Tečaj je imel namen, vzbujati v nadzornikih smisel za narodno gospodarstvo, za sadjarstvo in poljedelstvo. — Reči moramo, da je misel zelo srečna. Le nadzornik, ki je sam vnet za gospodarstvo, bode v tem oziru vplival dobrodejno na učiteljstvo. Da pa je v gališki ljudski šoli kakor v slovenski poljedelstvo važen predmet, to se vidi iz postotkov prebivalcev, ki se z ratarstvom živijo. Bilo bi dobro, ko bi tudi slovenski nadzorniki imeli priliko, na tečajih za poljedelstvo popolniti svoje znanje. „Škola“.

* **Femke.** Društvo za madjarizacijo „F. M. K. E.“ čigar delovanje čutijo zlasti na ogrskem Slovaškem, je izdalo v 30 letih svojega obstanka za „naobrazbo“ Slovakov 1,276.000 kron; ustanovilo je 67 otroških vrtcev, 210 šolskih in ljudskih knjižnic. Siromaškim otrokom daje zastoj šolske knjige in potrebe, prireja kurze zate, kateri ne umejo madjarski, znanstvena predavanja z odnarodnujočo tendenco i. t. d. Imetje spolka znaša čez pol milijona kron in članov je 7320. Za Hrvate deluje društvo „Julijan“ „Vestnik“.

* **Cene telefonske aparate** za šole oddaja sedaj trgovinsko ministrstvo. To so obrabljeni aparati in deli aparatov, ki še dobro funkcionirajo, in s katerimi lahko naučimo otroke rabiti telefon. „Č. Škola.“

Skiptikon se rabi sedaj že v več nego 400 ljudskih šolah v Londonu. Vse nove šole imajo to izvrstno učno sredstvo. „Č. Škola.“

* **Zavod za proučevanje alkoholizma** so odprli v Moskvi. „Č. Škola.“

—**I. Skrb za prebivalstvo.** Naveli smo že v eni prejšnji številki, da so v nekaterih ameriških državah uveli zakon, vsled katerega se ne smejo oženiti osebe, katerih zdravje ni takšno, da bi se smelo pričakovati zdrav porod. V državi Illinois pa so sedaj uveli zakon, ki je s prejšnjim v nasprotju. Uvaja se občuten davek za one osebe, ki se do svojega 35. leta niso oženili in ne morejo dokazati, da so imeli zato zakonit vzrok. Dohodki od tega davka imajo pripasti rodbinam, ki imajo mnogo otrok. Za vsakega otroka, ki se narodi po drugem letu zakona, bodo matere sprejemale podporo do 500 K. — V tej skrbi za pomnoževanje prebivalstva se gre torej tudi predaleč, zakaj tako bo mogoče, da se bode prebivalstvo množilo na škodo svoje kvalitete. V skrbi za zdravje in množino naroda je treba misliti tudi na pameten izbor, to je na intenzivni izbor, ki bi odgovarjal namenu kvalitativno in kvantitativno. To je seveda problem, ki se reši samo z zakonodajnimi poskusi in na katerega se je treba ozirati.

—**I. Alkohol.** Na Bavarskem je bilo leta 1911 obsojenih 9014 oseb, katere je vse zavel alkohol, da so stopili iz vrst poštenih in prišli v roke sodniku.

—**I. Gostilnice za matere.** Občinski svet škotskega mesta Dundee je uredil nedavno gostilnice za doječe matere. Problem umrljivosti otrok je prisilil zdravnike, da so skušali pridobiti matere za dojenje svojih otrok. Izkušstvo pa je dokazalo, da se morajo v mestih s tako neugodnimi razmerami, kakor industrialno mesto Dundee, najpreje matere same dostatno hraniti, ako bi naj dojile svoje otroke. Že pred dvema leti je ustanovilo dobrotvorno društvo Social-Union gostilnico za matere. Sedaj je mesto to podvzetje tako razširilo, da je lani oddalo materam 16 000 obedov, in to polovico zastoj, polovico pa za odškodnino 20 vinarjev. Rezultati so zelo dobri. Čim je preje znašala umrljivost otrok do 4. leta 25%, se je sedaj znižala na 18%, a v rodbinah, kojih matere hodijo v to gostilnico na 7%. Sličen poskus so izveli v mestu Hore; tu pa mesto nima posebnih gostilnic, ampak matere dobivajo samo marke za obede v drugih gostilnicah.

Tudi tukaj so se uverili, da dobro hranjena mati doji svoje dete bolje nego slabo hranjena. Izdatki iznašajo za osebo 40 h na dan.

—1. Skrb za treznost. Švedska vlada je ustanovila poseben odbor, v katerem se nahajajo poleg poslancev švedskega državnega zbora tudi reprezentanti raznih interesov za napredek treznosti. Njega zadača je izdajati predpise, ki se tičejo posredbe lokalnega veta pri prodaji alkoholnih pijač, izdelovati predloge za omejevanje raznih škodljivih vplivov trgovine z alkoholnimi pijačami, končno izdelati vsestransko razpravo o splošni prepovedi alkoholnih pijač. — V švedskem ministrskem svetu je govoril minister Staaff o stremljenjih po povzdigi in razširjenju treznosti. Povdarjal je pogubni vpliv alkoholizma na socialne kakor tudi na gospodarske odnose in vidi v povzdigi treznosti edino pomoč za duševno in materialno povzdigo narodnih in individualnih razmer. Moti se kdor misli, da državne finance nimajo boljšega in sigurnejšega vira v delu naroda nego v brezmerem uživanju alkohola. Državno zakonodajstvo neče zaostajati za posamezniki v boju proti pogubnemu sovražniku ljudstva, čeravno po splošnem mnenju nima dovolj moči zato. Pojavljajo se različni nazori o reformah, ki bi se imele izvesti. Večina pa se jih strinja s tem, da bi bilo treba izvesti najprej lokalni veto, po katerem je trgovina z alkoholnimi pijačami samo tedaj v mestu dovoljena, ako se izjavita dvetretjini vseh odraslih prebivalcev, mož in žen. Veto ima veljavo samo za stamovito dobo in po preteku tega časa se ima o prodaji alkoholnih pijač ponovno glasovati. Razen tega so vloženi predlogi za varstvo društvenega reda in pravosti pred škodljivimi vplivi trgovine z alkoholom (kakor na primer znižati dobiček te trgovine, prepovedati prodajo alkohola pijancem).

Predlog za uvedbo lokalnega veta pozdravljajo povsod kakor tudi druge predloge, od katerih je državni zbor nekatere predložil kralju.

„Moje prepričanje je,“ pravi minister, „da mora država zadevo treznosti mnogo bolj podpirati nego doslej.“

Rodbina učiteljev. Rekord glede učiteljskega stanu je dosegla rodovina učitelja kralj. pruskega seminarja v pok., L. Mertelsmanna v Hanoverju. Ko je slavil svojo zlato poroko, se je zbrala njegova rodovina, med temi devet sinov in zetov, ki so bili vsi učitelji.

Mala poročila.

† **Koprivnik Janez.** Dolgoletni, marljivi naš sotrudnik, šolski svetnik in c. kr. profesor v pokoju, gospod Janez Koprivnik, je dne 9. t. m. ob pol 5. uri zjutraj po dolgotrajni mučni bolezni, 63 let star, umrl. Njegovi zemski ostanki so bili v sredo, dne 11. decembra izročeni materi zemlji. Spreveda se je udeležila ogromna množica od blizu in daleč. Blagemu pokojniku, vrlemu šolniku, plodovitemu pisatelju in značajnemu narodnjaku-domoljubu hvaležen in trajen spomin. N. v. m. p.!

Vabilo na 5. občni zbor „Slovenske Šolske Matice“, v soboto, dne 28. decembra 1912, ob 3. uri popoldne v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. — 2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: „Pedagogično in psihologično izobraževanje bodočih učiteljev.“ — 3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju. — 4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi. — 5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu. — 6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo. — 7. Proračun za prihodnja tri leta. — 8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev. — 9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je isti odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh letih stopa odbor spet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeleže občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor „Slov. Šolske Matice“.

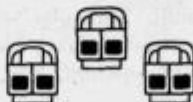
H. Schreiner, predsednik.

Dr. Ljud. Pivko, tajnik.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“. Odbor sporoča svojim članom: Dne 31. oktobra je umrl član g. Jože Riedler, ravnatelj meščanske šole v Mariboru. Plačati je torej treba donesek za 106. smrtni slučaj. Mnogo članov pa še dolguje donesek za 101. do 105. smrtni slučaj. Društveni odbor nujno zahteva poravnavo zapadlih doneskov še tekom meseca decembra 1912. — Opozarja se še enkrat, da se bodo od novega leta 1913 naprej o smrtnih slučajih posebej obveščali le oni člani, ki plačajo za to na leto po 1 K naprej. Kdor pa tega noče in ne čita nobenega učiteljskega lista, pa se eventualnim zaostankom lahko izogne, ako plačuje naprej mesečno po 2 K ali pa četrtletno po 6 K, kajti po § 3 b se morajo po prejetem opominu zaostanki naenkrat in polno plačati, kar je marsikomu težko.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1913. Sprejme se 8 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1913.

Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 1. februarja do 15. maja 1913. Sprejme se 5 vajencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1913.

SUKNO

in modno blago za gospode in dame
priporoča izvozna hiša
Prokop Skorkovsky in sin
— v Humpolcu, Češko. —

ZEFIRE

Vzorci na zahtevo franco. Jako zmerne cene.
Na željo damo tukaj izgotoviti gospodsko obleko.

DUNAJ III. Hauptstraße 95

Projekcijski aparati

solidno in stvarno izdelani za šole, društva in obitelji.
Serijske projekcijskih slik po ceni. :: Serijske na posodo.

Fotografski aparati

Sušilne plošče lastnega izdelka.

Glavni seznam vseh fotografskih potrebščin na zahtevanje
brezplačno in brez poštnih stroškov! Istotako specialni
projekcijski katalog

Razpis daril za učitelje! K 3800. Zahtevajte prospekt!

POPOTNIK

izhaja 15. dne vsakega meseca v zvezkih in
stane na leto 6 K, pol leta 3 K, četrto leta
:: 1 K 50 v. Posamezni zvezki stanejo 50 v. ::

Naročnino in reklamacije sprejema „Zavezin“ blagajnik Fr. Luznar v
Kranju. — Rokopise je pošiljati ravnatelju
:: M. J. Neratu v Maribor, Meščanska cesta (Bürgerstraße) števil. 6 ::

Za uredništvo odgovoren: Anton Sterlekar.

RAZPIS NATEČAJEV.

□ □ □

Štev. 748.

Razpis službe.

Sv. Križ pri Ljutomeru, 6 razr., meš. š., II. kr. r., mesto učitelja oz. učiteljice, št. oz. zač. n. in sl. — Prav. opr. prošnje do 31. dec. 1912 na kr. š. sv. Sv. Križ pri Ljutomeru, pošta Križevci.

Okrajni šolski svet Ljutomer, 20. novembra 1912.

Štev. 2391/12
P

Razpis službe.

Sv. Marjeta nižje Ptuja, 6 raz. meš. lj. ž. III. kr. raz. služba učitelja definitivno, s prosto sobo, n. in sl. — Red. opr. proš. do 31. decembra 1912 kraj. šol. sv. pri Sv. Marjeti nižje Ptuja.

Okrajni šolski svet Ptuj.

Ptuj, dne 29. novembra 1912.

Predsednik: Dr. Netoliczka.

Štev. 2408/12
P

Razpis službe.

Sv. Urban pri Ptuj, 4 raz. meš. lj. ž. III. kr. raz. služba učitelja v stalno nameščenje, s prosto izbo, n. in sl. — Red. opr. proš. do 31. decembra 1912 kraj. šol. sv. pri Sv. Urbanu pri Ptuj.

Okrajni šolski svet Ptuj.

Ptuj, dne 27. novembra 1912.

Predsednik: Dr. Netoliczka.

Štev. 2408/12
P

Razpis službe.

Sv. Urban pri Ptuj, 4 raz. meš. lj. ž. III. kr. raz. nadučiteljska služba, n. in sl., kat. ver. — Red. opr. proš. do 31. decembra 1912 kraj. šol. sv. Sv. Urban pri Ptuj.

Okrajni šolski svet Ptuj.

Ptuj, dne 27. novembra 1912.

Predsednik: Dr. Netoliczka.

Štev. 2482/12
P

Razpis službe.

Dornava, 3 raz. meš. lj. ž., III. kr. raz., nadučiteljska služba, n. in sl., kat. ver. — Red. opr. proš. do 10. januarja 1913 kraj. šol. sv. Dornava, pošta Možganjci.

Okrajni šolski svet Ptuj.

Ptuj, dne 4. decembra 1912.

Predsednik.

Št. 779.

Cezanjevci, 3 r., meš. lj. ž., II. kr. r., učiteljsko mesto, stalno, n. in sl. — Pr. o. prošnje do 14. januarja 1913 na kr. š. sv. Cezanjevci, pošta Ljutomer.

O. š. sv. Ljutomer, 6. dec. 1912.

Št. 1017/12.
O.

Razpis službe.

Runeč, 3 raz. meš. lj. ž., II. kraj. raz. služba učiteljice, stalno, s prosto izbo, n. in sl. — Red. opr. proš. do 15. januarja 1913, kraj. šol. svet Runeč, pošta Ivanjkovci.

Okrajni šolski svet Ormož.

Ptuj, dne 11. decembra 1912.

Predsednik: Netoliczka.

Seznam važnejših „Popotnikovih“ člankov

od leta 1883 do 1913

V proslavo tridesetletnega uredniškega poslovanja
šolskega ravnatelja M. J. NERATA.

Sestavil: Fr. K o c b e k.

□ □ □

Uvod.

„Popotnik“ je objavil pod spretnim urednikom g. M. J. Neratom v 30 letih njegovega urednikovanja mnogo raznovrstnih razprav in metodičnih obravnav, katere utegne marsikateri napredek želeči učitelj opetovano čitati in uporabljati v šolske in zasebne namene.

Da zadobe čitatelji „Popotnikovi“ skupen pregled o razglašenem bogatem gradivu in da jim olajšam iskanje važnejših člankov, sestavil sem sledeči seznam.

Izpuščena so poročila „Zavezinih“ zborovanj in drugih društev, ker nimajo tako trajne važnosti, kakor raznovrstni drugi spisi.

Ker sem moral ureditev izvršiti v največji naglici, morda ni prišel marsikateri članek v pravi predal, kar se mi naj oprosti. Pri nekaterih spisih je bilo sploh dvomljivo, kam se naj uvrstijo, ker se včasih nanašajo na več tu rabljenih skupin.

Iz „Seznama“ pa je razvidno, da so marljivi „Popotnikovi“ sotrudniki obravnavali skoraj vsa aktualna vprašanja pedagogike, metodike in raznih znanosti. Tako je teh 30 letnikov „Popotnika“ bogat zaklad duševnih proizvodov slovenskih učiteljev in šolnikov srednjih šol.

Pregled:

	Stran		Stran
I. Občna pedagogika	3	b) Prirodopis:	
II. Dušeslovje	3	1. Splošno	14
III. Logika	3	2. Botanika	15
IV. Vzgoja	3	3. Mineralogija	15
V. Pouk	6	4. Samatologija	15
VI. Občno ukoslovje	7	5. Zoologija	15
VII. Posebno ukoslovje.		X. Kmetijstvo in šol. vrtnarstvo:	
Učne slike:		a) Kmetijstvo vobče	15
1. Nazorni pouk	8	b) Šolsko vrtnarstvo	15
2. Realije:		XI. Domovinoslovje	16
a) Prirodopis	8	XII. Zemljepis in potopisi	16
b) Prirodoslovje	9	XIII. Zgodovina	16
c) Zemljepisje	9	XIV. Matematika:	
d) Zgodovina	9	a) Računstvo	16
3. Obravnava berilnih sestavkov:		b) Geometrično oblikoslovje	17
a) Vobče	9	XV. Risanje	17
b) Začetnica	9	XVI. Pisanje	18
c) Drugo berilo	10	XVII. Petje	18
d) Tretje "	10	XVIII. Telovadba	18
e) Četrto "	11	XIX. O ročnih delih:	
f) Pesmarica	11	a) deških	19
4. Slovnica in spisje	11	b) ženskih	19
5. Računstvo	11	XX. Zgodovina pedagogike	19
6. Geometrično oblikoslovje	11	XXI. Šolska higijena	20
7. Petje	11	XXII. Razni spisi o šolstvu:	
VIII. Jezikoslovje:		1. Šolstvo vobče	21
1. Slovenščina.		2. Šolstvo srednjih šol	22
a) Slovnica	11	3. Šolske knjige ljudskih šol	
b) Pravopis	13	in ocene	22
c) Spisje	13	4. Šolske razstave in muzeji	23
d) Slovstvo	13	5. Učiteljstvo. — Šolska politika	23
e) Mladinsko slovstvo in knjiž-		6. Šolska uprava	25
nica	14	7. Zakonodaja	26
2. Nemščina	14	8. Zgodovina šolstva in šol	26
IX. Prirodoznanstvo:		9. Obrtno-nadaljevalne šole	26
a) Prirodoslovje	14	11. Šolniki	26
		XXIII. Razni spisi	26

I. Občna pedagogika.¹

- Eksperimentalna pedagogika.** — Č. XXVIII., p. 112 — 113.
Na meji dveh stoletij. — D. Martinov. XXII., p. 1 — 9.
Moralno-pedagoški poskusi in uspehi. — P. Flerè. XXXIII., p. 1 i. d.
Novi problemi pedagogike. — Brinjos. XXI., p. 33 — 39.
Paberkiz iz socijalne pedagogike. — Iv. Šega. XXIII., p. 180 — 182.
Pedagogiški iveri. — I. Bano. IX., p. 272.
Pedagogiški utrinki. — Iv. Šega. XXI. do XXVII.
Pedagoška študija o otroku. — J. Polak. XXVIII., p. 365 — 371; XXIX., p. 73 — 79.
Šolska občina. — Dr. K. Ozvald. XXXI., p. 364 — 366.
Utrinki iz socijalne pedagogike. — Brinjos. XVIII., p. 1 — 4 i. d.

II. Dušeslovje.

- Ali še razumemo otroke?** — F. V. XXXIII., p. 137 — 138.
Analiza duševnega obzorja otroškega in dušeslovni proces učenja. — H. Schreiner. XXIII., p. 1 — 4 i. d.
Analogija čutnega in umnega spoznanja. — A. Meško. IX., p. 33.
Iz duševnega življenja otroškega. — L. Černež. XIX., p. 305; XX., p. 5.
Iz otroške psihologije. — Po dru. Masaryku Drag. Pribil. XXI., p. 322.
Kako se skrbi po šolah za razvoj v obraznosti? — S. Cvahte. VII., p. 97.
Nekaj o istinitosti pojavov. — K. K. XXVI., p. 208 — 209.
O detinji psihologiji. — Drag. Pribil. XXI., p. 245.
O lepeznanstvu. — Ivan Klemenčič. XI., p. 5.
Pojem »jaz« in njega odnošaji do volje. (Dušeslovna študija.) — X. XXVIII., p. 8 — 11.
Praktični razum. — Dr. V. Korun. XIX., p. 3.
Psihologični listi. — H. Schreiner. XIV., p. 2 — 4; XV., p. 49; XVI., p. 17.
Psihologični »utrinki«. — Jos. Fischer. XVII., p. 1 — 3 i. d.; XV., p. 353; XVI., p. 51.
Razum in srce. — Žalčanov. XXIII., p. 215 do 219.
Samozavest, njen razvoj in njena važnost v človeškem življenju. — VIII., p. 33.
Spomin. — J. Klemenčič. IV., p. 35.
Strasti. — J. Klemenčič. IV., p. 273.
Temperament glede na vzgojo otrok. — Fr. S. Lekše. XI., p. 291 i. d.
Zavist. — J. Klemenčič. IV., p. 326.
Značaji. (Iz grškega po Teofrastu preložil prof. Fr. Brežnik. — XI., p. 8 — 9 i. d.)

III. Logika.

- Logika.** — Dr. J. Križan. VII. in VIII. Tudi posebej tiskana.

IV. Vzgoja.

- Ali je egoizem vzgojni princip.** — K. K. XXXIII., p. 321 i. d.
Črtice o vzgoji in pouku. — I. Stukelj. XIII., p. 99 — 102 i. d.
Darvinizem in vzgoja. — A. Pesek. XXIII., p. 161 i. d.
Gojitev pravnega čuta. (Za nagrado.) — XI., p. 166.
Harmonična vzgoja otrok. — Fr. Gabršek. IV., p. 113.
Hvala, važno vzgojno sredstvo. — A. Kosi. XXXI., p. 362 — 363.

¹ Kratice: Rimske številke značijo dotični letnik; p. = pagina = stran; i. d. = in dalje.

- Idealizem in realizem.** — A. Požegar. XXX., p. 225 — 234.
- Idealizem in šola.** — M. Iglar. XVIII., p. 121 i. d.
- Individualna stran vzgoje in pouka v ljudski šoli.** — Jos. Zbroj in Drag. Svoboda. XXVII., p. 197 i. d.
- Izgojite verskonravne bodoče matere in izgojili ste narod po ravno tistem načelu.** — S. V., p. 242.
- Iz pedagoških časnikov.** (Nekatere misli o etičkem vzgojevanju in poučevanju.) — Drag. Pribil. XXI., p. 212 i. d.
- Javna morala in šola.** — Dr. G. A. Lindner. — IV., p. 321.
- Je li kazen odgojno sredstvo?** — A. Požegar. XXX., p. 193.
- Je-li res učiteljstvo krivo slabe vzgoje šolske mladine?** — Fr. Podobnik. XVI., p. 195.
- Kako bode šolski pouk to, kar bi naj bil: vzgojevalen pouk?** (Za nagrado.) — XI., p. 305.
- Kako in pri kateri priliki se ima deca o varstvu živali in rastlin poučiti?** — —h— VII., p. 209.
- Kako je otrokom blažiti srce doma in v šoli.** — Družovč. XVIII., p. 353 — 355.
- Kako je učitelju delovati, da se otroci tudi zunaj šole lepo in dostojno vedejo?** — M. Heric. XXIII., p. 118.
- Kako je vaditi deco v bogljivosti pri domači odgoji.** — Fr. Šorn. IV., p. 307.
- Kako laži in tatvini v okom priti in ji izmed učeče se mladine iztrebiti.** — Senčica. V., p. 82.
- Kako je vzgajati mladino, da sovraži laž in ljubi resnico.** — Iv. Klemenčič. XVIII., p. 69.
- Kako more učitelj tudi zunaj šole delovati na spodobno obnašanje šolske mladine.** — R. Knaflič. X., p. 105.
- Kako naj se goji uspešno ljubezen do domovine v ljudski šoli?** — J. Polak. XXIX., p. 245 — 248.
- Kako odgojevati deco k delavnosti.** — I. Kelc. V., p. 129.
- Kako odgojevati učence k delavnosti in zvestemu izpolnjevanju dolžnosti?** — J. Leskovar. XVIII., p. 306 — 310.
- Kako se goji v šoli sočutje.** — J. Fistravec. IX., p. 195.
- Kako se naj budi in goji ljubezen do Najvišje vladne hiše, do očetnjave in domovine.** — Fr. Suher. V., p. 273.
- Kako se pri mladini vzbuja milosrčnost do živali.** — J. Zupanek. VIII., p. 35.
- Kako učence napeljevati k marljivosti in vztrajnosti do učenja.** — J. Kunstič. V., p. 305.
- Kako uporabljaj učitelj posamezne predmete v vzgojilni namen.** — L. Fettich-Frankheim. XXIV., p. 74.
- Kako vlogo naj igra učitelj pri vzgojevanju odrasle mladeži.** — Posnel Pr. A—k. XIV., p. 373 — 377.
- Katera sredstva se ponujajo učitelju v pospeševanje nravstvenosti pri mladini.** — Fr. Jamšek. V., p. 50.
- Katere moralne dobičke prinaša človeku delavnost? Kako naj šola napeljuje mladino k delavnosti.** — Marija Urbančič. IX., p. 347.
- Kakšen vpliv ima snažnost na odgojo in kako naj šola to pospešuje.** — V. Vodopivec. IX., p. 331.
- K opazovanju otroške osebnosti.** — S. E. XXVI., p. 167 — 170.
- Laž in resnica.** — A. Požegar. XXVII., p. 257 i. d.
- Leposlovje — izobraževalna sila.** — Janko Košan. XVI., p. 9 i. d.
- Misli o potrebi telesnih kazni v naših šolah.** — V., p. 257.
- Mladina naj se uči varčno gospodariti.** — Sv. Hauptman. IX., p. 49.
- Mnogojezičnost pri vzgoji.** — Po dru. G. Lindnerju. V., p. 161.
- Nabožna vzgoja.** — Fr. Gabršek. IV., p. 241.
- Narodna vzgoja.** — I. Černy in Drag. Pribil. XXX., p. 1 — 5.
- Navajajmo mladino k modremu opazovanju veličastne narode!** — M. Heric. XXVIII., p. 134 — 138.
- Navajajmo mladino k štedljivosti.** — Vek. Kukovec. XXI., p. 11 — 18.
- Nekatere misli o vzgoji mladine doma in v šoli.** (Za nagrado.) XIII., p. 183 — 187 i. d.
- Nekoliko črtic iz domače vzgoje v prostih Slovencih.** — J. Stukelj. X., p. 143 i. d.

- O edinstvenosti pri pouku in vzgoji.** — M. Heric. XX., p. 257 i. d.
- O gojitvi značajev.** — Fr. Praprotnik. XVII., p. 201 i. d.
- O hudolednosti mladine.** — Dr. A. Herevoch in Drag. Pribil. XXVIII., p. 33 i. d.
- O ljubezni.** — I. Kelc. V., p. 97. — X., p. 39 i. d.
- O napakah značaja, ki se največkrat nahajajo pri naših šolskih otrocih, in kako jih odstraniti?** — Iv. Kelc. XXV., p. 57 i. d.
- O narodnej vzgoji v Slovencih.** — Iv. Stukelj. XVI., p. 290—295.
- O nravni vzgoji in nravnem pouku.** — Dr. Ot. Chlup in K. Svoboda. XXVIII., p. 321 i. d.
- O nravno-verski vzgoji v ljudski šoli.** — J. Fon. IX.
- O odgoji odgojiteljic.** — Po dru. G. Lindnerju. V., p. 17.
- O surovosti naše mladine.** — Fr. Šorn. VIII., p. 81, 99, 113.
- Otroci, odgojevatelji odraslih.** — A. Požegar. XXVIII., p. 129 i. d.
- O veselosti mladine doma in v šoli.** — M. Kokot. IV., p. 115 i. d.
- O vzgoji k snažnosti.** — V c. VIII., p. 321.
- O vzgojnem vplivu ljudske šole na samostojnost otrok.** — A. Kosi. XXX., p. 289 do 291.
- Pedagoška sugestija.** — s. XXII., p. 33—35.
- Pedagoški izreki o razvoju in odgoji.** — XIV., p. 88.
- Pismo uredniku »Popotnika«.** — Dr. Ahasverus. IV., p. 97.
- Poglavje o »surovosti« naše mladine.** — Iv. Šega. XXVI., p. 204—207.
- Pokret za umetniško vzgojo v tujini.** — D. P. XXVIII., p. 314—316.
- Posamezne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu.** — A. Gradišnik. XIV., p. 273 do 274 i. d.
- Pozdravljajte!** — V. Pulko. XX., p. 36—37.
- Samodelavnost učencev pri pouku.** — H. Schreiner. XVII., p. 36 i. d.
- Spoznavaj življenje.** — Fr. Gabršek. IV., p. 305.
- Stik ljudske šole z varstvenim sodiščem v brigi za zanemarjeno mladino.** — Fr. Milčinski. XXXIII., p. 292.
- »Sv. Miklavž« kot pedagog.** — V., p. 356.
- Šesta božja zapoved v ljudski šoli.** — A. Kosi. XXI., p. 360—365.
- Šola in varstvo živali.** — Jos. Ažman. XXVI., p. 33—42.
- Telesna kazen.** — W. Foerster in P. Flerè. XXXII., p. 323—327.
- Telesni siločut in njegova higijena.** — A. Požegar. XXIX., p. 65.
- Učitelj-vzgojitelj.** — J. Štrukelj. XVI., p. 177—179.
- Umetniška vzgoja v šoli z ozirom na učno snov.** — Drag. Svoboda. XXVII., p. 33 i. d.
- Umetniški vzgoji.** — e—, XXX., p. 76—81.
- Umetniški vzgoji.** (Šola bodi otroku svetišče.) — Drag. Humeck. XXX., p. 178 do 182. — (O ogledovanju slik), p. 206 do 209.
- Umetniški vzgoji.** — Drag. Humeck. XXXII., p. 177—180.
- Umetniški vzgoji:** — D. Humeck. XXXI., K poglavju o šolski tabli. — XXXI., p. 13 do 17. Krasilne vaje pri risarskem pouku. — XXXI., p. 76—80. O modeliranju. — XXXI., p. 359—362. O svinčniku. — XXXI., p. 337—342.
- Umetnost pa ljudska šola.** — M. Pirnat. XXXII., p. 239—241 i. d.
- Vaja in privada — vzgojno in učno sredstvo.** — R. Knaflič. X., p. 17.
- Versko-nravana vzgoja v narodni šoli.** — V., p. 337, 353, 370.
- V izpodbudo.** — M. Heric. XXIV., p. 354 do 357.
- Vplivi dušnih pretresov pri domači in javni odgoji.** — A. Požegar. XXVI., p. 101 do 107 i. d.
- Vzgoja zanemarjene mladine.** — Fr. Gabršek. IV., p. 65.
- Vzgoja k vzorbenosti in vporabnosti.** — Kelc. VII., p. 81.
- Vzgojni pomen domačije in šole.** — K. Kveder. XXXI., p. 1—5 i. d.
- Vzgojni pomen otroške igre.** (Za nagrado.) — XII., p. 329 i. d.

- Vzgojno delovanje države. — Fr. Gabršek. IV., p. 194.
- Vzroki izprijenosti naše mladine in sredstva proti tej izprijenosti s posebnim ozirom na deželne razmere. — Jože Svetlin. XXII., p. 35 — 44.
- Začetek modrosti je strah božji. — Iv. Stukelj. XVI., p. 2 — 6.
- Zahtevki, ki sledijo iz bistva izobraževanja za ustroj šolskih tipov in njihovih učnih načrtov. — Kerschensteiner - Ozvald. XXXIII., p. 377.

V. Pouk.

- Besedica o veselosti v šoli. — L. Černej. XXI., p. 234 — 237.
- Delovanje učiteljstva z ozirom na varstvo življenja in rastlin. — A. Smrdelj. XXVI., p. 69 — 74.
- Higijena pozornosti. — Nečaj in Drag. P. XXVII., p. 299 — 304.
- Humor v šoli. — VIII., p. 17.
- Individualen pouk v ljudski šoli. — Iv. Stukelj. XXII., p. 321 — 325.
- Individualnost pri poučevanju. — V. Ptáček. V., p. 209, 225.
- Kako naj se učitelj pripravlja na pouk in kaj koristi učitelju kakor tudi učencem tako pripravljanje. — I. Zotter. XXI., p. 291 — 294.
- Kuga v šoli. — L. Černej. XXX., p. 66 — 67.
- Kako učitelj zbudi svojim učencem veselje do učenja in kako mu je ravnati, da ga ne zgubijo? (Za nagrado.) — XIII., p. 225 do 228.
- K poglavju o disciplini. — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 225 — 227.
- Luč in tema. — E. Gangl. XXVI., p. 65 — 68.
- Nedostatnost disciplinarnih sredstev. — I. K. XXI., p. 265 — 268.
- Nekaj o pouku v oddelkih. — D. P. XXIV., p. 211 — 215.
- Nekaj o zasebnem pouku aristokratske mladine. — J. L. XXIII., p. 314 — 316.
- Nekatere organske napake v govorjenju. — Dr. Jos. Tominšek. XXIV., p. 6 — 9.
- Nekateri novejši pojavi na našem šolskem polju. — Iv. Magerle. XXV., p. 161 — 171.
- Nekoliko opazk glede pazljivosti. — L. Černej. XXX., p. 134 — 136.
- Nepovoljni uspehi naših šol in njih vzroki. — Fr. Vajda. XXXI., p. 225 — 230.
- Nevbogljljivost v šoli. — D. P. XX., p. 2 — 5.
- O avtoriteti. — D. Pribil. XX., p. 81 — 84.
- O gluhoemnih. — J. Koprivnik. VIII.
- O nalogah. — Drag. Pribil. XX., p. 42 — 45.
- O nekaterih pogojih uspešnega in trajnega šolskega pouka. — F. Vrečko. XIII., p. 241 do 243 i. d.
- O poglavju, posvečenemu ponavljanju. — J. Polak. XXIX., p. 367 — 369.
- O pouku, kakršnega zahteva od šole njen okoliš. — J. Polak. XXXII., p. 290 — 300.
- O pravilnem ponavljanju. — J. Polak. XXIX., p. 212 — 213.
- O prenovljenju učenja na izust. — J. Polak. XXIX., p. 301 i. d.
- O razpoložnosti otrok za nauk. — Drag. Svoboda. XXVII., p. 1 — 4.
- O učnih načrtih. — S. XXXI., p. 312 — 315.
- Ovire povoljnemu učnemu in vzgojnemu vspehu na ljudski šoli (zlasti na deželi) in kako bi se odstranile. — Franc Slanc. XII., p. 4 i. d.
- O vprašanju pri pouku. — Fr. Vrečko. XI., p. 20 — 22, 36 — 38.
- O zanesljivosti otroškega pričevanja. (Metodologičen donesek.) — Dr. K. Ozwald. XXXI., p. 289 — 293.
- Peta češka deželna učiteljska konferenca o pouku čitanja. — D. P. XXX., p. 6 — 12.
- Ponedeljek v šoli. — M. Lichtenwallner. XXI., p. 129 — 132.
- Ponedeljek v šoli. — Fr. Suher. XXI., p. 205 — 208.
- Postopanje učitelja z nedostatno nadarjenimi otroci. — M. Fr. Kante. VII., p. 33, 49.
- Potreba enotnosti metode na večrazrednicah. — V. Pulko. XXXII., p. 257 — 265.
- Poučuj nazorno. — D. Pribil. XX., p. 321 do 324.
- Pouk v gluhoemnicah. — A. Arko. XXVII., p. 225 — 232.
- Pouk v realijah — vzgojevalna sila. — Lud. Černej. XIX., p. 97.

- Pouk v oddelkih.** — H. Schreiner. XVI., p. 210—211.
- Pravni pouk v narodni šoli.** — D. Martinov. XXII., p. 174—180.
- Razdelitev učencev po zmožnostih.** — I. Zeman in Drag. Pribil. XXVIII., p. 11—18.
- Razložek med posameznim in skupnim poukom glede na sredstva in smoter.** — V. Korun. XIV., p. 113—115 i. d.
- Samodelavnost pri pouku.** — L. Černej. XV., p. 260—264.
- Silhuete (7).** — J. Polak. XXX., p. 325 i. d.
- Skupno in vzajemno delovanje učiteljev na večrazrednicah.** — J. Lasbahar. VI., p. 17.
- Solnce učilnice ali učiteljeva prva lastnost.** — VI., p. 193.
- Stara navada je železna srajca!...** — J. Polak. XXX., p. 20—23.
- Triandrus.** — Miro Šijanec. XXVIII., p. 235.
- Učiteljeva osebnost.** — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 345—353.
- Važnost poučnih šolskih izletov.** — Iv. Burdian. XXX., p. 305 i. d.
- Važnost realnega pouka za naš narod.** — Prof. Hauptman. VI., p. 113.
- Vesele obraze!** — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 313—317.
- Vihravost pogubna hiba, mirnost dragocena vrлина, njih pojav pri pouku in delovanju učiteljevem.** — M. Heric. XXII., p. 287 do 291.
- Zakaj ne dosežejo poedini, duševno normalno nadarjeni otroci učnega smotra? Kako je pospeševati enakomerno napredovanje razreda?** — Fr. Jamšek. V., p. 260.
- Zakaj nekateri učenci ne dosegajo v šoli zahtevanih uspehov?** — D. P. XXIX., p. 119—120.
- Zakaj se učni smoter v ljudski šoli ne doseže in v kolikor zadene krivda učitelje same?** — J. Lasbacher. XX., p. 71—75.
- Za koliko podpira šolska strahovalnost ali disciplina poučevanja neposredno.** — Fr. Jamšek. IV., p. 129, 148.
- Zborduša.** — A. Požegar. XXVIII., p. 289 do 296.

VI. Občno ukoslovje.

- Ad interim!** — V. Bežek. XXIV., p. 97 do 104. — **Ad interim! II.** — Fr. Hubad, p. 128—133. — **Ad interim! III.** — V. Bežek, p. 161—185.
- »Analitično-direktni« metodi v pozdrav in slovo.** — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 168 do 173.
- Analitična metoda — ali ne?** (Odziv na »Odgovor« g. A. Štritofa.) — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 292—299.
- Didaktični formalizem (za nagrado).** — XXV., p. 33—46.
- Disciplina.** — Jos. Supanek. XVI., p. 83 do 86.
- Formalne stopnje.** — M. Lichtenwallner. XVIII., p. 132 i. d.
- H. Scharrelmann.** — P. Flerè. XXXII., p. 7—20 i. d.
- Iz mojih drobnih zapiskov.** — J. Polak. XXXII., p. 147—151 i. d.
- Izpraševanje in izpiti.** — Dr. Fr. Ilešič. XXXII., p. 48—50.
- Kranjski pristaši formalnih stopenj in njih kritik.** (Nekaj odgovora.) — Fr. Hubad. XXIV., p. 193—202 i. d.
- Moj odgovor.** — V. Bežek. XXV., p. 1 i. d.
- Nazorni uk — propadevika realij.** — Eliza Kukovec. XXVIII., p. 217 i. d.
- O »analitično-direktni« metodi pri pouku nemščine.** (Odgovor g. dr. Jos. Tominšku.) — A. Štritof. XXII., p. 228—239.
- Odlomki iz moderne didaktike.** — P. Flerè. XXXI., p. 230—237.
- O formalnih in didaktičnih stopnjah in pa o razvijajoče-upodablajočem pouku.** — V. Bežek. XXIV., p. 1—5 i. d.
- O koncentraciji pouka v ljudski šoli.** — H. Schreiner. XIII., p. 2 i. d.
- O podrobnem učnem načrtu.** — J. Polak. XXIX., p. 280—283.
- O pouku v oddelkih.** — R. Horvat. XXVIII., p. 147—153, 173—176.
- O pripravi na pouk.** — J. Polak. XXIX., p. 168—171.

- Pedagoško-didaktične drobtince.** — Dr. J. Bezjak. XXVI., p. 289 i. d.
- Pravičnost in nepristranost — važni učiteljevi lastnosti.** — A. Kosi. XX., p. 149 do 154.
- Razvijajoče-upodablajoča metoda v službi »materinske šole« in otroškega vrtca.** — V. Bežek. XXIV., p. 301 i. d.
- Svobodna beseda o svobodni metodi.** — A. Požegar. XXXI., p. 5 i. d.
- Še enkrat: »analitično-direktna« metoda.** (Zadnji odgovor g. dr. Jos. Tominšku.) — A. Štritof. XXII., p. 326 — 328.
- Šolska izguba.** — Iv. Stukelj. XX., p. 65 do 68.
- Tehnika in nazornost v učni metodi.** — Iv. Stukelj. XXVI., p. 1 — 9.
- Učiteljeva pismena priprava na pouk in vzgojo.** — I. Supanek. XXI., p. 148 — 150.
- Zadnjikrat: analitično-direktna metoda.** — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 355 — 356.

VII. Posebno ukoslovje.

Učne slike.

1. Nazorni pouk.

- Cerkev.** — J. Koprivnik. VI., p. 37.
- Hiša.** — T. Grah. V., p. 87.
- Pomenki z našimi prvenci.** (1. Travniki; košnja. — 2. Žitno polje; žetev. — 3. Gozd.) — O. Sittig. XX., p. 324 — 326.

2. Realije.

a) Prirodopis.

- Bakrenasti krešič.** — J. Kryl. IV., p. 87.
- Belouška** (po biologiški metodi). — V. Pulko. XXIV., p. 250 — 254.
- Črvl.** — A. Kosi. X., p. 227.
- Čuk.** — V. Pulko. XIX., p. 85.
- Domači golob.** — T. Godomerski. IV., p. 247.
- Domači prešič.** — T. Godomerski. V., p. 7.
- Globojanja.** — T. Godomerski. IV., p. 310.
- Glogov belin.** — J. Lasbahar. V., p. 180.
- Hruška.** — Josip Lasbahar. XII., p. 102 i. d.
- Jež.** — A. Kosi. X., p. 327.
- Jesenski podlessek.** — A. Kosi. IX., p. 305.
- Krt.** — A. Kosi. III. ber. XIII., p. 342.
- Kukavica.** — A. Kosi. II. berilo. XIII., p. 135 — 138.
- Kuhinjska sol.** — T. Godomerski. V., p. 23.
- Lastovka.** — M. V. Hočki. V., p. 68.
- Lipa** (po biologiški metodi). — D. P. XXV., p. 172.
- Nekaj iz prirodopisja.** (Glogov belin.) — V. Pulko. XVIII., p. 232 i. d.
- Ob potoku.** (Pouk v naravi.) — A. Špan. XXIX., p. 141 — 146.
- Pšenica in rež.** (Učna slika za II. r., 2. in 3. š. l.) — Fr. Gajšek. XXI., p. 211 — 212.
- Rega.** — J. Lasbahar. V., p. 116.
- Rž.** — V. Pulko. XXVI., p. 135.
- Smreka.** — Dragoslav. IV., p. 84.
- Ščinkovec ali zeba.** — St. Marin. XVIII., p. 7 — 9, 21 — 23.
- Ščuka.** II. berilo, št. 92. — T. Godomerski. V., p. 99.
- Ušati netopir ali uhán.** (Po bioloških načelih.) — M. Iglar. XXV., p. 273 — 280.
- Uvod učencev v troje kraljestev prirode.** III. berilo, št. 138. — F. R. VIII., p. 214.
- Vrabc.** II. berilo. — H. Bračičeva. XXXIII., p. 177.
- Vrtni polž.** — F. Godomerski. IV., p. 150.
- Zajec.** II. berilo, št. 94. — J. Koprivnik. V., p. 376.
- Zvonček.** — Ana Pfeifer. XXXIII., p. 107 do 113.
- Železo.** II. berilo, št. 102. — J. Koprivnik. IX., p. 8.

b) Prirodoslovje.

Črtice o galvanski elektriki. — V. Pulko. XXXIII., p. 381.

Fizikalni poskusi v narodni šoli. — Na podlagi šolskih beril sestavi Tomaž Romih. IX., priloga p. 1. (Obravnava iz drugega berila sledeča sestavka: št. 120 »Zrak«, in št. 121 »Veter«.)

Najvažnejši poskusi v pojasnenje prirodo-

slovnih beril II., III. (IV.) čitanka. — E. Slanc. XVI., p. 151 i. d.

Parni stroj (lokomotiva). — V. Pulko. XX., p. 99.

Plavanje. — V. Pulko. XXXIII., p. 75—77.

Težnost in teža. — V. Pulko. XXIV., p. 114 do 116.

Tlakomer. — J. Sabati. IV., p. 211.

c) Zemljepis.

Štajersko. — V. Pulko. XIX., p. 197.

Zemljepisje v narodni šoli. — J. Kelc. III., IV., p. 41, 104; V., p. 147. Obravnava se: 1. Šola, 2. Dom, 3. Kraj, 4. Županija, 5. Krajina, 6. Okraj, 7. Okrajno glavarstvo; I. Štajersko, II. Koroško, III. Kranjsko,

IV. Primorsko, V. Dalmacija, VI. Poknežena grofija Tirolska s Predarliskim, VII. Solnograška vojvodina, VIII. Nadvojvodina avstrijska nad Anižo.

Zvezde. — Fr. Fink. XXVIII., p. 154—156.

d) Zgodovina.

Anton Martin Slomšek. — Učna slika za višjo stopnjo. Val. Pulko. — XXI., p. 77 do 82.

Ciril in Metod. — D. Lesjak. XVIII., p. 198.

Iznajdba knjigotiskarstva. — G. Majcen. XII., p. 9.

Ljudevit Gaj in ilirski pokret. — Dr. Fr. Ilešič. XXX., p. 355—359.

Smodnik. — V. Pulko. XXIV., p. 85.

3. Obravnava berilnih sestavkov.

a) Vobče.

Čitanka — središče šolskemu pouku. E. B. XII., p. 65—68.

Kako obravnavajmo razna berila, da jih dobro razumejo otroci in si osvoje njih vsebino za življenje? — R. Horvat. XXVI., p. 271—276.

Kako se ima vaditi prosta in nepretrgana ponova čitalne in realistične tvarine? — V. Pulko. XX., p. 183.

Kako se naj obravnavana berila izkoriščajo v jezikovnem smislu na poseben način. — Dr. Bezjak. XXII., p. 281—286, 318 do 321.

Psihologično-metodična utrditev učne slike »Iznajdba knjigotiskarstva«. — G. Majcen. XII., p. 51.

O estetiškem deklamovanju v ljudski šoli. — Dr. J. Bezjak. XXVII., p. 262—270, 305—308.

K metodiki pouka v začetnem čitanju. — M. Heric. XXX., p. 99—104.

O Martin Krpanovi »angleški soli«. — Dr. Fr. Ilešič. XXIV., p. 50—56.

O razlaganju besed, izrazov in rekel pri obravnavi beril v ljudski šoli. — Dr. J. Bezjak. XXIII., p. 197 i. d.

O rekljih in njih uporabi v šoli. — Jos. Brinar. XXVII., p. 107 i. d.

Pregovori in izreki ter njih obravnava v ljudski šoli. — (Za nagrado.) XIII., p. 17 do 19 i. d.

b) Začetnica.

Prvi pouk po analitično-sintetični učbi. J. Kelc in S. Šalamun. III. in IV.

Štev. 37. Lakomni pes. — J. Lasbahar. IV., p. 40.

Štev. 39. Vrabec in konj. — Lasbahar. X., p. 24.

Štev. 47. Ščinkovec ali zeba. — T. Godomerski. VI., p. 23.

Štev. 51. **Strupovite gobe.** — A. Kosi. VIII., p. 313.

Štev. 57. **Najbolje vince za otroke.** — J. Lasbahar. IV., p. 168.

Štev. 60. **Bučelica in golobček.** — J. Lasbahar IV., p. 102.

c) Drugo berilo.

Štev. 8. **Prva skrb.** — J. Koprivnik. V., p. 309.

Štev. 10. **Bog pomaga.** — J. Koprivnik. VIII., p. 7.

Štev. 11. **Goreča voda.** — J. Lasbahar. V., p. 340.

Štev. 12. **Varičnost.** — A. Godec. VIII., p. 167.

Štev. 15. **Sirota Jerica.** — Marica Godec-Fürst. XXI., p. 208.

Štev. 15. **Sirota Jerica.** — Lasbahar Jos. XI., p. 24.

Štev. 16. **Matí.** — T. Godomerski. V., p. 51.

Štev. 18. **Drago zeljice.** — J. Lasbahar. VI., p. 51.

Štev. 23. **Bog je pravičen.** — Fr. Grm. XXII., p. 83.

Štev. 25. **Bodi usmiljen.** — J. Lasbahar. VIII., p. 19.

Štev. 26. **Kam in kje.** — J. Lasbahar. VI., p. 135.

Štev. 30. **Sreče dom.** — J. Lasbahar. VI., p. 195.

Štev. 34. **Zdihljeji slepega.** — J. Lasbahar. IV., p. 379.

Štev. 35. **Najžlahtnejše dišave.** — K. Pestevšek. IV., p. 8.

Štev. 37. **Pot do kruha.** — J. Lasbahar. VII., p. 328.

Štev. 40. **Hruška.** — J. Lasbahar. VII., p. 297.

Štev. 41. **Skrb za zdravje.** — A. Godec. IX., p. 41.

Štev. 42. **Kruh in voda.** — J. Lasbahar. VII., p. 22.

Štev. 44. **Bog za vse skrbi.** — J. Lasbahar. VIII., p. 68.

Štev. 45. **Hiša.** — J. Koprivnik. VII., p. 38.

Štev. 46. **Lastovkam.** — J. Lasbahar. VII., p. 117.

Štev. 63. **Rožici.** — J. Lasbahar. VIII., p. 199.

Štev. 72. **Pomladanska.** — J. Lasbahar. VIII., p. 133.

Štev. 78. **Deček in ptica.** — G. Majcen. XII., p. 121—123.

Štev. 78. **Deček in ptica.** — J. Lasbahar. V., p. 163.

Štev. 108. **Solnce.** — J. Lasbahar. VIII., p. 101.

Štev. 112. **Lahko noč.** — J. Lasbahar. VI., p. 358.

Štev. 130. **Zimski dan.** — T. Godomerski. VI., p. 8, 26.

Štev. 167. **Mladi Vukasovič.** — J. Lasbahar. VII., p. 70.

Štev. 169. **Lavdon.** — J. Lasbahar. VII., p. 103.

Štev. 170. **Lep vzgled.** — A. Godec. VIII., p. 279.

d) Tretje berilo.

Štev. 12. **Raztrgan rokav.** — M. Strnadova. XIV., p. 119.

Štev. 15. **Pobratimlja.** — A. Kosi. III. berilo. XIII., p. 323.

Štev. 22. **Božja skrinjica.** — Fr. Kos. XXI., p. 331.

Štev. 26. **Prave sreče dom.** — O. Sittig. XXI., p. 294.

Štev. 29. **Ne zaničuj božjih darov.** — J. Černko. XIX., p. 22.

Štev. 29. **Ne zaničuj darov božjih.** — Val. Pulko. XVI., p. 18—23.

Štev. 34. **Lastovki v slovo.** — M. Sittig. XX., p. 298.

Štev. 35. **Kovač in krojač.** — Mel. Sittig. XIX., p. 133.

Štev. 37. **Mravlja s kobilico.** — A. Kosi. VII., p. 381.

Štev. 44. **Večerna molitev.** — A. Kosi. III. berilo. XIII., p. 293.

Štev. 46. **Ubežni kralj.** — J. Koprivnik. IV., p. 345.

Štev. 68. **Planinar.** — J. Lasbahar. VII., p. 346.

Štev. 91. **Mornarska.** — A. Leban. XXX., p. 43.

Štev. 107. Navod, kako se vtegne obravnava pesmica »Korist ognja«. — B. Herič. V., p. 54.

Štev. 183. **Vest.** — Mel. Sittig. XIX., p. 36.

Cesarska pesem. — V. Pulko. XVI., p. 373.

Cesarska pesem. — Ant. Godec. XXI., p. 45.

Cesarska pesem. — Mel. Sittig. XXIII., p. 247.

e) Četrto berilo.

Štev. 14. **Umita posoda.** — V. Pulko. XVI., p. 264.

Štev. 27. **Vrnitev v domačijo.** — F. Zopf. IV. berilo. XIII., p. 73.

Štev. 16. **Kmetovalčevo čarilo.** — V. Pulko. XVII., p. 360.

f) Pesmarica.

Taščici v slovo. — V. Pulko. XVII., p. 117.

4. Slovnica in spisje.

Slovnikiški pouk in čitanka v ljudski šoli. — Dr. J. Bezjak. XXII., p. 129 i. d.

Štev. 12. **Varičnost** (slovnikiška obravnava). — V. Jarc. XI., p. 245.

Spisje v ljudski šoli. — Fr. Praprotnik. V., p. 230 in L. Černej. XVIII., p. 246 i. d.

5. Računstvo.

Pismo odštevanje. — H. D. XX., p. 40.

Pisma delitev. — H. Družovič. XIX., p. 247.

6. Geometrično oblikoslovje.

Uporaba kocke pri geometričnem obliko-

slovju v ljudski šoli. — (—a—). XVI., p. 117 — 118.

7. Petje.

Ritmične in ritmično - metodične vaje v

zvezi s poučevanjem pesmi po posluhu. — H. Podkrajšek. VI., p. 41.

VIII. Jezikoslovje.

1. Slovenščina.

a) Slovnica.

Ali je slovnikiški pouk v ljudski šoli opravičen? — I. Klemenčič. XXVIII., p. 99 do 104.

Betvica k slovenski terminologiji. — r. XII., p. 385.

Biti ali ne — biti? (Košček odgovora.) — Dr. Jos. Tominšek. XXVII., p. 206 — 205.

Čistimo jezik! (Za nagrado.) — XII., p. 115 do 118; 204 — 207.

Iz jezikovno-psihologičnega polja. — Dr. K. Ozvald. XX., p. 305 — 309.

Jezikoslovni pogovori (»R«). — XXI., p. 118.

Kako je obravnavati realije, da podpirajo in pospešujejo tudi jezikovni pouk. — F. Frisch. XIII., p. 254 — 258.

Kako je uravnati jezikovne vaje, da pospešujejo bolj pouk v materinščini, nego pa teoretično slovnico. — M. Heric. XVIII., p. 313 i. d.

- Katera snov slovenskih jezikovnih vadnic je bolj važna, manj važna in katera se more na raznih kategorijah šol izpustiti. J. R. XXXII., p. 265—273.
- Kernova teorija o predikatu »biti« nemo-goča. — Dr. Jos. Tominšek. XXVII., p. 73 do 82.
- K slovniki teoriji Kernovi. — M. Heric. XV., p. 102—104.
- K stvarni razdelitvi samostalnika v naši slovnici. — Dr. Jos. Tominšek. XXIV., p. 43—49.
- Lévia, hámica. — Dr. I. Pajek. VI., p. 152.
- »le«. — Dr. Fr. Ilešič. XXII., p. 300—305. — Še enkrat »le«. — Isti. XXIII., p. 49—51.
- Matematiški problem v slovnici. — Fr. Ilešič. XXI., p. 23 i. d.
- Načela za etimološki-sinonimski slovar. — Dr. J. Bezjak. XXV., p. 75—84.
- Narečje ali dialekt ter njegov pomen za ljudsko šolo, osobito za elementarni razred. — XIV., 97. — 101 i. d.
- Najnavadnejše jezikovne napake učencev ptujskega okrajnega glavarstva in kako je naj učitelj iztrebi. — A. Kosi. XV., p. 88 i. d.
- Nekaj o pravorečju našega jezika s posebnim ozirom na ljudskošolske potrebe. (Iz Primorja.) — XI., p. 33—36, 52—55.
- Nekaj slovnških opazk. — Fr. Ilešič. XXI., p. 203—205.
- Nekoliko o besednem redu v ljudski šoli.
- O bistvu, pomenu in važnosti Kernovega določnega glagola. — O glagolu »biti« kot predikat in o povedju. — M. Heric. XXVII., p. 102 i. d.
- O hipérboli in nje rabi. — V. Korun. XIV., p. 312.
- O ljudski šoli in materinem jeziku. — Dr. Fr. Drtina in K. Škapin. XXV., p. 270 i. d.
- O materinščini na naših ljudskih šolah. (Za nagrado.) — XI., p. 193 i. d.
- »O pouku slovenskega jezika.« — Dr. Jos. Tominšek. — XXIII., p. 139—145.
- Polovica od štiri, tretjina od šest. — Dr. Fr. Ilešič. XXIV., p. 362—367.
- Pomožnik »biti« pa predikat. — Dr. Jos. Tominšek. XXVII., p. 13—15.
- Povedkovih zavisnikov »ni«. — M. Heric. XXVII., p. 209—212.
- Razvrstitev učne tvarine iz slovnice za II. razred dvorazrednih šol. — I. Mesiček. XIII., p. 52—55.
- Seveda »bralec« in še marsikaj. — Fr. Ilešič. XX., p. 194 i. d.
- Sklepni račun in pravilno govorjenje. — Fr. Vajda. XXX., p. 117—119.
- Slovnica zanesljiv kažipot določujočim in razlagajočim jezikovno obliko in vsebino zamotanih stavkov v pesniških proizvo-dih. — M. Heric. XXX., p. 309—313.
- Slovenska slovnica v šoli in za šolo. — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 77—80.
- Slovnška drobtina. — J. Š—a. XIV., p. 90.
- Slovnška drobtinica. — I. Vrščaj. XIV., p. 73.
- Slovnška teorija Kernova. — Dr. J. Bezjak. XV. do XX.
- Slovnške črtice. — Po prof. Kernu M. Heric. XIII., p. 243.
- Slovnške črtice. — XIV., p. 4.
- Slovnški pogovori. — J. Predika. VIII., IX. in X. (Za nagrado.) — XI., p. 273—276.
- Slovnški pouk in naše slovnice. — F. Pra-protnik. XIII., p. 370—375.
- Slavnško povratno razmerje v šoli in vedl. — Dr. Jos. Tominšek. XXIV., p. 105 i. d.
- Še nekoliko misli o jezikovnih vajah. — Robič. XVIII., p. 295—296.
- Škrabceva struja v šolski slovnici. — Fr. Ilešič. XXII., p. 88—89.
- Učni jezik in jezik kot učni predmet. — Fr. Ilešič. XXII., p. 353—355.
- Važnost narečja v ljudski šoli. — J. Polak. XXX., p. 23—25.
- Veljavnost Kernove teorije o predi-katu »biti« je dokazana. (Nekaj v obrano napram odgovoru g. dr. Tominška.) — M. Heric. XXVII., p. 233—239.
- V obrano predikata »biti«. — Dr. J. Bezjak. XXVII., p. 46—49.

b) Pravopis.

- Geografom imenotvorcem.** — Dr. Jos. Tominšek. XXIX., p. 49—50.
- Kako pišimo krajinska lastna imena?** — Dr. Jos. Tominšek. XXX., p. 20 i. d.
- Levčevega »Pravopisa« nauk o razlogovanju.** — Fr. Ilešič. XXI., p. 171—180.
- Nekaj o našem pravopisu.** — Valenjar Srsili. IV., p. 292.
- O napakah in pravilih slovenskega pisanja.** — Dr. Jos. Tominšek. XXX., p. 257 i. d.
- O pravopisnem pouku.** — D. Pribil. XX., p. 177.
- O rabi velikih črk.** — XV., p. 26.
- Pouk o pravopisu.** — H. Družovič. XVII., p. 145 i. d.
- Razmišljanje o slovenskem pravopisu.** — Dr. I. Pajek. IV., p. 355; V., p. 5.
- Slovenski pravopis.** — Jer. Černko. XVII., p. 83—87.
- Slovenski pravopis.** — Fr. Levec. XIX., p. 194.
- Zaščitnikom Levčevega pravopisa v preudarek.** — XXII., p. 182 i. d.
- Zaščitnikoma Levčevega pravopisa vnovič v preudarek.** — V. Bežek. XXIII., p. 335 i. d.

c) Spisje.

- M. Lichtenwallner in mi.** — P. Flerè XXXI., p. 195—199.
- Odlomek iz spisnega pouka.** — —a. XXX., p. 81.
- O metodi pouka v spisju.** — L. Černež. XVIII., p. 195 i. d.
- Pouk v spisju v ljudski šoli.** — Jos. Brinar. XVI., p. 212.
- Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih nauk in njega uporaba.** — V. Pulko. XXIX., p. 7 i. d.
- Preosnova spisnega pouka.** — Fr. Fink. XXVIII., p. 296—300.
- Prosto spisje.** — Otilija Feigel. XXIX., p. 238.
- Prosto spisje v ljudski šoli; kako se naj goji, kako se naj spisuje?** — Fr. Zopf. XXX., p. 157—172, 199—206.
- Prosto spisje v I. razredu.** — A. Pfeifer. XXXIII., p. 204 i. d.
- Spisje v ljudski šoli.** — Fr. Praprotnik. V., p. 177 i. d.
- Spisje v prvem šolskem letu.** — J. Polak. XXIX., p. 113—115.
- Spisnemu pouku v prilog.** — V. Pulko. XXIV., p. 368—373.
- Spisovni pouk v ljudski šoli.** — R. H. XXIX., p. 315—316.
- Stilistična razvojna teorija Schiefl-ova.** — L. Černež. XVII., p. 341 i. d.; XVIII., p. 4.
- Učava in učna pot spisja in jezikovnega zloga v ljudski šoli.** — R. Knaflič. XIX., p. 161.
- Vzgojevalni pomen spisnega pouka.** — M. Heric. XXI., p. 132—137.

č) Slovstvo.

- Adam Mickiewicz.** — D. Pribil. XIX., p. 168.
- Beseda o naši »moderni«.** — Dr. Pav. Turner. XXIII., p. 262—267.
- Častita knjižna starina iz slovenskega ljudskega šolstva.** — Iv. Stukelj. XXVI., p. 88—90.
- Edmondo de Amicis.** — H. Čok. XXIX., p. 115.
- Dr. Franc Ks. vitez Miklosich.** — M. M. N. XII., p. 90—91.
- Opombe k Prešernovi literaturi v Glaserjevi Zgodovini slovenskega slovstva.** — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 179—180.
- O pouku slovenske slovstvene zgodovine.** — Fr. Ilešič. XXII., p. 138—143.
- Poezija v slovenski uri.** — Dr. K. Ozvald. XXVI., p. 107 i. d. XXVII., p. 173—175.
- Pravo svetišče za »Krst pri Savici«.** — Dr. K. Ozvald. XXVIII., p. 42—45.
- O Slomškovem slogu.** — Fr. Ilešič. XXI., p. 257.
- Redka književna starina.** — Ante Beg. XXVII., p. 88 i. d.
- Slovenski pesniki in pisatelji.** — A. Skala. XXXIII., p. 233.

- Stanko Vraz in slovensko učiteljstvo. — A. Kosi. XXXI., p. 293 — 298.
Sv. Ciril in Metodij ustvaritelja in utemeljitelja slov. književnosti. — Dr. I. Pajek. VI.
Leopold Volkmer, veseli pevec slovenskih goric. — Dr. I. Pajek. VI.

d) Mladinsko slovstvo in knjižnica.

- Besedica o naših mladinskih knjižnicah in njih rabi. — P. Flerè. XXXII., p. 193 i. d.
— Dodatek, p. 289 — 290.
Fragmenti. — Knjižničar. XXXII., p. 23.
Mladinski spisi, kako jih mladina čitaj, in kake dolžnosti ima učitelj do njih? — Janko Leban. XXII., p. 71 — 77.
Mrvica o mladinskih spisih. — Brinjos. XVIII., p. 55.
O izvirnosti naše starejše mladinske književnosti. — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 378; XXV., p. 84.
O izvirnosti Slomškovih mladinskih spisov. (Odlomek.) — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 107 — 112.
O šolskih knjižnicah. — H. Podkrajšek. VIII., p. 209.
O šolarski knjižnici. — J. Polak. XXIX., p. 180.
Početki naše književnosti za mladino. (Odlomek.) — Fr. Ilešič. XXII., p. 357 — 364.
Tehniške in estetične zahteve do mladinskih spisov. — K. Svoboda. XXXIII., p. 129 — 131.
Uporaba črtic iz življenja naših pesnikov in pisateljev pri jezikovnem pouku. — M. Pirnat. XXVIII., p. 193 — 201.
Važnost, upravljanje in uporaba otroške knjižnice. — L. Jelenc. XIV., p. 274 — 277.
V zadevi »šolarskih knjižnic«. — J. Freuensfeld. X., p. 359.

2. Nemščina.

- Drugi deželni jezik v ljudskih šolah na Kranjskem. — I—k. XVIII., p. 38 — 39.
Nemščina v slovenskih ljudskih šolah na Kranjskem. — Fr. Ivanc. XXVI., p. 225 do 235.
O predelovanju nemških slovnice za slovenske ljudske šole. — Razni pis. IX.

IX. Prirodoslovstvo.

a) Prirodoslovje.

- Kako se toplota meri. — Dr. I. Križan. IX., p. 350.
Kinematograf. — I. Čebular. XIX., p. 44.
Naravoslovne črtice. (O zvoku, XV.) — Dr. I. Križan. VI., p. 68 i. d.
O rabi navorja. — Fr. Hauptman. VII.
Prirodoslovje v ljudski in meščanski šoli. — Fr. Hauptman. IV.
Prirodoslovje v ljudski šoli. — L. Lavtar. XIV., p. 65.
Stereoskop v ljudski šoli. — V. Pulko. XXVI., p. 252.
Toplota. — Dr. I. Križan. VIII., p. 181.

b) Prirodopis.

1. Splošno.

- Biološka metoda prirodopisnega pouka. — Fr. Kocbek. XXIX., p. 200 — 211.
Nekaj o metodiki prirodopisnega pouka v ljudski šoli. — J. Koprivnik. X., p. 337.
Opazovanje narave. — V. Pulko. XVII., p. 377.
Prirodopisni pouk v enorazrednicah. — H. Schreiner in J. Koprivnik. XI., XII., XV.

2. Botanika.

Botanični listi I. do XII. — Fr. Kocbek. IX. in X.

Buča ali tikva. — I. Koprivnik. IV., p. 233.

Dišeča vijolica. — I. Koprivnik. V., p. 85.

Iz botanične pušice. — I. Koprivnik. IV., p. 123.

Kako sem poučeval botaniko. — Jos. Ulehla in D. Martinov. XXII., p. 246—262.

Presmec ali cvetnonedeljska butara. — I. Koprivnik. VI., p. 83 i. d. — Še nekaj o »presmecu«. — Dr. I. Pajek in M. Kokot. VI., p. 137.

3. Mineralogija.

Kremenjak in apnenec. — Jan. Koprivnik. XXXIII., p. 39—45.

4. Samatologija.

Čutila in kako se naj gojijo. — Iv. Koprivnik. IV.

Kako se naj obravnava »oko« na vseh stopnjah ljudske šole s higijenskega stališča? — Fr. Kocbek. XXIX., p. 108—112.

Somatologija v ljudski šoli. — V. Pulko. XXV., p. 102—109 i. d.

Uho, kako postane sluh, bolezní uha in zakaj imamo dve ušesi. — Dr. I. Križan. VIII., p. 148.

5. Zoologija.

Čmrliji. — I. Koprivnik. X., p. 125.

Črček. — I. Koprivnik. IX., p.

Črtice iz življenja živali. (I. Smeh in jok živali. II. Iz življenja mravelj.) — I. Koprivnik. V., p. 149 i. d.

Iz prirodoznanja. (Iva, vidra.) — Pulko. XX., p. 167.

Metači in brizgarji med živalmi. — Jan. Koprivnik. XXXIII., p. 78 i. d.

Polh. — I. Koprivnik. VII., p. 295.

Sove in čuki. — Jan. Koprivnik. XXXIII., p. 340.

Življenje za skorjo starega štorá. — Jan. Koprivnik. XXXIII., p. 172 i. d.

X. Kmetijstvo in šolsko vrtnarstvo.

b) Kmetijstvo.

Kako je cepti z očesom. — Fr. Praprotnik. IV., p. 214 i. d.

Kako je drevesa snažiti. — Fr. Praprotnik. IV., p. 53.

Kakšen vpliv ima ljudska šola na razvoj in povzdigo kmetijstva. — L. VII., p. 113 i. d.

Nov šolski praznik »Arbor-day« — »Drevesni dan«. — V. Kukovec. XIX., p. 337.

Sadjerejski pouk v ljudski šoli. — Fr. Praprotnik. IV., p. 57 i. d.

Šolsko sadno društvo. — T. Grah. VIII., p. 50.

Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izven šole. — Fr. Praprotnik. XI., p. 243.

b) Šolsko vrtnarstvo.

Imenitnost šolskih vrtov v etičnem oziru. — Fr. Praprotnik. IV., p. 5 i. d.

Kaj meni nek' šolski nadzornik o šolskih vrtilih. — IV., p. 166.

Naše šolsko vrtnarstvo. — F. K. XIII., p. 104.

O gojitvi cvetlic na šol. vrtu. — Mar. Zopí. XXI., p. 369—370.

O nalogi šolskega vrta. (Za nagrado.) — XII., p. 361.

Šolski vrt. — J. Koprivnik. XIV., p. 326.

XI. Domovinoslovje.

Domovinoslovje v ljudski šoli. — J. Lopan. IV., p. 145 i. d.

Izleti po Zgornji savinjski dolini. — Kocbek in Žagar. X.

Kako je narisati šolsko okrožje na šolsko tablo? — J. Kožuh. XXVII., p. 240—243.

Kako zamore postati učitelj pospešitelj domovinske vede. — V., p. 145.

Kozjak. (Domoznanska črtica.) — S. Hauptman. VIII., p. 70 i. d.

O domoznanskem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — Fr. Orožen. XXX., p. 234—239, 263 do 268.

O načrtu za sestavljanje krajepisnih opisov. — Fr. Kocbek. XXV., p. 206—216.

O sestavljanju krajevnih kronik. — I. Klemenčič. XIV., p. 214—217 i. d.

Ruše. (Krajepisna etnografična črtica.) — Fr. Kranjc. X., p. 7.

Posredne naloge pri pouku domoznanstva. — Fr. Fink. XXX., p. 145—146.

Skrbimo že v domovinskem pouku za to, da se otroci udomačijo na zemljevidu. — M. Heric. XIX., p. 297.

Štajerska Rudna gora. — V., p. 330.

XII. Zemljepis in potopisi.

Izbor snovi v zemljepisnem pouku. — Drag. Pribil. XXI., p. 39 i. d.

Kako H. Sienkiewicz opisuje puščavo. — (—c.) XII., p. 138.

Kulturno-zgodovinska razstava v Gradcu. — IV., p. 313 i. d.

Listi slovenskega učitelja-kolesarja. — XIII., p. 218; XIV., p. 9.

Najnovejše struje v metodi zemljepisnega pouka in stereoskopne slike. — M. Lichtenwallner. XXXII., p. 353—359.

Nekoliko pedagoških navodil za zemljepisni pouk. — Drag. Pribil. XXI., p. 197 i. d.

O zgodovinskih slikah. — I. C. Zlogonski. IV., p. 18.

Profesor Blaž Kocen. — J. Kotnik. XIX., p. 324.

Repatice ali kometi. — Erzè. XXX., p. 346; XXXI., p. 23.

Spomini na potovanje v Norimberk. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat. XXV., p. 281 i. d.

Učne metode zemljepisnega pouka. — Drag. Pribil. XX., p. 101 i. d.

Val. Vodnik kot zemljepisec. — J. Polak. XXIX., p. 214—216.

Važnost zemljepisnega pouka. — Drag. Pribil. XXI., p. 1—11.

Vzbočni zemljevid za ljudske šole. — H. Podkrajšek. XIV., p. 164—168.

Zemljepisni pouk na ljudskih šolah. (Za nagrado.) — XI., p. 97—99 i. d.

XIII. Zgodovina.

Nekaj misli o zgodovinskem pouku. — Iv. Šega. XXIII., p. 328—334.

Nekaj naših grehov v zgodovinskem pouku. — D. P. XX., p. 97—99.

Nekaj o zgodovinskem pouku. — Iv. Šega. XXVI., p. 334—342.

Pomen, metoda in tvarina zgodovinskega pouka v ljudski šoli. — Iv. Klemenčič. XII., p. 130.

Še nekaj najnovejših grehov v zgodovinskem pouku. — D. P. XX., p. 129—132.

Zgodovina, učni predmet v ljudski šoli. — H. Podkrajšek. VIII., p. 289 i. d.

XIV. Matematika.

a) Računstvo.

Desetinski ulomki. — A. Maier. XXV., p. 138.

Droblj o računstvu. — Iv. Vrščaj. XIX., p. 117; XX., p. 165—167.

- Historični razvoj številotvorja. — L. Lavtar. V., p. 321.
- Izgovarjanje števil. — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 18.
- Izvajanje enačb z eno neznanko iz sorazmerij. — Jos. Bezljaj. XXVIII., p. 144—146.
- K g. prof. Lavtarjevi razpravi »o računstvu«. — V. — V., p. 36.
- Množitev in delitev z ulomki ste po novelih preiskavah in izkušnjah docela odveč. — M. Heric. XXV., p. 97—102.
- Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. — L. Lavtar. XVI., XVII. in XVIII.
- Nekaj besed o ruskem računskem stroju. — I. B. XI., p. 200—202.
- Novejši nazori o desetinskem sestavu in o desetinkah, o preobrazbi čitanja in pisanja števil. — M. Heric. XXIII., p. 69—76.
- Nove kratice za količine metrične mere in vage. — IV., p. 187.
- Odlomek iz nedognane znanosti. — I. B. XXVIII., p. 264—265.
- O poočitovanju pri računstvu. — L. Lavtar. IX.
- O navadnih ulomkih. — M. Heric. XIX., p. 165.
- O računstvu. — L. Lavtar. IV. in V.
- Podrobno stopnjevanje pri računskem poskuhu. — L. Lavtar. XXVII., p. 205—209.
- Poskušnje pri računih. — Jak. Zupančič. XXXI., p. 326—337, 368—377.
- Računstvo v elementarnem razredu. — R. Knaflič. XIV., p. 147—149.
- Razni nazori o računanju z desetinskimi števili in z navadnimi ulomki. — M. Heric. XXIV., p. 80—85.
- Učni načrt za računstvo v štirirazredni ljudski šoli. — L. Lavtar. XIV., p. 193; XV., p. 33.
- Uvod v algebro. — I. B. XXIX., p. 19—20, 79—82.
- Več Lavtarja! — Žalčanov. XII., p. 147.
- Vsestranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — Eliza Kukovec. XXIX., p. 284 do 286, 313—314, 345—350.
- Zgledi iz uporabnega računstva. — I. B. XXIX., p. 146—151.
- Zoriti je treba. — L. Lavtar. XII., p. 281 do 284; XIII., p. 5—7.

b) Geometrično oblikoslovje.

- Kako je elementarno učiti stereometrijo. — Jos. Bezljaj. XXVII., p. 171—172.
- Kako naj se pouk v geometričnem oblikoslovju preosnovi na naših ljudskih šolah, da bo ustrezal današnjim zahtevam? — V. Pulko. XXX., p. 334 i. d.
- Kako se naj izvršujejo naloge iz geometrijskega oblikoslovja na višji stopnji naših ljudskih šol. — M. Heric. XXIII., p. 300 do 306.
- Kako se naj oblikoslovna pravila o izračunanju površin v Močnikovi računiči za ljudske in meščanske šole stvarno in jezikovno preobrazijo, da jih bodo učenci na tej stopnji pojmi. — M. Heric. XXII., p. 45—50.
- K slovenski terminologiji v geometriji. — Fr. Vajda. XXXI., p. 43—44.
- Nekaj o metodi oblikoslovnega pouka ali o poskusnem oblikoslovju. — M. Heric. XXII., p. 240—246.
- Oblikoslovje v ljudski šoli. — L. Lavtar. XIV., p. 131.
- Stvarna in jezikovna preosnova oblikoslovnih pravil o izračunanju plosčin in prostornin na naših ljudskih šolah. — M. Heric. XXVII., p. 5 i. d.

XV. Risanje.

- Ali naj učitelj pri pouku v risanju po predmetu riše na tablo in kdaj se ima to zgoditi? — Fr. Fink. XXVIII., p. 18—21.
- K metodiki risanja. — I. St. XXVI., p. 300.
- Malenkosti o risarskem pouku. — A. Vogrienec. XXII., p. 150—155.
- Mednarodni kongres o pouku risanja v Bernu. — I. Stukelj. XXVI., p. 55 i. d.

- Nekaj o risanju v ljudski šoli.** — J. Lasbahar. XVIII., p. 39 i. d.
- Nekaj o risanju.** — Fr. Kocbek. XXVI., p. 10—14.
- Novi učni načrti za risanje.** (Umetniški vzgoji.) — Drag. Humek. XXXIII., p. 70 do 75.
- Odmev iz risarske izložbe na šolski razstavi v Ljubljani.** — I. B. XXVI., p. 302 do 303.
- O preosnovi pouka v risanju.** — V. Pulko. XXVI., p. 199 i. d.
- O prostoročnem risanju brez stigm.** — I. Mešiček. XIV., p. 49—51.
- Perspektiva v ljudski šoli.** — Jos. Bezljaj. XXVII., p. 15—16.

- Pouk v risanju.** (Predlogi in nasveti učiteljem. Izdalo angleško ministrstvo za vzgojo.) — K. Humek. XXIX., p. 45—48.
- Prostoročno risanje po naravi v ljudski šoli.** Irma Scheligo. XXXII., p. 327—331.
- Risanje brez stigem.** — V. Pulko. XVI., p. 148.
- Risanje in rokotvorni pouk.** — Drag. Humek. XXXII., p. 21—23 i. d.
- Risanje v ljudski šoli.** — I. Marin. XXII., p. 80—83.
- Risanje v ljudski šoli.** — V. Pulko. XXII., p. 155.
- Risanje v ljudski šoli z ozirom na zahteve sedanjosti.** — Iv. Šega. XXV., p. 263—269.
- Swite in temne strani stare in nove risarske metode.** — —z—. XXXI., p. 301—302.

XVI. Pisanje.

- Beseda za pokončno pisavo.** — M. XIII., p. 199.
- Betvica o krasopisu.** — 100 —. XI., p. 374.
- Kako je učiti lepopisje v ljudski šoli.** — V. Strmšek. XVII., p. 38—42.
- Krasopis v ljudski šoli.** — R. Knaflič. VIII., p. 117.

- O pradomovini naših črk.** — Dr. Jos. Tominšek. XXIII., p. 102—107.
- Pokončna pisava.** — Lj. Stiasny. XII., p. 82.
- Poskušnje s pokončno pisavo.** — Lj. Stiasny. XII., p. 233.
- Razširjenje pokončne pisave in nje koristi.** — y. XIII., p. 327—330.

XVII. Petje.

- K reformi petja v ljudski šoli.** — H. Druzovič. XXXIII., p. 12—16.
- Narodna in umetna pesem (v narodnem duhu) v ljudski šoli.** — H. Druzovič. XXXI., p. 298—301.
- Naša cesarska pesem. Kako se naj poje.** — H. Druzovič. XXXI., p. 366—367.
- Nekaj o petju.** — D. Lesjak. XIX., p. 51.
- Nekaj o petju.** — H. D. XXIV., p. 9—16, 56—62.
- Petje v ljudski šoli.** — D. Serajnik. VIII., p. 129.

- Petje.** (S posebnim ozirom na pouk petja v ljudski šoli.) Za nagrado. — XI., p. 241.
- Poučujmo petje po notah.** — H. Druzovič. XXX., p. 17—20.
- Ritmične in ritmično-metodične vaje v zvezi s poučevanjem pesmi po posluhu.** — H. Podkrajšek. VI., p. 41.
- Učitelj varuh in širitelj slovenskih narodnih pesmi.** — J. Grad. XXX., p. 239—244.
- V šolo narodno pesem!** — Sv. Hauptman. X., p. 223.

XVIII. Telovadba.

- Dekliška brigada.** — Ig. Šijanec. XXVIII., p. 75.
- Nadrobni učni načrt telovadbe.** — V., p. 134.

- O telovadbi.** — Dr. Jos. Tominšek. XXI., p. 252 i. d.
- Telovadba v ljudski šoli.** — I. B. XXXII., p. 199—203.

Telovadna društva v slovanskih deželah. — VIII., p. 138.

Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju. — Iv. Burdian. XXX., p. 36—43.

XIX. O ročnih delih.

a) moških

Kako in koliko se poučuj v deških ročnih delih na ljudski šoli. — A. Maslo. XXVI., p. 43; XVII., p. 277.

Modelovanje v ljudski šoli. — H. Fiala-D. Pribil. XXV., p. 193—199.

b) ženskih.

O ženskih ročnih delih. — M. Urbančič. XIII., p. 211.

Ženska ročna dela v ljudski šoli. — Zdravška. XXX., p. 147 i. d.

Ženska ročna dela. — Kanc-Pirc. XIX., p. 68.

XX. Zgodovina pedagogike.

Drobtinice za zgodovino slov. šolstva. — M. Slekovec. VIII.

Govornišvo pri Rimljanih. — Fr. Brežnik. X., p. 290.

Ioannes Cochlaeus Noricus, nasprotnik Lutra, humanist in šolnik slovenskega pokolenja. — Dr. Fr. Ilešič. XXII., p. 263 do 266.

Kvintilijanovi nazori o vzgoji značaja. — Fr. Brežnik. X., p. 306 i. d.

Kvintilijan in socialne razmere v njegovi dobi. — Fr. Brežnik. X., p. 224, 243.

Kvintilijanov načrt vzgoje in pouka. — Fr. Brežnik. V., p. 256 i. d.

Prokop Diviš. (Životopisna in zgodovinska črtica). — V., p. 21.

Smoter Kvintilijanove vzgoje in pouka ter njegove jezikovne zasluge. — Fr. Brežnik. X., p. 357.

V spomin Pestalozziju. — XVII., p. 33.

Vzgoja in zgovornost pri Rimljanih. — Fr. Brežnik. X., p. 193 i. d.

Vzgoja Rimljanov. — Kl. XVI., p. 37.

Komensky:

Jan Amos Komensky. — Češki I. K. Hraše, prevel R. K. XIII., p. 83—88.

J. A. Komensky. — H. Schreiner. XIII., p. 97—99 i. d.

Komensky o šoli, o učiteljih in učencih. — Ant. Svoboda. XIII., p. 88—92.

Jana Amosa Komenskega Življenje in delovanje. — J. Kryl. VI.

Na sklonku 300letnice rojstva in 222letnice smrti J. A. Komenskega. R. K. XIV., p. 11 do 12.

Ob rojstveni 300letnici Jana Amosa Komenskega. — Dr. G. Ipavec; moški zbor, XIII.

Proslava 300letnice Komenskega. — XIII., p. 44—46 i. d.

Tristoletnica rojstva J. A. Komenskega. — R. K. XIII., p. 33—36.

Rousseau:

J. J. Rousseau, iniciator seksualne pedagogike. — K. Štech in K. P. XXXIII., p. 269.

J. J. Rousseau kot človek in pedagog. — Dr. Iv. Lah. XXXIII., p. 257.

Slomšek:

Anton Martin Slomšek kot pedagog. Spisal Jos. Brinar. — Književno poročilo, dr. Fr. Ilešič. XXII., p. 274 i. d. — Brinarjev odgovor p. 333—339.

A. Martin Slomšek, pedagog in rodoljub slovenski. — Fr. Jamšek. VII.

Pojasnilo o Slomškovem životopisu. — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 19—20.

Slomšek kot pedagog. — Pavlina Rus. XXI., p. 180.

V oceno Slomškovega delovanja. — Dr. Fr. Ilešič. XXIV., p. 17 i. d.

Tolstoj:

Konjunktivne ideje Tolstega. — Miro Šijanec. XXX., p. 209 — 212, 269 — 276.

Lev N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — Miro Šijanec. XXX., p. 12 i. d.

L. N. Tolstoj kot vzgojitelj. — Dr. Iv. Lah. XXXI., p. 353 — 357.

Tolstoj. (K 80letnici Leva Nikolajeviča). — Miro Šijanec. XXIX., p. 269 i. d.

Tolstega moralna filozofija in krščanstvo. — K. Kveder. XXII., p. 193 — 209.

Tolstoj in pedagogika. — Iv. Vrščaj. XVI., p. 41.

XXI. Šolska higijena.

Ali je preobloženost v šolah neizogibna? — V. Bežek. XVI., p. 323.

Bolno dete. — Dr. L. Jenišlo in Drag. Pribil. XXIX., p. 103 — 107.

Črtica iz šolskega zdravstva. — J. Polak. XXX., p. 212 — 214.

Črtice o zdravoslovju. — S. Meglič. X.

Četrty avstrijski kongres za oskrbo slaboumnih otrok. — I. K. XXXI., p. 109 — 113.

Domača zdravila. — S. Meglič. XVII., p. 114.

Higijena živčevja. — F. V. XXXIII., p. 171.

Iz nauka o umobolju. — D. Martinov. XXII., 101 — 112.

Jecljanje v šoli. — L. Černež. XXIX., p. 17.

Jesenki izprehodi in otroška zabava. — Drag. Humek. XXX., p. 342 — 345.

Najmlajša veda: eugenika in vzgoja. — E. L. in K. S. XXXIII., p. 193 — 196.

Na kaj se ima poučevalna delavnost ljudske šole ozirati, kolikor se dotika zdravoslovja. — A. Gradišnik. VIII., p. 241.

Naš cilj. — J. Polák. XXXI., p. 165.

Nekaj o šolskem zdravništvu. — Dr. Jos. Tominšek. XXII., p. 144 — 147.

Nekaj o šolski higijeni. — P. Fleré. XXXI., p. 167.

Nemodernost v moderni šoli. — J. Polak. XXX., p. 33 — 35.

Nova šolska klop. — XIII., p. 375.

O goji novorojenca. — A. Gradišnik. VI., p. 33.

O negovanju očesa. — S. Meglič. XVIII., p. 229.

O negovanju oči, ušes in govoril. — J. Leban. XXX., p. 105 — 111.

O nervoznosti. — H. Družovič. XVII., p. 104.

O šolskem zdravstvu. — H. Podkrajšek. VII., p. 145.

O zdravem stanovanju. — dr. V. Gregorič. XXII., p. 112 — 120.

Pregovori in izreki ter glasovi o škodljivosti čezmernega uživanja alkoholičnih pijač. — A. Kosi. XXIII., p. 183 — 186.

Razvada pri šolskih veselicah. — J. Fischer. XVI., p. 369.

Skrita in nastajajoča tuberkuloza otrok. — Dr. V. Hüttel in Drag. Pribil. XXVIII., p. 202 — 210.

S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimbergu I. 1904. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat. XXVI. in XXVII.

Sveta jeza. — Iv. Stukelj. XV., p. 289.

Šola in alkohol. — A. Pesek. XXII., p. 97.

Šola in telesna vzgoja mladine. — Lj. Stiasny. XII., p. 33.

Šola v gozdu. — Iv. Šega. XXVII., p. 17.

Šole za otroke s skrivljeno hrbtenico. — Drag. Tichy in Drag. Pribil. XXIX., p. 71 do 72.

Šolska klop. — A. Valenta in D. P. XXIX., p. 136 i. d.

Šolske bolezni. — Anton Leban. XXVII., p. 244.

Šolski sprehodi ali izleti. — A. Leban. XX., p. 154.

Šolski zdravnik. — Dr. Jos. Tominšek. XXI., p. 161.

Šolsko-higijenski utrinki. — Ig. Šijanec. XXVII., XXIX.

Učitelj, skrbi tudi za svoje zdravje. (Za nagrado.) — XII., p. 17 — 19.

Ustroj telesne vzgoje po učiliščih. — Fr. Jerovšek. XXVI., p. 264 — 270.

Telesna vzgoja. — I. B. XXVIII., p. 210.

Tuberkuloza. — I. K. XXXII., p. 55.

Važnost in negovanje telesne vzgoje šolske mladine. — Iv. Kelc. XXVIII., p. 259 do 263.

Važnost skupnih šolskih izprehodov. — Ant. Godec. XXI., p. 65 i. d.

Vročinske počitnice. — A. Leban. XX., p. 138.

XXII. Razni spisi o šolstvu.

1. Šolstvo vobče.

Češka »Jednota Komenskega, društvo za reformo šolstva. — R-r. XXVIII., p. 24—25.
Dajte šoli mir, in ona Vam da moč! — XIV., p. 81.

Delovna ali dejanstvena šola. — P. Fleré. XXXIII., p. 197 i. d.

Eksperimentalna šola. — D. Pribil. XXVIII., p. 301.

Euo uro v amerikanski šoli. — XXI., p. 113.
Hospitacija v II. razredu dvorazrednice. — M.C. XVIII., p. 102 i. d.

Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja. — D. P. XXIX., p. 289—293. — Osvrt na članak: Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja. — P. 353—359.

Individualnost učiteljeva. — Fr. Vajda. XXXIII., p. 384.

Iz mape berlinskega šolarčka. — Dr. Jos. Tominšek. XXVI., p. 236—239.

Iz šolske prakse. — x. XXII., p. 180.

Jeden šolski dan v jednorazrednici. — A. Gselman. XVII., p. 267 i. d.

Jeden šolski dan v 3. razredu tirirazrednice. — M. Cizel. XVII., p. 74 i. d.

Kaj ovira razvoj ljudskega šolstva? — Marica Strnadova. XV., p. 161—163.

K reviziji učnih načrtov. — I. Klemenčič. XXXII., p. 229—239.

Kongres poljskih pedagogov. — Jan Magiera. XXX., p. 353—354.

Latinica in nemščina. — Lj. Stiasny. XII., p. 97—98.

Ljudje, mnjenja in dejstva. — H. Bonasse in P. Fleré. XXXIII., p. 17—20.

Ljudska šola pred sodbo javnega mnjenja. — Lj. Dvornikovič. VI., p. 305, 321, 337.

Ljudsko šolstvo na Ruskem in »Vserossijskaja vystavka« v Nižjem Novgorodu. — L. Stiasny. XVIII., p. 170 i. d.

Misli o reformi ljudske šole. — A. Požegar. XXXII., p. 1 i. d.

Nasprotje med šolo in življenjem. — Iz predavanj dr. Masaryka priobčil Drag. Pribil. XXI., p. 97—101.

Našo kmetsko dekle in ljudska šola. — (Za nagrado.) XIII., p. 129—132 i. d.

Nekaj o pripravi. — I. Bano. VIII., p. 195.

Nekaj statistike o ljudskem šolstvu v Avstriji. — A. Leban. XX., p. 89—90.

Ne moremo biti prav zadovoljni. — X., p. 87.

Okrajni šolski nadzornik. — Prevel I. S. XIV., p. 356.

O razvoju bolgarskega šolstva. — Ant. Bezenšek. XI., p. 104—106 i. d.

Oseba učitelja, temelj šolske discipline. — P. M. VIII., p. 225.

O šolskih reformah v Rusiji. — S. M. XI., p. 231.

Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu. — A. Gradišnik. VII. do X.

Premišljevanja o nadaljevalnih šolah za dekleta. — V. p. 326.

Preosnova naše ljudske šole. — Iv. Šega. XXII., p. 65—70.

Preosnova naših ljudskih šol. — Jože Klemenčič. XXIII., p. 33—39.

Preveč ne bo nikdar. — Požegar. XXV., p. 15.

Razvrstitev učnega gradiva iz realnih predmetov po posameznih šolskih letih in sicer na podlagi pregledanih učnih načrtov. — VI., p. 164. (Sodržuje: domovinoslovje, naravopis in zgodovino.)

Razvrstitev učne tvarine za dvorazrednico. — Jos. Mešiček. XII., p. 133 i. d.

Rusko in Čuhonsko. — Pr. A. Vrvarjev in G. Jost. XII., p. 273—274 i. d.

Scylla in Charybda. — Svantevidsky. XIV. p. 180.

Smoter moderne šole. — Iz predavanj dr. Masaryka priobčil Drag. Pribil. XXI., p. 193 i. d.

Šolsko gibanje na Angleškem. — Pr. A. Vrvarjev. XII., p. 254—258.

Šolstvo v tujini. — Iv. Ivanovič. XXIII. do XXVIII.

Tri ure v 3. razredu trirazrednice. — R. Preindl. XIX., p. 99.

Znanstvo in šolstvo v Italiji. — H. Čok. XXX., p. 321—324.

2. Šolstvo srednjih šol.

Donesek k preosnovi slovenskega pouka na srednjih šolah. — Dr. K. Ozvald. XXVI., p. 15—17.

Kaj znajo naši gimnazijci. — J. Bratina. XXVII., p. 53—54.

K preosnovi srednjega šolstva na Francoskem. — Dr. Jos. Tominšek. XXIII., p. 366—372.

Ministrska anketa o reformi srednjih šol. — »Domovina«. XXIX., p. 51—53.

Preosnova srednjih šol na Francoskem. — Fr. Svetič. XXII., p. 213 i. d.

Reforma zrelostnega izpita na srednjih šolah. — Dr. K. Ozvald. XXIX., p. 117 do 119.

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji. — Jos. Wester. XXXIII., p. 138 i. d.

Realne študije pri Slovencih. — V. XXVIII., p. 97.

Rezolucijo o slovenskem srednjem šolstvu. — Dr. Fr. Ilešič. XXIX., p. 21—24.

Sprejemni izpit za prvi razred srednjih šol. — Dr. Jos. Tominšek. XXXIII., p. 364.

Srednje šole na Pruskem. — Fr. Vajda. XXXII., p. 114—118.

Učni načrt za slovenščino kot učni jezik na gimnazijah. — Dr. Jos. Tominšek in Jos. Wester. XXX., p. 173—178.

3. Šolske knjige ljudskih šol.

Avstrijska zgodovina za ljudske šole. Spisal Jak. Dimnik. — Jos. Kostanjevec. XXII., p. 123.

Berilo za obče ljudske šole. II. del. Fr. Gabršek in A. Razingar. — J. P. D. XXX., p. 27.

Četrto berilo za ljudske in nadaljevalne šole. Sestavil P. Končnik. — F. P. V., p. 138.

Čitanka za obče ljudske šole. II. del. Spisala H. Schreiner in F. Hubad. — Žalčanov. XXIII., p. 250.

Čitanka za obče ljudske šole. III. del. Sestavil H. Schreiner in Fr. Hubad. — Dr. Fr. Ilešič. XXV., p. 117—124. — M. Heric. XXV., p. 151.

Dajte nam realnih knjig! — Žalčanov. XXV., p. 129—132.

Domovinska dežela Štajerska. Jos. Mešiček. — A. Leban. XXVII., p. 349.

Drugo berilo in slovnica za obče ljudske šole. Sestavila M. Josin in E. Gangl. — M. Heric. XIX., p. 329.

Jezikovna vadnica itd. Tretji zv. Spisal H. Schreiner in dr. J. Bezjak. — Dr. Fr. Ilešič. XXVI., p. 218.

Krščanski katoliški nauk. — V., p. 361.

Kmetijsko berilo. E. Kramer. — VIII., p. 57.

Lavterjeve računice. — L. Černež. XXX., p. 65—66.

Nekaj opazk k preosnovi »Začetnice«. — Sv. Hauptmann. XII., p. 272—273.

Nekoliko besed o premembah naših »Beril«. — Ant. Kosi. XII., p. 170 i. d.

Nove Močnikove računice v treh delih. — Jože Rajšp. XVI., p. 25.

Opazke o novi slovnici Končnikovih. — V. Jarc. VI., p. 89.

Pedagoški utrinki. (Naše čitanke.) — J. Fischer. XVIII., p. 310—313.

Pesmarica. I., II., III. del. Sestavil H. Družovič. XXXI., p. 26.

Prva nemška vadnica za slovenske obče ljudske šole. Spisala H. Schreiner in dr. J. Bezjak. — XIX., p. 9.

Priradpis za ljudske in meščanske šole v treh delih. Josip Hubad. I. — Schreiner. XIII., p. 347.

Računica za meščanske šole. Fr. Hauptmann. XXVII., p. 348.

Računica za meščanske šole. II. del. Fr. Hauptmann. — (—a). XXX., p. 153. — Isto III. del, p. 252.

Računica za ljudske šole. Spisal L. Lautar. I. Nižja stopnja. — H. Schreiner. XXX., p. 90.

Računica za ljudske šole. L. Lavtar. II. Srednja stopnja. — Schreiner. XXXI., p. 149.

Realne knjige za mladino ljudske šole. — Iv. Vrščaj. XXV., p. 229—233.

Risanje v ljudski šoli. J. Marin. — J. B. XXV., p. 216.

Slovenska jezikovna vadnica itd. Prvi in drugi zvezek. Spisala H. Schreiner in dr. Bezjak. — M. Heric. XXIV., p. 219.

Slovenska slovnica. Spisal P. Končnik. — V., p. 312.

Ljudskošolskih čitank. — XVI., p. 161 do 165.

Spomenica »Zaveze« tičoča se preosnove Spremnica Fr. Hauptmanovim računicam za meščanske šole. — XXX., p. 245—248.

Še nekaj o preosnovi čitank. — Fr. Zopf. XII., 352—353.

Učne slike iz zemljepisja. A. Maier. — Fr. Orožen. XXV., p. 94.

Učne slike iz zemljepisja. Vojvodina Kranjska. A. Maier. — (—ibi). XXVII., p. 345.

Začetnica za slovenske ljudske šole. Sestavila Jan. Koprivnik in G. Majcen. — XVIII., p. 151.

Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. A. Lesar. — V., p. 360.

Zgodovinske učne slike za višjo stopnjo ljudskih šol. Fr. Marolt. — P. Fleré. XXXI., p. 282.

4. Šolske razstave in muzeji.

Državni šolski muzej. — I. š-a. XIX., p. 237. Izložba učil v Mariboru. — H. Schreiner. XIII., p. 353—354.

Jubilejska razstava na Dunaju. — E. Slanc. XIX., p. 374.

Kmetijsko-gozdarska razstava v Gorici leta 1891 in slovensko učiteljstvo. XIII., p. 23—25.

Narodopisna razstava v Pragi. — J. Toman. XVI., p. 330; XVII., p. 8.

Razstava učil, pismenih izdelkov učencev in ženskih ročnih del v Krškem. — Iv. Magerle. XXV., p. 345—350.

Razstava učil v Mariboru. — XIV., p. 314.

Razstava za moderno šolstvo v Gradcu in naš strokovni list. — Mat. Lichtenwallner. XXXIII., p. 386.

Šolska izložba na svetovni razstavi v Parizu l. 1900. — Lj. Stiasny. XXII., p. 10 do 17.

Šolski muzej slovenskega in istrsko-hrватskega učiteljstva v Ljubljani. — J. Dimnik. XVIII., p. 260—265.

Šolski muzej v Ljubljani. — Jak. Dimnik. XIX., p. 7.

Šolstvo na češki deželni razstavi v Pragi. — Fl. Rozmann. XII., p. 269—272.

Šolstvo na Kolumbijevi razstavi v Čikagu. — I. S. XIV., p. 202; XV., p. 121.

5. Učiteljstvo. — Šolska politika.

Ali naj postane učitelj državni činovnik? — Avin Paškalov. XII., p. 241—242.

Avancement ljudskih učiteljev. — Fr. Jamšek. IV., p. 294.

Beseda slovenskim učiteljem. — Žalčan. IV., p. 2.

Concretual-Status za učitelje na Štajerskem. Fr. Jamšek. XIII., p. 49—52.

Česa nam je treba? — A. Gradišnik. VIII., p. 257.

Daljno izobraževanje učitelja. — J. Leskovar. XVIII., p. 100 i. d.

Dobrih učiteljev potrebujemo. — D. P. XX., p. 114—116.

Internacionalni učiteljski kongres v Parizu. — J. Brinar. XXI., p. 313—322.

Kako bi si slovenski učitelji materijelno opomogli. — I. Lapajne. VI., p. 65 i. d.

Kako bi se slovenski učitelji materijelno opomogli? — (Za nagrado.) XI., 2 i. d.

- Kako naj učitelj vzbuja in pospešuje zanimanje prostega ljudstva za šolo. — A. Kosi. XIII., p. 132—135 i. d.
- Kako podpirati slovenska učiteljska lista. — XIV., p. 145.
- Kako se je pripravljati na izpit sposobnosti za obče ljudske šole? — H. Schreiner. XIII., p. 65—70.
- Kako se učitelj izobrazuj v materinem jeziku? — (Za nagrado.) XI., p. 147—150.
- Kako si naj štajersko učiteljstvo gospodarstveno opomore. — Horvatek. XVII., p. 364—366.
- Kako si učitelj oziroma učiteljica pridobi in ohrani neobhodno potrebni svoj ugled v šoli in izven šole? — F. Žiher. XVIII., p. 337—340.
- Kako si ustvari in ohrani učitelj avtoriteto pri šolski mladini in pri občinstvu s posebnim ozirom na današnje socialne razmere? — Amalija Koncilijska. XXX., p. 137 do 141.
- Konečna beseda o »filozofičnih študijah«. — P. Medvešek. XIV., p. 317—318.
- K regulaciji plač. — XIX., p. 369.
- K preosnovi naših listov. — H. Schreiner. XX., p. 248—249.
- Le preveč nikar! — A. Kosi. XXIV., p. 308.
- Lex Lichtenstein in slovensko učiteljstvo. — IX., p. 65. — Lichtensteinov govor z našega stališča. — X., p. 120.
- Ljudski učitelji — narodni učitelji — osnovni učitelji. — X., p. 191.
- Meščansko-učiteljski tečaj na c. kr. učiteljsko v Mariboru leta 1892. — XIV., p. 246 do 249 i. d.
- Med seboj. — Jos. Supanek. XIX., p. 146.
- Misli o nadaljevalnem izobraževanju ljudskega učitelja. — A. Gnus. X., p. 386.
- M. J. Nerat in »Zaveza«. — Fr. Kocbek. XXXIII., p. 257.
- Na četrtem vseučiliščnem tečaju v Turnovu. — Drag. Pribil. XXVIII., p. 45 i. d.
- Nadučitelj, učitelj, podučitelj. — A. Kosi. XIX., p. 178.
- Naobraževanje ljudskih učiteljev. — VII., p. 225.
- Nasvetikušenega učitelja z ozirom na opravičene skrbi resnabnega učiteljskega pripravnika s spričevalom zrelosti. — Fr. Jamšek. VI., p. 290.
- Naš »Popotnik«. — Prof. Maks Pirnat. XXXIII., p. 361.
- Naša organizacija. — Idealist. XVIII. in XIX.
- Nekaj aforizem, učiteljem v prevdarek. — A. Gradišnik. IV.
- Nekaj o avtoriteti. — Armin Gradišnik. XXVII., p. 193—196.
- Nekoliko besed o porabi prostega časa. — D. P. XIX., p. 359.
- Obiteljski večeri. — Drag. Pribil. XXVII., p. 97 i. d.
- O Ebenhoch-ovem šolskem predlogu. — D. Česnik. XVIII., p. 257 i. d.
- Odlomek iz njegove povesti. — J. Polak. XXX., p. 141—144.
- O duševnem delu. — Drag. Pribil. XXIX., p. 1 i. d.
- O regulaciji učiteljskih plač na Štajerskem. — XIII., p. 337—338.
- O učiteljevem delovanju zunaj šole. — I. L-e. IV., p. 17.
- O učiteljskih plačah na Goriškem. — XIII., p. 70.
- O važnosti življenjskega zavarovanja z ozirom na slovensko učiteljstvo. — »Zaveza«. XI., p. 289—290.
- Pestujmo kolegijalnost. — Indrich Čech. VII., p. 277.
- Pisma iz Sibirije. — Sibirčan 2. XI., XII.
- Pismo zagrebško. — Dr. Fr. Ilešič. XXIV., p. 19.
- Počitniški tečaji v Jeni. — Fr. Suher. XXIII., p. 76. 112—118.
- Počitniški tečaj Slovenske Šolske Matice v Ljubljani 1912. — A. H. XXXIII., p. 303.
- Položaj štajerskih učiteljev. — V. Strmšek. XX., p. 116 i. d.
- Pospešujmo branje dobrih bukev med Slovenci. — VII., p. 220 i. d.
- Preosnova učiteljskiš v Avstriji. — Iv. Šega. XXIV., p. 343—347.
- Pristopimo »Pedagogičskemu društvu!« — P. Medvešek. XIII., p. 305—306.
- I. slov. katoliški shod v Ljubljani. — XIII., p. 248.
- Regulovanje ljudsko-učiteljskih plač na Štajerskem. — Fr. Jamšek. X., p. 239.

Regulacija učiteljskih plač na Štajerskem. — Ured. XX., p. 145—146.

»Rimskemu katoliku« v odgovor. — Dr. T. Romih. XI., p. 257—260. — »Rimskemu katoliku« namesto odgovora. Dr. T. Romih. XII., p. 49—50.

Sijajno gmotno stanje slov. ljudskošolskega učitelja. — Jernej Ravnikar. XVII., p. 311 i. d.

Skrbimo za svojo obraubo! — (—b). XX., p. 120.

Slovemskemu učiteljstvu pričetkom leta 1893. — V. Ribnikar. XIV., p. 17—18.

Spomenica štajerske učiteljske zaveze tičočča se uvedbe sestava osebnih razredov in povišanja učiteljskih plač. — XIV., p. 337—341 i. d.

Sredstva, katerih naj se poslužuje učiteljstvo v nadaljno izobraževanje. — J. Leban. XXI., p. 237—239.

Stalni okrajni šolski nadzorniki. — XIII., p. 150.

Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre. — B. Dubrovič. XIX., p. 202 in p. 278.

Statistična ocena dobrih in zlih vplivov učiteljev na učence. — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 268—275, 295—299.

Šola bodočnosti. — J. Bratina. XXVIII., p. 333.

Šolske razmere na Kranjskem. — XIV., p. 101.

Štajerski podučitelji in volilna pravica. — XIII., p. 228.

Tri tedne v fizikalnem tečaju v Wolfsbergu. — A. Kosi. XXIII., p. 21—27.

Učiteljice in zakon. — XIII., p. 345.

Učitelj-pisatelj. — Iv. Stukelj. XV., p. 4.

Učiteljsko stališče napram strokovni vedi. — Nem. O. Fiedler. Prevel H...y. XXII., p. 19 i. d.

Učitelj v svojih razmerah. — VI., p. 356.

Veseli pojavi. — Černej. XIX., p. 321. V., p. 306.

Vpliv učitelja na šolsko občino. — M. P. Vrvanje in drvenje. — Iv. Stukelj. XVIII., p. 177.

Zakaj si slovenske učiteljice ustanove svoje društvo? — XIX., p. 152.

Značaj učitelja z ozirom na njegov poklic in socijalno stanje. — Kl. Pröll. IV., p. 353 i. d.

Zapisnik shoda spod. štaj. učit. v Celju 9. 3. 1899. — Jos. Rajšp. XX., p. 102—109.

Življenje učiteljskega življenja. — I. St. XVI., p. 1—2.

6. Šolska uprava.

Kako bi se dala olajšati učitelju uradna pisanja. — F. Rakuša. XIV., p. 217—218.

Kako je delovati učitelju na to, da otroci šolo redno obiskujejo. — J. Jaroša. V., p. 372.

Kako je nastal novi »šolski in učni red«. — Drag. Svoboda. XXVI., p. 353—358.

Kako naj učiteljstvo spisuje šolske zamude, da si prihrani skoro polovico pisarij, orehči uradovanje šolskim oblastnijam ter vendar popolnoma zadosti dotičnej postavi in ukazom. — R. Knaflič. XV., p. 276—280.

Kako pospeševati redni šolski obisk. — A. Leban. XXIV., p. 89—92.

Kdaj, kako in komu se da odpustnica oz. odhodnica. — V. Strmšek. XXIII., p. 5 do 14.

Načrt za knjižične kataloge. — Dr. Jos. Tominšek. XXIII., p. 14—18, 43—48.

Nove tiskovine k uradnim spisom ljudskih šol na Primorskem. — (—e). XII., p. 303 i. d.

Odpustnica in odhodnica. — A. Leban. XXX., p. 52—57.

Odpust iz ljudske šole. — P. L. XIV., p. 33.

O preobilnem uradnem pisanju. — (—a—). XII., p. 332—333.

Spominski list. — H. Schreiner. XXVI., p. 97.

Šolski red. — XV., p. 193.

Šolski red. — K. S. XXIX., p. 248.

Vzroki slabega šolskega obiskovanja in kako jih odstraniti. — V. Jarc. XX., p. 162—165.

Vzroki slabega šolskega obiskovanja in sredstva, kako jih odpraviti. — Iv. Zotter. XVI., p. 260—264.

7. Zakonodaja.

- Iz šolskih zakonov v Švici. — M. Šijanec. XXXIII., p. 20 i. d.
 Učiteljstva slovenskega težnje o preosnovi osnovno-šolskega zakona. — A. Gabršček. X., p. 171.
 V spomin na 30letnico šolskih zakonov. — Ured. XX., p. 161.
 Zakon kranjskega dež. zbora o regulaciji učiteljskih plač z dne 29. nov. 1890. — XII., p. 3—4.
 Zakonski načrt o uredbi plač na Kranjskem. — XIX., p. 75.

8. Zgodovina šolstva in šol.

- Doneski k zgodovini naših šol. — Iv. Strelec. XII., XV.
 Iz zgodovine šolstva. — Dr. Fr. Ilešič. XXVI., p. 18.
 Kronika ljudske šole pri D. Mariji v puščavi. — Fr. Praprotnik. V.
 Ljudsko šolstvo v ptujskem in ljutomerskem okraju od 1875 — 1895. — A. Kosi. XVI., p. 104 i. d.
 Razvoj šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. A. Skala. XXX., p. 217 i. d.
 Slovensko šolstvo na Koroškem v preteklem stoletju. — Ante Beg. XXXII., p. 213 do 217 i. d.
 Šolsko nadzorstvo v minulih dobah. — Iv. Strelec. XVII., p. 7 i. d.
 Šolstvo na Štajerskem v srednjem veku in 16. stoletju. — J. Lapajne. V., p. 25.
 Šolstvo za časa reformacije na Slovenskem. — Dr. Iv. Lah. XXXI., p. 173 i. d.
 Ustanovitev narodne šole na Slovenskem. Iv. Strelec. XVI., p. 118 i. d.
 Uvod v Jožefinsko šolstvo. — Dr. Iv. Lah. XXXIII., p. 45 i. d.
 Zgodovina ljutomerske šole. — M. Sleko-vec. XVII. do XIX.

9. Obrtno-nadaljevalne šole.

- Obrtne nadaljevalne šole. — S. XXXI., p. 257 — 263.

10. Šolniki.

- Andrej Praprotnik. — G. XVI., p. 193.
 Blaž Matek. — Fr. A. Jerovšek. XXXI., p. 114.
 Božidar Raič kot šolnik. — Kelc. XIX., p. 40.
 Josip Freuensfeld. — XV., p. 1.
 Masaryk pedagog. — R. Krivic. XXXI., p. 321, 358 — 359.
 Obradovič Dositej (srbski prosvetitelj in učitelj — 1739 — 1822). — Dr. Iv. Lah. XXXII., p. 129 — 137 i. d.
 Profesor Fran Drtina. — Dr. I. L. XXXII., p. 321 — 323.
 Vojteh Ribnikar. — I. Šega. XVI., p. 129.

XXIII. Razni spisi.

- Ali so otroci zanesljive priče? (Fragment iz eksperimentalnega dušeslovja.) — J. Polák. XXXI., p. 136 — 141.
 Analiza in sinteza v našem narodnem življenju. — Dr. Fr. Ilešič. XXVIII., p. 1 — 7.
 Darwin. (K stoletnici njegovega rojstva.) — Dr. B. Zarnik. XXX., p. 67 — 76.
 Gesla Habsburških cesarjev. — Dr. Fr. Simonič. IV., p. 199.
 Jan V. Lego. — I. St. XVI., p. 113 — 117.
 Kulturno-socialni drobiž iz tujine. — Dr. K. Ozvald. XXXI., p. 141 i. d.
 Ljudska šola in pouk v gospodinjstvu. — Iv. Š. XXXI., p. 264 — 266.
 Misel o šolskih hranilnicah. — A. Požegar.
 Mihaelu Neratu ob 30letnici urejevanja »Popotnika«. — L. Černej. XXXIII., p. 355.
 XXX., p. 129 i. d.

- Narodna prosveta na Bolgarskem. — Fr. Vajda. XXXII., p. 77—82.
- Narodno blago. — Razni. IV., V., VI. in VII.
- Nekaj o »filozofičnih studijah«. — J. Fischer. XIV., p. 295—297.
- Nravni zločini na mladini. — D. P. XXIX., p. 83—84.
- Dr. Vatroslav Oblak v prijateljskih životopisih in drugod. — Dr. Jos. Tominšek. XXIII., p. 86—91.
- O narodnem gospodarstvu. — V. Kukovec. XX., p. 201 i. d.
- Opombe o narodnem blagu in njegovem nabiranju. — V., p. 113.
- Opombe o publikacijah »Slovenske Matice« za leto 1901. — Dr. Fr. Ilešič. XXIII., p. 145 i. d.
- O pomiloščenju mladoletnih obsojencev. — L. Černež. XXV., p. 359—365.
- Osebná pola. — Drag. Pribil. XXVIII., p. 161—168. — Tudi »osebná pola«. — A. Pesek, p. 225—227. — Še enkrat »osebná pola«. Fr. Fink. p. 257—259.
- O šolskih hranilnicah. — I. St. XXVII., p. 246—250.
- O varstvu umetniških, historičnih in prirodnih spomenikov. — Iv. Franke. XXXI., p. 211 i. d.
- Razgled po prirodi. — F. D. XXII., p. 21 do 24.
- Prosveta. — Požegar. XXV., p. 225—229 i. d.
- Shodi staršev. — Iv. Vrščaj. XVI., p. 179.
- Slovanska poglavja. — V., p. 58 i. d., VI., p. 91.
- Slovenska matica in narodno blago. — Josephus. VIII., p. 122.
- Socijalno vprašanje. — Fr. Gabršek. V., p. 65.
- Statistični podatki iz zadnjega ljudskega štetja. — Fr. Kocbek. XIII., p. 153—154 i. d.
- Šola in narodno gospodarstvo. — VI., p. 273.
- Višja naobrazba slovenskega ženstva. — Dr. Fr. Ilešič. XXVIII., p. 77—83.
- Vplivi roditeljskih sestankov na podlagi lastnih izkušenj. — Iv. Črnovrški. XXXII., p. 203—205.
- Zaključna beseda. — P. Flerè. XXXIII., p. 397.

